

1612/ Dupl. 3.08

D. DANILOV

RIIGILÕIV

R K

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN 1946

D. DANILOV

RIIGILÕIV

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN 1946

12255

A-16127

E E S S Õ N A.

Käesolev teos „Riigilõiv“ on peamiselt D. V. Danilov'i venekeelse raamatu „Gosudarstvennaja pošlina“ tõlge, mis Rahanduse Rahvakomissariaadi juhendiga „Riigilõivu kohta“ kuni käesoleva ajani tehtud muudatustega täiendatud ja muudetud. Ka on siia paigutatud Eesti NSV Rahandusministeeriumi poolt seadluse § 3 põhjal antud täiendavad soodustused Isamaasõja rinnetel ja partisanide salkades ja partisanitegevusel hukkunud või teadmata kadunud isikute perekondadele ja Isamaasõja invaliididele. Joonealuste märkustena on tehtud vastavad viited ühele või teisele Eesti NSV-s kehtivale seadusele, mis on seotud riigilõivuga. Raamat on toimetatud kahes osas, millest esimene osa on mõeldud kasutamiseks õppevahendina rahandustehnikumides ja maksude ala kursustel, kuna teine osa, milles on tõlgitud NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlus 10. aprillist 1942. a. Riigilõivu kohta, selle põhjal NSVL Rahvakomissaride Nõukogu poolt väljaantud 29. apr. 1942. a. määrus nr. 598 „Riigilõivu määrade kohta“ ja NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 8. maist 1942. a. nr. 278 „Riigilõivu kohta“ on mõeldud kasutamiseks riigilõivu võtvaile ametiasutistele ja -isikuile. Tähendatud raamatut eestikeelses tõlkes ja tervikuna ühes muudatuste ja täiendustega polnud senini üldse olemas, milline asjaolu kutsus esile palju raskusi riigilõivu võtvaile asutistele riigilõivu võtmisel. Tähendatud raamat püüab seda lünka täita ja aidata kaasa riigilõivu võtvaile asutistele ja isikuile parandada neid puudusi, mis senini on ilmsiks tulnud riigilõivu võtmisel.

Olgu tähendatud, et NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määruses 29. apr. 1942. a. nr. 598 „Riigilõivu määrade kohta“ ja NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhendis 8. maist 1942. a. nr. 278 „Riigilõivu kohta“ on kuni käesoleva ajani tehtud järgmised täiendused ja muudatused. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määruse 29. apr. 1942. a. nr. 598 „Riigilõivu määrade kohta“ I jaotus punkt 1 on täiendatud allpunktiga d ja muudetud sama jaotuse (I) punkti 21 redaktsioon kujul, nagu see toodud tõlkes, NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 24. aug. 1944. a. nr. 1153 „NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määruse 29. aprillist 1942. a. nr. 598 täiendamise ja muutmise kohta“. NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 8. maist 1942. a. nr. 279 „Riigilõivu kohta“ on täiendatud § 13 p. i

ja muudetud § 53 p. 1 ja § 62 p. 2 redaktsioon kujul, nagu see toodud tõlkes. NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi kirjaga 6. sept. 1944. a. nr. 485. Samuti on täiendatud sama juhendi § 22 p. g redaktsioon kujul, nagu see toodud tõlkes, NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi käskkirjaga 28. aug. 1942. a. nr. 547 ja täiendatud uute §-ga 34¹, 39¹ ja 65¹ NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi käskkirjadega 24. juun. ja 2. aug. 1943. a. nr. 383 ja 492 ning muudetud juhendi § 22 p. h teise lõike redaktsioon kujul, nagu see toodud tõlkes, NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi ja NSVL Kohtukomissariaadi ühise kirjaga 28. okt. 1944. a. nr. 512/D 39.

Toimetaja.

Tõlkinud D. V. Danilov'i järgi ja täiendanud vastavalt hiljem väljaantud seadluse „Riigilõivu kohta“ muudatustele.

M. Lausmaa.

RIIGILÕIV.

1. ÜLDISED JUHTLAUSED.

Lõivu üldmõiste.

Riigilõivul on finantsorganite poolt administreeritavate maksude süsteemis erilne koht. Oma olemuselt on riigilõiv maks teatud dokumentide väljaandmise ja kodanike või organisatsioonide palvel ja huvides toimingute sooritamise eest. Lõivu võtavad ainult riigiasutised ja seejuures ainult need asutised, mis annavad välja dokumente ja sooritavad maksustamisele kuuluvaid toiminguid.

Finantsorganite osa riigilõivu võtmise alal seisneb peamiselt selle organiseerimise ja kontrollimise teostamises.

Kuni 1930. a. teostatud maksureformini oli kehtimas rida iseseisvaid lõivu iseloomuga maksusid. Näiteks kohtuasutistes võeti kohtulõivu, kutsetähtede maksu, erilist kantseleimaksu ja muid makse. Notariaalkontoreis võeti notariaalmakse, perekonna-seisuaktide registreerimise organeis — maksu abielu registree-rimise, lahutuse ja ees- ning perekonnanimede muutmise eest. Kohalike täitevkomiteede välisasjade osakondades ja laudades — makse välispasside väljaandmise eest, lubadelt ja viisadelt NSV Liitu sisse- ja väljasõiduks, elamislubade väljaandmise eest välismaalastele; miilitsa organeis — passide sissekirjutamise maksu, kuurordimaksu jne. Mõnedele neist maksudest arvutati juurde lisamaksud kohalike tulude tarvis. Real juhtumel võeti tähendatud maksudega maksustatavalt dokumentidelt tempel-maksu.

Maksureformi teostamisel 1930. a. paljud neist maksudest kaotati, ülejäänud aga ühendati liidu seadusega riigilõivu nimetuse all.

Riigilõivu koosseisu arvati need maksud, mis võeti kohtu-asutistes ja arbitraaži komisjonides, notariaalkontoreis ja neid

asendavais organeis, perekonnaseisuaktide registreerimise organeis, kohalike täitevkomiteede välisasjade osakondades ja laudades, miilitsa organeis ja mõnedes teistes organites.

Liidu seaduse avaldamisel oli riigilõivu kohta suur põhimõteline tähtsus, kuna sellega määrati kogu NSV Liidu territooriumil kindlaks ühtne maks maksustamisele kuuluvate toimingute ja dokumentide ühtse loeteluga. Sellega kõrvaldati varem kehtinud paljude maksude süsteem mitmesuguste maksude näol, mida võeti ühes ja samas asjas.

Peale maksureformi teostamist 1930. a. hakati iga maksustamisele kuuluva toimingu või dokumendi eest võtma reeglina ainult üht maksu, see on riigilõivu. Näit. riigilõiv kohtuasutistesse antavalt hagiavaldustelt asendas kuut mitmesugust maksu, mis võeti varem kohtuasutistes menetletavais asjades. See lihtsustas tunduvalt tööd.

Riigilõiv on kohalikele elarveile (büdjettidele) tõsiseks tuluallikaks. Aga tema tähtsus ei piirdu ainult sellega. Real juhtumel kasutatakse lõivu ühe maksniku mõjutamise vahendina. Näit. kõrged maksumäärad abielulahutuse asjades on üheks võitlusvahendiks kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja kohustustesse perekonna vastu. Pärssivat mõju avaldab lõiv ka aluseta hagide ja hagide vastu aluseta vaidluste esitamise juures (kohtu ja riikliku arbitraaži organeis). Välismaalaste viisade ja elamislubade eest võetavate mõõdukate lõivumääradega kindlustatakse vastastikkuse alusel vastavad maksude määrad, mida võetakse nõukogude kodanikelt välismaal jne.

Sõjaajal võeti lõivu kohta kehtiv seadusandlus revideerimisele. 1. apr. 1942. a. pandi kehtima NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 10. aprillist 1942. a. „Riigilõivu kohta“ ja selle teostamiseks anti NSVL RKN-i määrus 29. aprillist 1942. a. nr. 598 „Riigilõivu määrade kohta“, mille alusel toimubki riigilõivu võtmine käesoleval ajal.

Millistes asutistes, milliste toimingute ja dokumentide eest võetakse lõivu.

Riigilõivu võetakse neis riigiasutistes, mis annavad välja dokumente või sooritavad toiminguid kodanike või organisatsioonide endi palvel ja huvides. Riigiasutiste hulka, kes võtavad riigilõivu, kuuluvad: kohtuasutised ja riikliku arbitraaži organid, notariaalkontorid, perekonnaseisuaktide registreerimise organid, miilitsa organid, linnade ja rajoonide rahandusosakon-

nad, organid, mis annavad välja jahilubasid, aga ka küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

Kohtuasutised võtavad lõivu hagiavaldustelt, kassatsiooniakabustelt ja paberite ning dokumentide ära kirjade väljaandmise eest. Riikliku arbitraaži organeis võetakse lõivu peaaesjalikult samadelt dokumentidelt nagu kohtuteski ja nimelt: hagiavaldustelt ja avaldustelt eellepingulistest vaietes, aga ka avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste läbivaatamise kohta.

Notariaalkontorid võtavad lõivu lepingute, volituste tõestamise eest, allkirjade ehtsuse tõestamise eest ja teiste nende poolt sooritatavate toimingute eest, tehniliste teenete osutamise eest notariaaltoimingute sooritamisel (näit. lepingute, testamendite, volikirjade, projektide koostamise eest, dokumentide ümberkirjutamise eest jne.), tõlgete tegemise eest ühest keelest teise ja lepingute duplikaatide, dokumentide ära kirjade ja õienliste väljaandmise eest.

Perekonnaseisuaktide registreerimise organeis võetakse lõivu abielu registreerimise, kohtute poolt tehtud otsuste alusel abielulahutuste kohta tunnistuste väljaandmise, ees- ja perekonnanimede muutmise registreerimise, aktide sissekannete teostamise ja paranduste eest ja kodanikele perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste väljaandmise eest.

Miilitsa organid võtavad lõivu passide sissekirjutamise eest, üldtsiviil-välispasside väljaandmise eest, välispasside viseerimise eest, välismaalastele elamislubade väljaandmise eest, aga ka avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks.

Linnade ja rajoonide rahandusosakondades võetakse lõivu registreerimistunnistuste väljaandmise eest käsitöendusliku tööduse kohta, organeis, mis annavad välja jahipidamise lubasid, jahipiletite väljaandmise eest.

Küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedes võetakse lõivu nende poolt sooritatud notariaaltoimingute eest (lepingute tõestamise, allkirjade ehtsuse tõestamise, ära kirjade ja väljavõtete õigsuse kinnitamise eest), abielu registreerimise eest, korduvate tunnistuste ja teatiste väljaandmise eest perekonnaseisuaktide registreerimise kohta ja teiste tõendite, väljavõtete ja dokumentide väljaandmise eest.

Üksikasjaline toimingute ja dokumentide loetelu, mis maksustatakse lõivuga, samuti ka lõivumäärad on määratud kindlaks NSVL RKN-i määrusega 29. aprillist 1942. a. nr. 598 „Riigilõivu määrade kohta“.

Lõivu maksjad.

Riigilõivu võetakse nii kodanikelt kui ka käitistelt, asutistelt ja organisatsioonidelt.

Kuni 10. aprilli 1942. a. seadluse kehtestamiseni oli käitiste, asutiste ja organisatsioonide jaoks määratud kindlaks äärmiselt piiratud lõivuga maksustatavate toimingute ja dokumentide loetelu. Nii ei maksnud nad lõivu avaldustelt eellepinguliste vaiete läbivaatamise kohta, avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste läbivaatamise kohta, lepingute, volikirjade notariaalse tõestamise jne. eest.

Nende toimingute ja dokumentide vabastamine lõivust ei soodustanud võitlust protsessimise vastu kangekaelsusest, viis real juhtumel mittevajalikule dokumentide vormistamisele notariaalkorras ega vastanud eelarve (büdjeti) huvidele.

10. aprilli 1942. a. seadluse järgi on käitised, asutised ja organisatsioonid kohustatud tasuma riigilõivu kõigi nende poolt väljaantavate dokumentide ja nende jaoks sooritatavate toimingute eest, mis kuuluvad maksustamisele NSVL RKN-i 29. apr. 1942. a. määruse põhjal.

Lõivu liigid.

Riigilõiv jaguneb lihtsaks ja proportsionaalseks. Lihtlõivu võetakse kindlates määrades (rublades), proportsionaalset aga protsendilises vahekorras dokumendi summale.

Nende toimingute ja dokumentide kohta, mille eest võetakse lihtlõivu, on NSVL RKN-i 29. aprilli 1942. a. määruses otseselt näidatud, milline lõivusumma rublades on vaja võtta ühel või teisel juhul. Mingisuguseid eelarvutlusi selle juures üldiselt teha ei tule. Nii võetakse abielu registreerimise eest 15 rubla, loa väljaandmise eest jahipidamise õigusele 25 rbl. jne. Mõnedel juhtudel, näiteks tunnistuste suhtes, mis kinnitavad pärimisõigust summa puhul kuni 5000 rbl., on lihtlõiv diferentseeritud sõltuvalt dokumendi summast. Järelikult tuleb enne kindlaks määrata dokumendi summa, lõivumäärad aga on siingi määratud kindlaks rublades. Nii võetakse tunnistuste väljaandmise eest, mis kinnitavad pärimisõigust summale kuni 300 rbl., lõivu 10 rbl., summale üle 300 rbl. kuni 1000 rbl. — 20 rbl. jne.

Mis puutub neisse toiminguisse ja dokumentidesse, mille eest võetakse proportsionaalset lõivu, siis nende kohta on vaja enne kindlaks määrata dokumendi summa ja siis vastavalt NSVL

RKN-i määruses näidatud protsendile arvutada välja lõivusumma. Kui arvutluse resultaadinäidatuna lõivusumma tuleb kopikais, siis on see vaja ümardada täiteks rubladeks, kusjuures summa alla 50 kopika jäetakse arvestamata, 50 kop. aga ja rohkem võetakse rublana. Oletame, et mingisugune käitis esitab rahvakohule hagi summale 5625 rbl. Lõivumäär hagiavaldustelt summale kuni 5000 rbl. ja rohkem on 6%. Võtame 5625 rublast 6%. Saame arvutuse tulemusena lõivusumma, mis kuulub maksmisele antud hagilt, 337 rbl. 50 kop., ümardatult aga rbl. 338. —

Sel kujul võetakse kehtiva korra järgi lõivu kõigil juhtudel täites rublades.

Üldine lõivu tasumise kord.

Lõiv tasutakse sularahas või selleks eriliselt väljalastud lõivumarkidega.

Lõivu tasumine sularahas teostatakse raha maksmise teel pangaasutisse. Kui maksjal on arvelduskonto pangaasutises, siis tasutakse lõiv ülekandmise teel maksniku arvelt vastavale kohalikule eelarvelisele arvele.

Markidega tasumise süsteem seisneb selles, et maksnik omandab vastava summa eest lõivumärke ja paneb need antavale avaldusele või esitab isiklikult asutisele, kes annab välja dokumente või sooritab toiminguid, mis kuuluvad lõivuga maksustamisele.

Kuni NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadluse „Riigilõivu kohta“ avaldamiseni oleneb ühe või teise lõivu tasumise mooduse valik enamikul juhtudel maksniku või lõivu võtva asutise suvast. Mõned asutised dokumentide väljaandmisel või toimingute sooritamisel, mis kuulusid lõivuga maksustamisele, võtsid ise vahetult maksnikelt sularaha lõivu tasumiseks ja sageli pidasid neid summasid kinni oma käibevahendites (oma rahasummades).

10. aprilli 1942. a. seadlusega on NSVL Rahanduse RK antud õigus (§ 5) määrata kindlaks, millistel juhtudel lõiv tuleb tasuda lõivumarkidega ja millistel juhtudel — sularahas. Selle alusel on NSVL Rahanduse RK 8. mai 1942. a. juhendiga nr. 278 „Riigilõivu kohta“ pandud kehtima kohuslik markidega lõivu tasumine lõivusumma juures kuni 100 rublani ja sularahas — suuremate summade puhul. See kord ei laiene ainult riikliku arbitraaži organeile ja küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, kus markidega lõivu tasumise süsteem üldse ei tule kohal-

damisele. Neil juhtudel, kui riiklikku arbitraaži tulnud avaldistel ilmnevad lõivu vähemmaksused väikeste summade peale (mitte üle 10 rbl.), lubatakse need summad juurde maksta lõivumarkidega. See osutub ainsaks erandiks riikliku arbitraaži organeis, kuna üldreeglina on nähtud ette ainult sularahas tasumine.

Sel viisil kehtib ühtlane lõivu tasumise kord:

riikliku arbitraaži organeis — sularaha pangaasutisse sissemaksmise teel või pangatšekiga maksmise teel (ülekandegaga maksniku arvelt vastavale kohalikule eelarvelisele arvele), külanõukogudes — sularaha sissemaksmise teel külanõukogu kassasse, ülejäänud lõivu võtvais asutistes lõivusumma juures kuni 100 rbl. lõivumarkidega, suurema summa puhul aga sularaha pangaasutisse sissemaksmise teel või pangatšekiga maksmise teel (ülekande teel).

Lõivu sularahas maksmise juures maksudokumendid (maksu arvestus panga vormil nr. 130 ja maksukäsund) panga märk-mega raha vastuvõtmise või maksniku arvelt ülekanmise kohta pangatšekiga maksmise korral esitatakse maksnike poolt asutistele, kes annavad välja dokumente või sooritavad toiminguid, mis kuuluvad lõivuga maksustamisele, ja need jäävad asutiste toimikute juurde tõendina antud asjas lõivu tasumise kohta.

Margisüsteemi juures on lõivu tasumise tõendiks seatud korras kustutatud lõivumarkide olemasolu kleebituna vastavaile dokumentidele või asutiste raamatuis.

Margid kleebitakse dokumentidele või asutiste raamatuisse sel viisil, et need oleksid nähtavad kogu nende suuruses. Kustutamine teostatakse ametiisiku allkirjaga, kes võtab vastu või annab välja dokumente (või asutise templi või pitseri pealepanemisega); seejuures märgitakse igale margile kustutamise aeg. Ametiisiku allkiri markide kustutamise juures peab üle ulatuma (minema) dokumendi vabale väljale. Mainitud markide kustutamise viisil on see eesmärk, et vältida nende teiskordset kustutamise võimalust. Neil juhtudel, kui dokumentide plangid koosnevad ärarebitavast talongist ja kontsust, kustutatakse margid kontsulisel viisil, s. o. margid kleebitakse pikuti äralõikejoo-nele ja dokumendi väljaandmisel lõigatakse pooleks nõnda, et margi vasak osa jääb kontsule, parem aga maksnikule väljaantud ärarebitavale talongile. Sel juhul pole markide kustutamiseks ametiisiku allkirja ja kustutamise kuupäeva tähendamine nõutav.

Maksnikele väljaantavad dokumendid peavad samuti omama tõendeid nende lõivuga maksustamise kohta. Selliseks tõendiks on väljaantaval paberil asutise märkus lõivu tasumise üle, dokumentide väljaandmisel aga talongiraamatuist nendel parema pikutise margiosa olemasolek.

Margisüsteemi juures on lõivu tasumisel vaja rangelt silmas pidada seatud korda markide kleepimisel ja kustutamisel, kuna muidu on võimalikud kuritarvitused. Finantsorganid peavad lõivu võtvate asutiste revideerimisel pöörama kõige tõsisemat tähelepanu lõivumarkide õigele kleepimisele ja kustutamisele.

Margisüsteem annab tunduvald paremusi maksnikele ja kindlustab vahetpidamata lõivu laekumise eelarvesse. Ühes sellega lihtsustab see tunduvalt Riigipanga asutiste tööd, vabastades neid detailsest dokumentatsioonist ja üksikute maksete arvestusest lõivude alal.

Algnõudmine margisüsteemi õigeks organiseerimiseks on pidev ja hõlbustatud markide müük elanikkonnale. Seda on vaja nii organiseerida, et müügikohad oleksid lõivu võtvate asutiste lähedal ja elanikkonnal oleks teada, kust võib saada marke ilma erilise aja raiskamiseta.

Markide müügi organiseerimine.

Lõivu tasumiseks on lastud liikvele lõivumargid väärtusega 1 rbl., 3 rbl., 5 rbl., 10 rbl. ja 25 rbl. Margid valmistatakse Väärtpaberite trükikoja poolt kogu NSV Liidu jaoks NSVL rahanduse rahvakomissari poolt kinnitatud ühtse eeskuju järgi.

Kohtade varustamise kord lõivumarkidega teostatakse Väärtpaberite trükikoja (Гознак) poolt Riigipanga asutiste nõudmisel. (Lõivumarkide valmistamise ja kohtade varustamise kord nendega, samuti ka markide müügi kord on kindlaks määratud Riigipanga ja NSVL Rahanduse RK juhendiga 2. märtsist 1945. a. nr. 120/66 „Riigilõivu markide arvelevõtmise ja müügi korra kohta“). Nõudmised lõivumarkide peale saadetakse Väärtpaberite trükikojale ühel ajal ametiühingu markide nõudmisega ühes ühises avalduses. Need nõudmised peavad sisse tulema Väärtpaberite trükikojale õigel ajal (aegsasti), võimaluse korral mitte tihedamini kui kaks korda aastas, aga sellise arvestusega, et Riigipanga asutistes oleks alati marke tagavaras kõigist kupüüridest. Kuni nõudmise saatmiseni peavad avaldused lõivumarkide peale enne olema kooskõlastatud kohalike linnade ja rajoonide rahandusosakondadega. Nõudmise saamisel saadab Väärtpabe-

rite trükikoda välja Riigipanga asutise aadressil lõivu- ja ametiühingu margid ühes ühises postisaadetises.

Algorganeiks, kelle peale on pandud markide müük, on Riigipanga asutised. Aga selle juurde võidakse tõmmata ka teisi asutisi. Eriti võidakse markide müüki avada ka kommunaalpankades ja nende filiaalides, kesk- ja rajoonihoiukassades, esimese järgu hoiukassades, maal aga, kus puuduvad hoiukassad, ka sideosakondades ja -agentuurides. Peale selle võidakse vajaduse korral markide müüki avada vahenditult asutistes, kes võtavad riigilõivu (kohtuasutistes, notariaalkontoreis, perekonnaseisuaktide registreerimise organeis, miilitsa jaoskondade passilaudades).

Markide müügikohtade loetelu igas linnas ja rajoonis määratakse kindlaks Riigipanga asutise poolt koos linnade ja rajoonide rahandusosakondadega, kes on kohustatud kindlustama vahetpidamata ja hõlpsa markide omandamise võimaluse. Markide müügi avamise küsimus teatud kohtades peab olema enne kooskõlastatud asutiste juhatajatega, kus kavatsetakse seda müüki teostada.

Asutisele, kus avatakse müük, antakse margid ilma rahata avansina. Edaspidi, vastavalt müügile, avanssi saanud asutis täiendab markide hulka raha arvel, mis on saadud markide müügist, markide ostmise teel Riigipanga asutisest sularaha eest. Margi müügikohad peab elanikkonnale teatavaks tehtama ajalehtede kaudu või muul kohalikust olukorrast tingitud sobival viisil. Kui asutistes, kes võtavad lõivu, margimüüki ei ole, siis on vaja välja panna plakatid lähema koha äranäitamiseks, kust võib marke osta.

Margid müüakse sularaha eest neile märgitud hindadega. Müüdud markide vahetus teiste kupüüride vastu või nende tagasivõtmine ostjailt nende eest saadud raha tagasimaksmisega ei ole lubatud. Riigipanga asutistele lubatakse teostada mitte tarvitusel olevate markide kupüüride vahetamist üldiselt tarvitusel olevate vastu ainult neile asutistele, kes müüvad marke.

Riigipank kannab vastutust markide puutumatus eest, mis on tema asutiste poolt vastu võetud ja seisavad tema laoruumides hoiul. Markide eest, mis on seatud korras antud üle teistele asutistele müügiks, Riigipank vastutust ei kannu. Nende puutumatus eest vastutavad vastavate asutiste juhatajad.

Linnade ja rajoonide rahandusosakonnad on kohustatud mitte harvem kui üks kord kvartaalis kontrollima operatsioone markide müügi alal kõigis neid müüvais asutistes.

Lõivu otstarve.

Riigilõiv laekub kohalikusse eelarvesse. Margisüsteemi juures lõivu tasumisel summad, mis saadud lõivumarkide müügist, arvestatakse selle administratiivüksuse kohaliku eelarve tuludesse, mille territooriumil on margid ostetud. Marke endid aga võidakse kasutada lõivu tasumiseks igas asutises, sõltumata tema asukohast. See on seletatav sellega, et kogu NSV Liidu territooriumil on tarvitusel ühtse mustriga margid.

Neil juhtudel, kui lõiv tasutakse sularahas või kantakse üle maksniku arvelt, võib maksmise koht ka mitte kokku sattuda asutise asukohaga, kes võtab lõivu. See juhtub hagiavalduste esitamise puhul teiste linnade kohtutesse või riikliku arbitraaži organeisse.

Oletame, et käitis, kes asub Tallinnas, annab hagiavalduse NSVL RKN-i juures olevale riiklikule arbitraažile. Kerkib küsimus, millisesse eelarvesse peab lõiv arvestatama selles asjas — kas Tallinna linna eelarvesse, kus teostatakse lõivu tasumine, või Moskva linna eelarvesse, kus asub riiklik arbitraaž NSVL RKN-i juures.

NSVL Rahanduse RK juhend 8. maist 1942. a. nr. 278 „Riigilõivu kohta“ lahendab selle küsimuse ses mõttes, et lõivusummad, mis makstakse sularahas või kantakse üle maksniku arvelt, peab arvatama selle administratiivüksuse kohalikku eelarvesse, mille territooriumil asub asutis, kes annab välja dokumente või sooritab toiminguid, mis kuuluvad lõivuga maksustamisele, või võtab vastu avalduse, s. o. meie näites Moskva linna eelarvesse. Seejuures makstes lõivu Tallinnas peab maksnik näitama maksudokumendis, et lõiv makstakse hagi alal, mis on esitatud teatud ettevõtte vastu riiklikku arbitraaži NSVL RKN-i juures Moskvast.

Vastavalt Riigipanga juhendile NSV Liidu riigieelarve kassa täitmise alal on Riigipanga asutised kohustatud mitte-eelarvelistesse summadesse ja deposiitidesse võtma vastu lõivu mitte ainult oma rajoonide eest, vaid ka kõigi teiste NSV Liidu rajoonide eest ja neil juhtudel, kui laekuv summa ületab 25 rbl., kandma selle üle vastavasse Riigipanga asutisse vastava kohaliku eelarve arvele arvestamiseks.

Lõivu tagasimaksmine.

Üldreegli järgi tasutud lõiv ei kuulu tagastamisele. See järel-dub lõivu kui toimingute maksustamise enese mõistest, mis

sooritatakse riigiorganite poolt maksniku huvides ja palvel. Kui maksnik kord pöördus asutise poole palvega dokumendi väljaandmiseks või tema tarvis ühe või teise toimingu sooritamiseks ja asutis võttis vastu tema palve täitmiseks, ei ole alust temale lõivu tagastada.

Siiski on juhtumeid, kui asutis keeldub vastu võtmast oma menetluse maksniku poolt esitatud avaldust ja tagastab selle avaldajale, või keeldub maksniku poolt palutud toimingute sooritamiseest. Sellised faktid leiavad aset tihti kohtutes, riikliku arbitraaži ja notariaalorganeis. Vastavalt seadlusele hagiavalduse hagejale kohtu või riikliku arbitraaži organi poolt tagasi saatmisel või notariaalorganite poolt notariaaltoimingute sooritamiseest keeldumisel makstakse tasutud lõiv maksjale täielikult tagasi. Seejuures on lõivu tagastamiseks vaja kohtu või riigi arbitraaži organi eriline otsus või organi korraldus, kes teostab notariaaltoiminguid.

Lõivu tagastamise küsimus kerkib ka selle suuremal määral tasumisel, kui see seaduse järgi on nõutav. Ülemäära tasutud lõiv tagastatakse maksjale asutise määruse põhjal, kes sooritas lõivuga maksustamisele kuuluva toimingu.

Lõivu tagastamine ühel või teisel juhul teostatakse selle administratiivüksuse rahandusorgani poolt, kelle eelarvesse see laekus, kui aga lõiv oli tasutud lõivumarkidega — maksniku elukoha järgse rahandusorgani poolt. Lõivu tagasimaksmise avaldusele peab olema lisatud kohtu või riikliku arbitraaži organi otsus või vastava organi korraldus. Kui lõiv, mis tasutud sularahas, tagastatakse täielikult, tuleb avaldusele lisada ka alg-(originaal-) maksudokument (kviitung) selle tasumise kohta.

Lõivu tagastamise küsimus võib kerkida üles ka üldtsiviilvälispassi väljaandmisest keeldumisel. Loomulikult, kui passi välja ei anta, pole alust ka võtta lõivu sellisel määral, kui seda võetakse passi väljaandmisel. Seoses sellega neil juhtudel tasutud lõiv tagastatakse maksjale, aga mitte täielikult, vaid 10% kinnipidamisega kulude katteks, mis on seotud asja menetlusega. Siiski on praktikas lõivu võtmine organiseeritud selliselt, et tagastamise küsimust ei kerki üles. Asi seisneb selles, et käitistelt, asutistelt ja organisatsioonidelt võetakse kaastööliste välismaale komandeerimisel lõiv passide väljaandmisel, üksikud kodanikud aga, ehkki tasuvad lõivu avalduse andmisel, siiski ainult 10% määral, mis ei kuulu tagastamisele passi väljaandmisest keeldumisel. Ülejäänud 90% võetakse passi väljaandmise momendil.

Soodustused lõivu alal.

Kuni 10. aprilli 1942. a. seadluse kehtimapanemiseni olid soodustused lõivu tasumise alal nähtud ette nii seadusandlusega enesega lõivu alal kui ka üksikute määruste ja eeskirjadega. Seadluse (10. apr. 1942) kehtimapanemisel tühistati kõik varem kindlaksmääratud soodustused. Käesoleval ajal kehtivad soodustused on loendatud seadluses, millele vastavalt lõivu tasumisest vabastatakse kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterohkeile emadele toetusraha määramise ja väljamaksmise asjades, hoolekande, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjus, dokumendid, mis antakse välja õppeasutistele esitamiseks. Tunduvad soodustused on seadlusega kindlaks määratud ka kohtuasjade alal. Töölised ja teenistujad vabastatakse töötasu nõudmise ja muude töölepingust tulenevate nõuete suhtes kohtule hagiavalduse esitamisel täielikult lõivu tasumisest. Sarnane soodustus on nähtud ette ka töönduslike kooperatiivühingute (artellide) liikmetele ühingute (artellide) ühistöökodades tehtava töö eest saadava töötasu nõuete suhtes, kolhoosnikkude kohta — vaidlustes kolhoosidega tööpäevade arvestamise kohta, kirjanike, kunstiala tööliste, leidurite ja teiste kodanikkude kohta — tasunõuete suhtes, mis tulevad autoriõigusest ja õigusest leitudisele. Täielikult vabastatakse lõivutasumisest kõik kodanikud ülalpidamise (alimentide) nõuete suhtes ja tasunõuete suhtes kahjude hüvitamiseks, mis on tekitatud raske või muu kehavigastusega, aga ka sotsiaalkindlustuse organid — organisatsioonidelt ja isikuil kahjukannatanule väljaantud toetusraha tagasinõudmises.

Tuleb silmas pidada, et soodustusi osutatud asjade alal kasutavad ainult hagejad, s. o. need, kes pööravad kohtu poole avaldusega nende kasuks vastavate rahasummade väljamõistmiseks. Kostjate, s. o. nende peale, kellelt need summad välja mõistetakse, osutatud soodustused ei laiene.

Erandi sellest moodustavad maksuvõlgade sissenõudmise asjad maksuliste ja mittemaksuliste maksete alal riigi ja kohalikesse eelarvetesse, määralise sundkindlustuse alal, kohustusiike müüginormide alal, masina-traktorijaamade töö eest natuuras ja rahas makstava tasu alal ning trahvide asjad, samuti ka maksmatiste sissenõudmise asjad sissemaksete alal sotsiaalkindlustuseks, kus vabastatakse täielikult lõivu maksmisest nii hagejad kui ka kostjad, s. o. see, kes nõuab, ja see, kellelt nõutakse sisse tähendatud maksmatised.

Peale selle, vastavalt seadlusele, vabastatakse lõivu maksimisest: sünni-, surma- ja lapsendamisaktide registreerimine; alg-(primaar-) tunnistused perekonnaseisuaktide registreerimise kohta, ühingu „Inturist“ kaudu toimetatav turistide välispasside registreerimine; NSV Liidu põhja-ääremail elunevate rahvaste hulka kuuluvaile kodanikele antavad jahiload. Njiiugune on soodustuste loetelu lõivu tasumise alal, mis nähtud ette 10. aprilli 1942. a. seadlusega. Pärast on seda loetelu täiendatud 9. 1. 43. a. seadlusega, mille järgi lõivu tasumisest vabastatakse ka isikute, kes hukkusid isamaa kaitsmisel, pärijad neile hukkunu varandusele pärimisõigusi tõendavate tunnistuste väljaandmisel (see on toodud juhendi § 39-I all).

Peale loetletud soodustuste on liidu- ja autonoomsete vabariikide rahanduse rahvakomissariaatidel, kraide ja oblastite rahandusosakondadel õigus määrata riigilõivu alal täiendavaid soodustusi üksikuile maksjaile ja maksjate rühmadele. Eesti NSV rahanduse rahvakomissari käskkirjaga nr. 101 16. märtsist 1945. a. on antud täiendav soodustus Isamaasõja rinnetel ja partisanide salkades ja partisanitegevusel hukkunud või teadmata kadunud isikute perekondadele ja Isamaasõja invaliididele, mille järgi on vabastatud riigilõivu maksimisest Isamaasõja rinnetel ja partisanide salkades partisanitegevusel hukkunud või teadmata kadunud isikute perekonnad järgmiste notariaalsete toimetuste eest: ärakirjade tõestamine notariaalkorras sõjaväeosade või partisanide salkade teatistest hukkunud või teadmata kadunud sõjaväelaste ja partisanide kohta, dokumentide ärakirjade tõestamine notariaalkorras, mis esitatakse riigiasutistele pensionide, toetuste ja soodustuste saamiseks. Samuti on tähendatud asjade ajamiseks antud volituste tõestamine notariaalkorras ja tähendatud dokumentidest ärakirjade valmistamine notariaalorganite poolt kui notariaalorgani poolt osutatav teenus vabastatud riigilõivu tasumisest. Peale selle on tähendatud Eesti NSV rahanduse rahvakomissari käskkirjaga vabastatud riigilõivu maksimisest Isamaasõja invaliidid neile igasuguste tõenduste, väljakirjutuste ja teiste dokumentide väljaandmise eest. Peale selle on rahvakohtuile ja asja arutavaile kohtuile antud õigus vabastada lõivu tasumisest kodanikke, kes rahvakohtu otsustega on tunnistatud maksuvahendeid mitteomavaiks. Üksikuil juhtudel võib notariaalkontori otsustega Isamaasõja invaliide neile osutatud notariaalsete toimingute eest vabastada lõivu tasumisest. (Eesti NSV-s pole see enam notarite suvaks jäetud, vaid, nagu juba eelpool tähendatud, on

meil rahanduse rahvakomissari käskkirjaga 16. märtsist 1945. a. nr. 101 vabastatud Isamaasõja invaliidid riigilõivu maksmisest neile igasuguste tõenduste, väljakirjutuste ja teiste dokumentide väljaandmise eest.)

2. RIIGILÕIVU VÕTMISE KORD ÜKSIKUTE TOIMINGUTE JA DOKUMENTIDE LIIKIDE JÄRGI.

Lõiv kohtuasutistes menetletavais asjades.

Lõiv kohtuasutistes menetletavais asjades on tasuks riigi teenete eest asjaajamise alal. Aga kohtuprotsessi maksulisus NSV Liidu tingimustes ei loo elanikkonnale takistusi oma isiklike ja varaliste huvide kaitseks kohtu poole pööramiseks. Riigilõivu määr, eriti asjades, mis puudutab laialisi elanikkonna kihte, ei ole suur ja järelikult ei avalda mõju kohtu kättesaadavusele kodanikele. Paljudes asjades töölised, teenistujad, kolhoosnikud ja teised kodanikud vabastatakse lõivu tasumisest (töötasu asjad, alimentide asjad, kahjude hüvitamise asjad, seoses raske või muu kehavigastusega ja teised). Kohtule on antud õigus vabastada ka teisi kodanikke lõivu tasumisest, kes pole suutelised seda tasuma ja kes ilma sellest vabastamiseta oleks jäetud ilma võimalusest saada kohtulikku kaitset oma õigustele. Meie juures võib lõiv avaldada ainult teatavat pidurdavat mõju aluseta hagide esitamise ja aluseta hagide vastu esitatud vaidluste puhul. Lõivu tasumise kulu langeb lõppeks sellele poolele, kes on tunnustatud kohtuotsusega antud vaidluses mitte õigeks, s. o. lõivukulud nagu teisedki kohtukulud pannakse kaotaja poole peale.

Kohtuasutistes võetakse lõivu hagiavaldustelt, kassatsiooni-kaebustelt kohtuasutiste otsuste peale ja poolte ning teiste asjast osa võtta lubatud isikute palvel asjaajamise paberite ja dokumentide ärakirjade väljaandmise eest.

Hagiavaldused. Elanikkonna isiklike ja varaliste õiguste, käitiste, asutiste ja organisatsioonide õiguste ja huvide kohtulikku kaitset teostatakse hagi esitamise teel, s. o. kohtu poole pööramise teel palvega tunnustada õigusi või taastada rikutud õigusi. Hagid esitatakse sõltuvuses asja alluvusest kas rahvakohtusse või kraih-, oblastikohtusse.

Üldreegli järgi kohus ei asu asja läbivaatamisele muidu kui

huvitatud poolte avalduse põhjal. Avaldus võib olla tehtud kirjalikult või suuliselt. Suuline avaldus kantakse protokollis rahva-kohtuniku või tema ülesandel sekretäri poolt, protokoll loetakse ette avaldajale ja kirjutatakse alla tema ja kohtuniku poolt. See dokument on siis lõivustamise objektiks.

Igas hagiprotsessis võtab osa kaks poolt vastupidiste huvidega, üks pool esitab hagi, otsib kohtulikku kaitset, teine — tõmmatakse kohtusse vastust andma esitatud hagi alal. Esimest nimetatakse hagejaks, teist aga kostjaks.

Näiteks hageja palub välja mõista kostjalt teatud summa raha, mida see temale võlgnes ja ei tasunud ära tähtajaks, või palub mõista tema kasuks kostjalt see või teine varandus natuuras.

Hagiavalduse esitamise momendil on olemas ainult üks pool — hageja ja hagiavalduse menetluseks vastuvõtmise faktiga osutatakse teenet esialgu ainult hagejale. Seepärast hagiavalduse esitamisel peab lõivu riigi kasuks maksma see, kes esitab hagi, s. o. hageja.

Aga ka kostja, mitte olles piiratud ainult vastuvaidlemisega temale esitatud hagi vastu, võib omakorda esitada hagejale vastuhagi ja taotlema selle rahuldamist samas protsessis.

Näiteks hageja-majavaldaja esitab hagi üürnikult 1000 rbl. üüriraha sissenõudmiseks, aga kostja-üürnik omakorda esitab hagi majavaldajalt 800 rbl. sissenõudmiseks tema poolt teostatud maja remondi eest, mis lepingu järgi oli majavaldaja kohustuseks.

Asutis nõuab väljamõistmist teenistujalt avansi aruannete järgi 700 rbl., kostja-teenistuja aga esitab asutisele hagi tema kasuks saamata jäänud 400 rbl. töötasu väljamõistmiseks. Hankija esitab hagi ostjalt hangitud kauba hinna (väärtuse) sissenõudmiseks, ostja aga hankijalt leppetrahvi sissenõudmiseks hanke mitteõigeaegse täitmise eest.

Siintoodud juhtudel hagejat, kes algatanud kohtuprotsessi ja esimesena esitanud nõudmisi kostja vastu, nimetatakse *alg-hagejaks*, kostjat aga, kes esitanud hagi alghageja vastu — *vastuhagejaks*.

Vastuhagid maksustatakse lõivuga samadel alustel nagu alg-hagidki.

Peale hagejate ja kostjate võivad asjast osa võtta kolmandad isikud iseseisvate hagiavaldustega ühe või mõlema poole vastu, s. o. pretendeerides hageja ja kostja vahelise vaieldava asja peale ja taotledes selle endale mõistmist.

Näiteks kodanik Sinisoo esitas hagi Järvesalu vastu temale omandusõiguse tunnustamiseks veomasina peale, mis ostetud tema poolt kodanikult Laglelt. Tegelikult kuulub veomasin kodanik Oomjärvele, kes andis selle kodanik Järvesalule ajutiseks kasutamiseks. Kodanik Oomjärv on huvitatud sellest et omandusõigus veomasina peale oleks tunnustatud temale, aga mitte Sinisoo'le või Järvesalule. Oma õiguse kaitseks võib kodanik Oomjärv astuda protsessi hagejana iseseisva hagiavaldusega ja esitada hagi üldalustel ühe tülitseva poole või mõlema vastu koos. (Vene NFSV Tsiiviilprotsessi koodeksi § 169). Kuna asjas on juba kaks poolt — hageja ja kostja — nimetatakse protsessi astujat isikut (käesolevas näites kodanik Oomjärve) kolmandaks isikuks iseseisva hagiavaldusega (erinevalt kolmandaist isikuist, kes astuvad asjasse ainult abimehena ühele pooltest).

Kolmandate isikute hagiavaldused, kes astuvad asjasse iseseisvate hagidega, peavad olema lõivuga maksustatud samadel alustel nagu alghagidki.

Ühe sõnaga, igauks, kes esineb kohtus hagiavaldusega, olgu see hageja, kostja või kolmas isik (kui tema seaduse järgi pole vabastatud lõivu tasumisest), on kohustatud hagiavalduse esitamisel tasuma lõivu vastavalt tema poolt esitatud hagi summale. Lõivuga tasumata hagiavaldustele jäetakse käik andmata, millest kohus teatab hagejale ja annab temale vastava tähtaja lõivu tasumiseks. Kui määratud tähtajaks lõivu ei tasuta, loetakse avaldus mitteantuks.

Vastuhagi avaldusi, mis pole tasutud lõivuga päevaks, mil asi on määratud arutamisele, ei vaadata läbi antud protsessis (Vene NFSV Tsiiv.-protsessi koodeksi § 81 ja märkus selle juurde).

Kui hageja on vabastatud lõivu tasumisest, siis tema hagiavaldust sisseandmise momendil ei maksustata ja võetakse kohtu poolt arutamisele ilma lõivu võtmata. Lõivu küsimus otsustatakse neil juhtudel kohtu poolt antud asjas otsuse tegemisel. Tuleb pidada silmas, et liiduvabariikide tsiiviilprotsessi koodeksite järgi on kostja hagi rahuldamise puhul kohustatud tasuma hagejale tema poolt lõivu tasumisega seoses olnud kulud vastavalt kohtu poolt väljamõistetud hagi summale. On ka täiesti ilmne, et kui hageja on vabastatud lõivu tasumisest, pole alust vabastada lõivu tasumisest ka kostjat. Seepärast neil juhtudel, kui hageja, kes on vabastatud lõivu tasumisest, protsessi võidab, läheb lõivu tasumise kohustus riigile üle kostjale, kes on kohus-

tatud tasuma selle vastavalt kohtu poolt väljamõistetud hagi-summale, s. o. nii palju, kui seda oleks tulnud tasuda hagejal, kui see poleks mitte olnud vabastatud lõivu tasumisest. Tehes neil juhtudel otsuse näeb kohus ette ka kostja kohustuse tasuda riigituludesse lõivu proportsionaalselt hagisummale, mis välja mõistetud kohtu poolt. Kostjalt lõivu sissenõudmine teostatakse kohtuaituri poolt kohtuotsuse täideviimisel.

Näiteks tööline või teenistuja esitab käitise vastu, kus tema töötab, hagi saamata jäänud palga sissenõudmiseks. Vastavalt seadlusele hagejad — töölised ja teenistujad töötasu nõudmise ja muude töölepingust tulenevate nõuete suhtes vabastatakse lõivu tasumisest. Seepärast neilt hagiavalduse esitamisel tähendatud asjades lõivu ei nõuta. Töölise või teenistuja hagi rahuldamise juhul kostjakäitis, kus tema töötab, on kohustatud tasuma riigile lõivu, lähtudes summast, mis on kohtuotsusega hageja — töölise või teenistuja kasuks välja mõistetud (aga mitte summast, mis on avaldatud hageja poolt hagi esitamisel). Oletame, tööline — teenistuja esitas hagi 1000 rbl. peale, aga kohus mõistis tema kasuks ainult 400 rbl. Lõiv peab olema tasutud ettevõtte poolt väljamõistetud summa, s. o. 400 rbl. pealt — 5 rbl.

Kui hageja, kes vabastatud lõivu tasumisest, hagi jäetakse rahuldamata või kui kostja samuti on vabastatud lõivu tasumisest (nagu see näiteks esineb maksuvõlgade sissenõudmisel), siis ühelt ega teiselt poolelt lõivu ei nõuta ja protsess jääb maksustamata.

On vaja silmas pidada, et lõivu võetakse ainult hagiavaldustelt, mis vaadatakse läbi tsiviilkohtu poolt tsiviilasjade menetluse korras. Aga tsiviilhagid kahjude alal, mis tekitatud kuritegeliku tegevuse läbi (näiteks raiskamine, röövimine, vargus jne.) esitatakse üldreeglina kriminaalkohtusse ja lahendatakse need kriminaalasja arutamise juures. Need hagid ei kuulu maksustamisele riigilõivuga. Mõnikord hagid, mis esitatud kriminaalkohtusse asja arutamise juures, lähevad üle tsiviilkohtu lahendamisele. Kriminaalkohus võib tunnistada kahjukannatanule õiguse hagi rahuldamiseks, aga selle rahuldamise määrab kindlaks tsiviilkohus (Vene NFSV KrPK § 329). Need hagid nende läbivaatamisel ka tsiviilkohtus vabastatakse lõivu tasumisest. Kui tsiviilhagi on jäetud kriminaalkohtu poolt läbi vaatamata kohtualuse õigeksmõistmise tõttu tema tegevuses kuriteo koosseisu puudumisel, kahjukannataja aga uuesti esitab hagi tsiviilkohtus, siis see hagi kuulub tasumisele lõivuga üldistel alustel.

Kui aga hagi on jäetud kohtu poolt läbi vaatamata asja kohta süüdimõistva otsuse tegemise puhul, siis sel juhul (kui puudub alus otsuse muutmiseks ja asja uuesti läbivaatamiseks kriminaalkohtupidamise korras) peab kahjukannataja poole poolt kriminaalasjas esitatud hagi olema kohtu poolt läbi vaadatud tsiviilkohtupidamise korras ilma riigilõivu nõudmata.

Samuti vabastatakse riigilõivu tasumisest tsiviilhagid, mis esitatakse ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide poolt tsiviilkohtupidamise korras kahjude hüvitamiseks, mis tekitatud raiskamiste ja vargustega isikute vastu, kes on mõistetud süüdi sõjatribunali poolt (NSVL Rahanduse RK ja NSVL Kohtu RK ühine kiri 11. I 46. a. nr. 26/D-3).

Lõivumäärad. Lõivumäärasid kohtuasutistesse esitatavalt hagiavaldustelt on riigilõivu olemasolu aja vältel mitu korda revideeritud, nii määrade süsteemi enese lihtsustamise eesmärgil kui ka sellepärast, et kergendada elanikkonnal kohtu poole pööramise võimalust oma isiklike ja varaliste õiguste kaitseks.

Enne seadluse (10. IV 1942. a. seadlus „Riigilõivu kohta“) kehtimapanemist kehtinud seaduse järgi olid riigi ja ühiskondlike organisatsioonide ja kodanike kohta määratud kindlaks ühtlased lõivumäärad hagiavaldustelt summale kuni 5000 rbl., hagnosisma juures aga 5000 rbl. ja üle võeti eelarvelistelt asutistelt, ametiühingulistelt organisatsioonidelt ja ühiselt kasutatavalt kommunaalettevõttelelt lõivu 2%, teistelt riigi ja ühiskondlikudelt organisatsioonidelt aga 6% ja elanikkonnalt — 7%. NSVL RKN-i määrusega 29. aprillist 1942. a. on hagide puhul 5000 rbl. ja üle määratud kindlaks ühtne lõivumäär 6% suuruses nii kodanike kui ka kõikide käitiste, asutiste ja organisatsioonide kohta.

Olemasolevad lõivumäärad nagu ka varem kehtivad on diferentseeritud sõltuvalt hagi hinnast, kusjuures hagide kohta summale kuni 500 rbl. on määratud kindlaks lihtlõiv (rublades), hagide kohta aga summale 500 rbl. ja üle — proportsionaalne (protsentides hagi hinnast). Lihtlõiv on määratud kindlaks ka hagide kohta abielulahutamise alal ja mittevaralise iseloomuga hagide kohta, s. o. neilt hagidelt, mille varalist huvi ei saa väljendada rahasummas (näiteks hagid väljatõstmise alal kooselamise võimatuse pärast).

Lõivumäärad hagiavaldustelt on määratud kindlaks järgmistes määrades:

Dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	M a k s u m ä ä r	
	rublades (liht)	0/0 dokumendi sum- malt (proportsionaalne)
Hagiavaldustelt hagihinna puhul kuni 200 rbl	3	—
Hagiavaldustelt hagihinna puhul 200 rbl. ja enam kuni 500 rublani	5	—
Hagiavaldustelt hagihinna puhul 500 rbl. ja enam kuni 5000 rublani	—	2 0/0
Hagiavaldustelt hagihinna puhul 5000 rbl. ja enam	—	6 0/0
Hagiavaldustelt kolhooside omavahelistes vaietes ja kolhooside vaietes riiklikkude ja kooperatiivsete organisatsioonidega	—	1 0/0, kuid mitte alla ühe rubla
Mittevaralise iseloomuga hagiavaldusteit	3	
Kassatsioonikaebustelt kohtuasutiste ot-sustele	50 0/0 hagiavalduse maksu- määrast, arvatud kaebuse vaieldavast summast	
Poolte ja teiste asjast osa võtma lubatud isikute palvel asjas leiduvate paberite ja dokumentide ära kirjade väljaandmise, nende hulgas ka korduvate kohtuotsuste ja määruste ära kirjade väljaandmise eest	2	—
Abielulahutamise hagi avaldustelt	100	—

Soodustatud lõivumäära, mis määratud kindlaks hagiavalduste kolhooside asjades (1⁰/0), kohaldatakse sõltumata sellest, kes on nende asjade alases vaidluses hagejaks, — kolhoos ise või mingisugune organisatsioon (riiklik, kooperatiivne). Vaja ainult, et üks pooltest antud asjas — hageja või kostja — oleks kolhoos, aga teine — riiklik või kooperatiivne organisatsioon. Seepärast riiklik või kooperatiivne organisatsioon, esitades hagi kolhoosi vastu summas, oletame 500 rbl. suuruses, peab tasuma lõivu 1⁰/0 määral, aga mitte 6⁰/0, mida tema oleks pidanud maksuma sama hagi hinna puhul teiste asjade alal, s. o. kui kostjaks poleks olnud kolhoos.

Lõivumäära, mis määratud kindlaks mittevahalise iseloomuga hagiavalduste jaoks (3 rbl.), kohaldatakse ka lõivu võt-

mise puhul kolhoosnikelt tööpäevades alimentide väljamõistmise asjade alal ja ebaõieti üleskirjutatud varanduse vara nimekirjast eraldamise asjades. Hagiavaldustele ebaõieti üleskirjutatud vara nimekirjast eraldamise asjade alal ei saa vaadelda kui nõudmistele hageja kasuks mingisuguse varanduse võõrandamiseks, vaid need on oma olemuselt kaebused ametiisikute ebaõige tegevuse peale. Seepärast hagi rahuldamise puhul tasutud lõiv makstakse hagejale tagasi.

Mittevaralise iseloomuga hagide ja hagide puhul abielulahutamise asjades võetakse lõivu kindlates määrades ja seejuures ei ole vaja teostada mingisuguseid arvutamisi. Ülejäänud juhtudel sõltub lõivumäär hagihinnast. Järelikult, et arvutada lõivu, on vaja enne määrata kindlaks hagihind.

Hagihind. Hagihind, millelt arvutatakse lõiv, määratakse vastavalt eeskirjadele, mis määratud kindlaks vastavate liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksitega.

Suuremal jaol juhtudel ei kutsu hagihinna määramine esile mingisuguseid raskusi. Hagide puhul rahasummade sissenõudmisel on hagihind — sama rahasumma, mida hageja palub sisse nõuda kostjalt, hagdies aga varanduse kohtuotsusega väljamõistmise üle — varanduse väärtus, mida hageja palub mõista oma kasuks.

Näiteks palub hageja sisse nõuda kostjalt 1000 rbl., mida see temale võlgneb ja ei maksnud ära tähtajaks, hagihind on 1000 rbl.

Hageja palub mõista oma kasuks ja välja nõuda kostjalt mootorratta, mille tema andis kostjale ajutiseks kasutamiseks, mootorratta hinna määrab hageja 20.000 rbl., hagihind sellel juhul on 20.000 rbl.

Veidi keerulisem on määrata hagihinda ülalpidamise väljamõistmise asjades varatuile ja töövõimetuile vanemaile, lastele ja abikaasale. Vastavalt seadlusele kõik hagejad ülalpidamise (alimentide) nõuete asjades vabastatakse lõivu tasumisest. Seoses sellega lõivu tasumise küsimus neis asjades kerkib üles ainult hagi rahuldamise juhul. Lõivu tasumine seejuures pannakse kostja peale. Selle suurus määratakse kohtu poolt kohtuotsuse tegemisel, lähtudes väljamõistetud summast. Vene NFSV Tsiviilprotsessi koodeksi järgi hagihind, millelt arvutatakse lõiv, võrdub neil juhtudel väljamõistetud ühe aasta maksete ja väljamaksmiste kogusummaga.

Näiteks mõistis kohus välja kostjalt pojalt töövõimetu isa ülalpidamiseks 200 rbl. kuus, *hagihind on* $200 \times 12 = 2400$ rbl.

Neil juhtudel, kui varatud ja töövõimetud vanemad omavad mitu last ja kohus otsustas neilt igäuhelt vanemate ülalpidamiseks mõista välja ühe või teise summa vastavalt nende varanduslikule seisukorrale, määratakse hagihind igalt kostjalt eraldi temalt väljamõistetud summa kohaselt viiduna aasta määrani.

Näiteks ühelt pojalt mõisteti välja isa ülalpidamiseks 150 rbl. kuus, teiselt — 100 rbl. kuus ja tütrelt 50 rbl. kuus. Lõiv arvutatakse neil juhtudel eraldi igalt kostjalt lähtudes hagihinnast, mis on esimese poja suhtes $150 \times 12 = 1800$ rbl., teise suhtes $100 \times 12 = 1200$ rbl. ja tütre suhtes $50 \times 12 = 600$ rbl.

Alimente laste ülalpidamiseks, mis mõistetakse välja vanemalt, ei määrata kindlaks mitte absoluutsummades, nagu see leiab aset vanemate ja abikaasa ülalpidamise juures, vaid ühe neljandiku, kolmandiku või poole kostja töötasu näol sõltuvalt laste arvust, kellele nõutakse alimente. Seejuures hagihind määratakse kohtu poolt, lähtudes kostja töötasu suurusest kohtuotsuse tegemise päeval.

Näiteks kostjalt, tööliselt või teenistujalt, mõisteti välja kahe lapse ülalpidamiseks $\frac{1}{3}$ tema töötasust; kohtule esitatud õien-disest nähtub, et kostja töötasu kohtuotsuse tegemise päeval on 450 rbl. kuus, hagihind, millelt arvutatakse lõiv, on $(450 : 3) \times 12 = 1800$ rbl.

Varem väljamõistetud alimentide määra muutmise asjades määratakse hagihind lähtudes sellest alimentide summast, mille võrra neid suurendatakse või vähendatakse võrreldes summaga, mis määratud kindlaks varem tehtud kohtuotsusega.

Näiteks tööliselt või teenistujalt mõisteti välja kohtuotsusega isa ülalpidamiseks 100 rbl. kuus. Isa avaldusel kohus tegi otsuse alimentide määra suurendamiseks 150 rbl. kuus. Hagihind sel juhul võrdub summaga, mille võrra suurenevad alimentide mak-sed ühe aasta eest ja see on $(150 - 100) \times 12 = 600$ rbl.

Veidi teisiti lahendatakse hagihinna määramise küsimus kahjude hüvitamise asjade alal, mis on tekitatud raske või muu kehavigastusega. Hagejad neis asjus on samuti vabastatud lõivu tasumisest hagiavalduste esitamisel kohtusse. Lõivu tasu-mise kohustus hagi rahuldamise puhul pannakse kostja peale. Tähtajata või eluaegsete maksete ja väljamaksmiste hagi-asjades võrdub hagihind väljamõistetud maksete ja väljamaksmiste kogusummale kolme aasta eest, aga mitte ühe aasta eest, nagu hagides varata ja töövõimetuile vanemaile, lastele ja abi-kaasale ülalpidamise andmiseks.

Näiteks töölisele, kes sai raske vigastuse tehases, on mõistetud välja tehaselt eluaegne toetus à 100 rbl. kuus, hagihind on $100 \times 12 \times 3 = 3600$ rbl.

Hagides rendilepingu kestuse lõpetamiseks või edasikestmiseks arvestatakse hagihinnaks rendimaksu summa, mis jääb tasuda lepingu veel kehtivusel oleva aja eest.

Näiteks on esitatud hagi rendilepingu lõpetamiseks, mis sõlmitud 12 aasta peale rendiga 2000 rbl. aastas, hagi esitatud 7 aastat pärast lepingu kehtivuse algust, s. t. hagihind on siin $2000 \times (12 - 7) = 10.000$ rbl.

Üldiselt näidatakse hagihind ära hageja poolt. Juhul, kui hageja poolt näidatud hagihind ilmselt ei vasta välja mõista nõutud varanduse tegelikule väärtusele, määratakse hagihind kohtu poolt (Vene NFSV Tsiviilprotsessi koodeksi § 37). Hagide alal, mida raske hinnata nende esitamise momendil, määratakse lõivumäär esialgselt kohtu poolt, mis aga ei või olla alla 10 rubla, puuduv lõiv nõutakse pärast juurde vastavalt hagihinnale, mis määratud kindlaks kohtu poolt asja otsustamise juures (Vene NFSV Tsiv.-prots. koodeks § 38).

Tuleb silmas pidada, et hagejal on õigus vähendada või suurendada oma hagi taotlusi (Vene NFSV TsPK § 2).

Hagitaotluse vähendamisel tasutud lõivu tagasi ei maksta. Näiteks hagi esitamisel rahvakohtusse palus hageja sisse nõuda tema kasuks 7000 rbl. ja sellelt summalt tasus lõivu 420 rbl. Kohtus hageja vähendas hagitaotluse 500 rbl., selle summa rahvakohus mõistis välja tema kasuks. Tasutud lõivu sellistel juhtudel ei tagastata.

Hagi suurendamisel makstakse puuduv summa juurde vastavalt suurendatud hagi summale. Lõiv arvutatakse seejuures kogu hagi pealt suurendatud määral, aga mitte ainult sellelt summalt, mille võrra suurenes hagi. Vahe varem tasutud summa ja selle vahel, mis tuleb tasuda kogu hagilt suurendatud määral, tasutakse ühel ajal avaldusega hagi suurendamise kohta, riigiasutistele on kohtuil õigus lubada pikendust täiendava lõivu tasumiseks.

Näiteks rahvakohtusse on esitatud hagi 4000 rbl. sissenõudmiseks. Hagiavalduse esitamisel on tasutud lõivu 2% hagihinnast, s. o. 80 rbl. Peale seda on hageja poolt antud teine avaldus hagi suurendamiseks 8000 rbl. Sel juhul arvatakse lõiv suurendatud hagilt, s. o. 8000 rbl. pealt 6% määral, mis teeb välja 480 rbl. Vahe summas 400 rbl. (480—80) peab olema tasutud ühel ajal avaldusega hagi suurendamiseks.

Kassatsioonikaebused. Kohtuotsuse peale võidakse asjast osavõtvate isikute poolt anda kassatsioonikaebus krai- või oblastikohtusse või kuuluvuse järgi ülemkohtusse, kusjuures kaebus esitatakse sellesse kohtusse, kes tegi otsuse (Vene NFSV TsPK § 235).

Kassatsioonikaebused maksustatakse lõivuga 50% hagiavalduste jaoks kindlaks määratud maksumäärast. Lõiv arvutatakse eraldi iga kassatsioonikaebuse kohta kaebuses vaieldavalt summalt. Näiteks hagi kohta summas 40.000 rbl. on kohtuotsusega mõistetud välja kostjalt 20.000 rbl. Kostja oma kassatsioonikaebuses palub vähendada väljamõistetud summat 10.000 rbl. peale. Lõiv arvutatakse sel juhul 10.000 rbl. ($20.000 - 10.000 = 10.000$) pealt. Hageja omakorda palub väljamõistetud summa suurendamist 40.000 rbl. Lõiv arvutatakse sel juhul 20.000 rbl. pealt ($40.000 - 20.000 = 20.000$).

Tavaliselt määratakse lõiv kassatsioonikaebustelt sel viisil: alguses arvutatakse lõiv kaebuse vaieldavalt summalt täiel määral, siis saadud summa jagatakse pooleks. Ülaltoodud näites teeb kostja kassatsioonikaebuse alal lõiv kaebuses vaieldavalt summalt (10.000 rbl.) täiel määral (6%) 600 rbl., maksmisele aga kuulub pool sellest summast — 300 rbl.; hageja kassatsioonikaebuse alal teeb lõiv täiel määral (6%) vaieldavast summast (20.000 rbl.) 1200 rbl., maksmisele aga kuulub 600 rbl.

Neil juhtudel, kui edasikaevatud osa väljamõistetud summast on vähem kui 500 rbl., maksustatakse kassatsioonikaebus kindla määraga pooles suuruses, seejuures lõivusumma ümardatakse täiteks rubladeks, s. o. edasikaevatud summa juures kuni 200 rbl., millelt 50% maksumäärast on 1,5 rbl., võetakse pärast ümardamist 2 rbl., — edasikaevatud summa juures aga 200 rbl. ja rohkem kuni 500 rbl., millelt 50% maksumäärast on 2,5 rbl., võetakse pärast ümardamist 3 rbl.

Paberite ja dokumentide ärakirjad. Vastavalt üldreeglile asjades, mis on maksustatud lõivuga hagiavalduse andmisel, ei kuulu üksikud kohtutoimingud asjaajamise protsessis erilise maksu alla. Sellel alusel ei maksustata lõivuga, näiteks, tunnistusi, mis antakse välja pooltele riigiasutistelt ja üksikuilt kodanikelt dokumentide, ärakirjade ja igasuguste õiendiste saamiseks kohtule esitamiseks (Vene NFSV TsPK § 142), sest et selliste tunnistuste väljaandmine on üks toiminguid asja eellettevalmistamise alal; ei maksustata lõivuga erakaebusi ja teisi avaldusi, mis antakse poolte poolt asja käigul protsessis. Ei maksustata lõi-

vuga pooltele väljaantavaid kohtuotsuste ja määruste ära kirju. Ei maksustata ka kohtu poolt väljaantavaid täitehti, sest et nende väljaandmine on lõpptoiminguks asjas, mis on maksustatud lõivuga hagiavalduse esitamisel.

See aga ei puuduta pooltele ja teistele asjast osa võtta lubatud isikuile kohtus leiduvate paberite ja dokumentide ära kirjade väljaandmise juhtumeid. Pooled ja teised isikud, kes on lubatud asjast osa võtma, ja nende volinikud (esindajad) võivad vaadelda algupärast toimikut, teha sellest väljakirjutisi ja saada ära kirju asjas leiduvaist pabereist ja dokumentidest (Vene NFSV TsPK § 11). Nende ära kirjade väljaandmise eest pooltele ja teistele asjast osa võtta lubatud isikuile nõutakse sisse lõivu 2 rbl. ära kirja eest. Samal määral nõutakse sisse lõivu kohtuotsuste ja määruste ära kirjade korduva väljaandmise ja kaotatud algtäitehete asemel duplikaatide väljaandmise eest.

Lõivu tasumise kord kohtuasutistes. Lõiv tasutakse hageja või isiku poolt, kes annab hagiavalduse või kassatsioonikaebuse, hagiavalduse või kassatsioonikaebuse esitamisel. Summa juures kuni 100 rbl. teostatakse maksmine lõivumarkidega, suurema summa puhul aga sularahas selle pangaasutisse maksmise teel.

Margid kleebitakse hagiavaldusele või kassatsioonikaebusele ja kustutatakse ametiisiku allkirjaga, kes võtab vastu need dokumendid, või kohtuasutise templi pealepanemisega, kustutamise kuupäeva märkimisega. Lõivu, sularahas maksmisel lisatakse maksudokumendid panga märkusega raha vastuvõtmise või maksniku arvelt ülekandmise kohta hagiavaldusele või kassatsioonikaebusele.

Kui asi antakse üle kohtu poolt läbivaatamiseks teisele kohtule või riiklikule arbitraažile, ei tagastata tasutud lõivu maksjale ega viida üle kohtu või riikliku arbitraaži asukoha järgi, kuhu asi üle antakse. Lõiv jääb selle krai või oblasti eelarvesse, kuhu esialgselt oli antud avaldus. Selles kohtus või riikliku arbitraaži organ, kuhu asi üle antud, lõivu teiskordselt ei nõuta.

Teisiti lahendatakse küsimus asja üleandmisel kohtusse riikliku arbitraaži organi poolt. Neil juhtudel, kui lõivumäär, mille järgi oli arvutatud lõivusumma avalduse esitamisel riikliku arbitraaži organile, on madalam kohtuasutistes kohaldatavast maksimumäärast, nõutakse puudujäänud lõivusumma sisse kohtu poolt, kuhu asi üle anti.

Näiteks riikliku arbitraaži organile hagiavalduse andmisel summas, oletame 6000 rbl. tasus hageja riigilõivu 2% kõrguses hagi hinnast, s. o. 120 rbl. Kohtutes aga sama hagi hinna juures võetakse lõivu 6% hagi hinnast. Selle asja üleandmisel kohtusse peab hageja juurde maksuma lõivu 4% ulatuses, s. o. antud näites makstud 120 rbl. täienduseks maksuma veel 240 rbl. (6000 rbl. pealt 6% juures on lõiv 360 rbl. (360 rbl. — 120 rbl. = 240 rbl.).

Nagu eelpool öeldud, tagastatakse tasutud lõiv kohtu poolt ainult hagiavalduse tagasisaatmisel, samuti ka hageja poolt lõivu suuremas summas tasumisel, kui seadusega nõutakse: esimesel juhul — täielikult, teisel juhul aga ülemäära tasutud lõivusumma suuruses. Muudel juhtudel tasutud lõivu tagasi ei maksta. Eriti ei maksta lõivu tagasi hageja poolt esitatud hagist loobumisel või vaide lahendamisel poolte kokkuleppel või kostja poolt haigetava summa tasumisel enne asja arutamist. Makstud riigilõivu ei anta tagasi ka hagiavalduse üleandmisel kohtu poolt lahendamiseks ametkondlikule arbitraažile, seltsimeheli-kule või küla ühiskondlikule kohtule.

Lõiv riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus.

Arbitraaži organisatsioon. 1931. a. kujundati varaliste tülide lahendamiseks käitiste, asutiste ja organisatsioonide vahel riiklik arbitraaž. Pärastpoole laiendati tema funktsioone tema lahendamisele vaidluste üleandmise teel, mis tekkisid lepingute sõlmimise juures erisuguste ametkondlike organisatsioonide vahel (lepingueelsed vaided). Sel viisil seisnevad riikliku arbitraaži organi funktsioonid lepingueelsete ja hagide vaiete lahendamises, mis tekivad lepingute sõlmimisel ja täitmisel erisuguste ametkondlike organisatsioonide vahel.

Riiklikud arbitraažid on loodud NSVL RKN-i juures, liidu- ja autonoomsete vabariikide RKN-ide juures, kraide ja oblastite täitevkomiteede juures, aga ka Moskva ja Leningradi linna täitevkomitee juures.

M ä r k u s: Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu juurde on asutatud riiklik arbitraaž Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 16. juunist 1944. a. nr. 81 „Riikliku Arbitraaži asutamise kohta Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu juures“. Sama määrusega on kinnitatud ka Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimäärus (ENSV Teataja 1945, 5, 62).

Kõrvuti riikliku arbitraažiga on majanduslike rahvakomissariaatide iseseisvate peavalitsuste ja kooperatiivide süsteemis organiseeritud ametkondlikud arbitraažid tülide lahendamiseks antud süsteemi ettevõtete ja majandusorganite vahel.

Riikliku arbitraaži organeis võetakse lõivu avaldustelt lepingueelsetes vaietes, hagiavaldustelt ja avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks.

Ametkondlike arbitraažide peale Riigilõivu seadlus ei laiene. Nende poolt võetakse erilisi makse, mis laekuvad vastavate ametkondlike arbitraažide erisummadesse ja kulutatakse nende ülalpidamiseks. Nende maksude määrad määratakse kindlaks nende ametkondade eneste poolt kokkuleppel NSV Liidu rahanduse rahvakomissariga.

Lepingueelsed vaided. Avaldustelt lepingueelsetelt vaietelt võetakse lõivu kindlates määrades (rublades), diferentseerituna sõltuvuses asjaalluvusest ja nimelt: avaldustelt, mis vaadatakse läbi riikliku arbitraaži poolt NSVL RKN-i juures — 500 rbl., avaldustelt, mis vaadatakse läbi riiklike arbitraažide poolt liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude juures — 300 rbl., avaldustelt, mis vaadatakse läbi ülejäänud riikliku arbitraaži organite poolt — 100 rbl. Kuid on vaja silmas pidada, et lepingueelsed vaided, mis alluvad riiklikule arbitraažile NSVL RKN-i juures ja riiklikele arbitraažidele liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude juures, vaadatakse real juhtumel läbi nende ülesandel madalamalseisvate arbitraaži organite poolt.

Üldreegli järgi määratakse lepingueelsete vaiete alluvus ühele või teisele riikliku arbitraaži organile sõltuvuses lepinguosaliste poolte ametkondlikust alluvusest ja lepingu summast ja nimelt: lepingueelsed vaided, milles kas või üks pooltest on liidulise tähtsusega organisatsioon või poolteks on erinevate liiduvabariikide organisatsioonid lepingu summa juures 5 miljonit rbl. ja rohkem, vaadatakse läbi riikliku arbitraaži poolt NSVL RKN-i juures.

Lepingueelsed vaided, milles kas või üks pooltest on vabariikliku tähtsusega organisatsioon või poolteks on erinevate kraide ja oblastite organisatsioonid antud liiduvabariigis, lepingu summa juures 1 miljon rbl. ja üle, vaadatakse läbi liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude juures olevate riiklike arbitraažide poolt. Need arbitraažid vaatavad läbi ka lepingueelsed vaided, millest võtavad osa liidulise tähtsusega organisatsioonid või erinevate liiduvabariikide organisatsioonid, juhul,

kui lepingu summa on üle 1 miljoni rbl., aga mitte rohkem kui 5 miljonit rbl.

Ülejäänud lepingueelsed vaided vaadatakse läbi kohalikkude riikliku arbitraaži organite poolt.

Sellised on üldised alused lepingueelsete vaiete alluvuse määramiseks. Erandina üldreeglist lepingueelsete vaiete kiirema lahendamise ja komandeerimiskulude vähendamise eesmärgil pani riiklik arbitraaž NSVL RKN-i juures üldise volituse korras vastavate vabariiklike ja kohalike arbitraažide peale lepingueelsete vaiete läbivaatamise, mis on alluvad NSVL RKN-i juures olevale riiklikule arbitraažile, neil juhtudel, kui mõlemad vaidlevad pooled on ühe liiduvabariigi territooriumil (peale Vene NFSV) või ühe krai või oblasti territooriumil (peale Moskva). Samuti on lahendatud küsimus lepingueelsete vaiete üleandmisel kohalikele arbitraažidele läbivaatamiseks, mis on alluvad riiklikele arbitraažidele liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude juures, juhtudel, kui mõlemad vaidlejad pooled on antud liiduvabariigi ühe krai või oblasti territooriumil.

Avaldustelt lepingueelsetes vaietes, mis vaadatakse läbi riiklikkude arbitraažide poolt kõrgemalseisvate organite üldvolituse korras, võetakse lõivu lähtudes antud asja alluvusest ja nimelt: asjades, mis alluvad riiklikule arbitraažile NSVL RKN-i juures — 500 rbl., asjades aga, mis alluvad riiklikkudele arbitraažidele liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude juures — 300 rbl.

Hagilised vaided. Avaldustelt hagilistes vaietes võetakse lõivu 2% hagihinnast.

Nii nagu kohtuteski, määratakse hagihind lõivu arvutamiseks hageja poolt. Hagihinna muutmise juhul kohaldatakse samu reegleid, mis kohtuteski, s. o. hagi taotluse vähendamisel tasutud lõivu ei tagastata, hagihinna suurenemise puhul aga tasutakse puuduv summa ühel ajal hagi suurendamise avalduse esitamisega.

Hagiavaldused, mis antakse üle ametkondlikkudelt arbitraažidelt riiklikule arbitraažile lahendamiseks (näiteks alluvuse muutmisel reorganiseerimise tagajärjel), maksustatakse lõivuga üldistel alustel, arvesse võtmata ametkondliku arbitraaži arvele makstud erimaksu.

Riikliku arbitraaži organeile avalduste andmisel otsuse sundtäitmise käsu väljaandmiseks asjades, mis on lahendatud ametkondlikkude arbitraažide poolt, nõutakse samuti lõivu üldistel alustel, väljudes väljamõistetud summast, sest et neil juhtudel

riiklik arbitraaž kontrollib ametkondliku arbitraaži otsust sisuliselt.

Varalistes vaietes, mis vaadatakse läbi riikliku arbitraaži enda algatusel, määratakse tasumisele kuuluv lõivumäär ja pool, kes seda peab tasuma, vahenditult arbitraaži organi poolt, kes vaatas läbi antud vaide.

Arbitraaži organite otsuste täitmine.

Üldreegli järgi viiakse riikliku arbitraaži otsused täide poolte eneste poolt. Kui aga otsust ei täideta vabatahtlikult antud tähtajaks, siis annab riiklik arbitraaž huvitatud poole avaldusel temale välja käsu otsuse sundtäitmiseks.

Riikliku arbitraaži otsuste sundtäitmise käsund nagu kohtute poolt väljaantavad täitelehedki, ei kuulu erilise lõivu maksu alla.

Ametkondlikkudes arbitraažides on kehtiv samasugune otsuste täideviimise kord, nagu see on riiklikus arbitraažis. Eriti arbitraažid NSV Liidu rahvakomissariaatide juures ja liiduvabariikide rahvakomissariaatide juures, kooperatiiv-keskarbitraažid ja enamik kohalike ametkondlikkude arbitraažide organist omavad õigust nende otsuste sundtäite käskude väljaandmiseks. Siiski mõnedele kohalikkudele ametkondlikkudele arbitraažidele pole käskude väljaandmise õigust antud. Kui selliste arbitraažide poolt tehtud otsuseid ei saa viia täide ametkonna sisemiste abinõudega (oma abinõudega), siis võetakse need vastu vastavate riikliku arbitraaži organite poolt, kes kontrollivad ametkondliku arbitraaži otsuseid sisuliselt ja kontrollimise järel annavad välja käsu selle sundtäitmiseks. Nagu ülal tähendatud, neil juhtudel antavad avaldused ametkondliku arbitraaži otsuste sundtäitmise käskude väljaandmiseks maksustatakse lõivuga, lähtudes summast, mille peale palutakse käsk välja anda.

Arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamine.

Avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks võetakse lõivu:

lepingueelsetes vaietes — 50% määrast, mis nähtud ette avaldustele antud asjades, s. o. 250, 150 või 50 rbl., sõltuvalt asja alluvusest.

Hagilistes vaietes — 50% määrast, mis määratud kindlaks hagiavaldustele, s. o. 1% summast, mille vastu vaieldakse ot-

suse uuesti läbivaatamise avalduses (aga mitte kogu hagi sum-
malt).

Riikliku arbitraaži süsteemis pole kindlaks määratud astme-
list järelevalve korda. Iga riikliku arbitraaži organi otsust
temale alluva is asjades kontrollitakse ja revideeritakse sama
arbitraaži paarbitri või võimuorgani poolt, kelle juures asub
antud arbitraaž. Asjades, mis vaadatakse läbi arbitraaži poolt
kõrgemalseisva organi üld- või erivolituse korras, teostatakse
järelevalvet sama arbitraaži paarbitri poolt, kellele seaduse
järgi antud asi allub. Kuid ka neil juhtudel antakse avaldus
otsuse tühistamiseks või muutmiseks arbitraaži kaudu, kes vaa-
tas asja läbi. Selle arbitraaži paarbiter on kohustatud kas
rahuldama avalduse või andma selle edasi oma arvamusega
kõrgemalseisvale organile, kelle ülesandel asi läbi vaadati.

Paarbitril on otsust järelevalve korras läbi vaadates kas
omal algatusel või poolte avaldusel õigus otsust peatada, muuta
või tühistada ja anda asi üle arbitrile uuesti läbivaatamiseks.
Üksikuil juhtudel on arbitreil asja läbi vaadates ka õigus teha
muudatusi nende poolt tehtud otsustes.

Avaldused arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks, mis an-
takse paarbitrite nimele (selle hulgas ka korduvad avaldused
otsuste uuesti läbivaatamiseks sama huvitatud poole poolt),
kuuluvad lõivustamisele sõltumata sellest, kas algatatakse küsi-
mus uuesti läbivaatamise kohta vahetult poole poolt, kes
võtab osa asjast, või kõrgemalseisvate organite (trusti, pea-
komissari või rahvakomissariaadi) poolt. Viimasel juhul, kui
avalduse andmisel lõiv ei ole tasutud, nõuab paarbiter selle
sisse asjast osavõtvalt organisatsioonilt, kelle huvides algata-
takse uuesti läbivaatamise küsimus.

Samuti maksustatakse lõivuga avaldused otsuste muutmiseks,
mis antakse arbitrite nimele, kes asja läbi vaatasid ja avaldused
arbitraaži poolt asja lõpetamise kohta tehtud määruste uuesti
läbivaatamiseks, mis antakse paarbitrite nimele. Avaldused
aga arbitraaži määruste uuesti läbivaatamiseks, mis puutuvad
asja läbivaatamise pikendamisse, ekspertiisi määramisse ja
sellesarnastesse määrustesse, mis võetakse vastu asja läbivõt-
mise juures, nagu ka erakaebused kohtutes, ei kuulu erilise lõi-
vuga tasumisele.

Nagu eelpool toodud, teostatakse järelevalvet arbitraaži ot-
suste üle nendesamade võimuorganite poolt, kelle juures seisab
arbitraaž, see on NSVL RKN-i, liiduvabariikide ja autonoom-

sete vabariikide rahvakomissaride nõukogude, kraide, oblastite, samuti Moskva ja Leningradi linna täitevkomiteede poolt.

Avaldused arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks, mis antakse tähendatud võimuorganeile, ei kuulu maksustamisele lõivuga. Lõivu sissenõudmise küsimus neilt avaldustelt kerkib üles ainult neil juhtudel, kui RKN või täitevkomitee lähetab temale sissetulnud avalduse vastavale arbitraažile kuuluvuse järgi seoses sellega, et avaldaja enne avalduse RKN-ile või täitevkomiteele andmist ei pööranud kindlaksmääratud korras antud arbitraaži peaarbitri poole. Need avaldused kuuluvad lõivuga maksustamisele üldistel alustel.

Lõivu tasumise kord riikliku arbitraaži organeis.

Riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus makstakse lõiv avalduse andmisel kas vastava summa ülekandmise teel avaldaja arvelt kohalikule eelarvelisele arvele või sularaha pangaasutisse maksmise teel. Markides lõivu tasumise süsteemi riikliku arbitraaži organeis üldiselt ei kohaldata. Erandina lubatakse lõivu tasumist markidega ainult neil juhtudel, kui arbitraaži sissetulnud avaldustel ilmneb lõivu vähemtasumine väikeste summade peale mitte üle 10 rbl. Neid summasid võib juurde maksta lõivumarkidega.

Lõivu tasumise fakti tõendavaiks dokumentideks on maksudokumentid panga märkusega sularaha vastuvõtmise või selle maksniku arvelt ülekandmise kohta. Käsundid pangale lõivu tasumiseks raha ülekandmise kohta ilma panga märkmeta selle käsundi täitmise kohta ei ole teostatud maksmise tõendiks.

Ilma lõivu tasumiseta jäetakse antud avaldustele kõik andmata, millest arbitraaž teatab avaldajale ja määrab temale tähtaja lõivu tasumiseks. Kuni maksudokumendi esitamiseni lõivu tasumise kohta loetakse avaldus mitteantuks. Kui määratud tähtaja jooksul lõivu ei tasuta, siis tagastatakse avaldus avaldajale.

Samasugused tagajärjed on ka lõivu mittetäiel määral tasumisel antud avalduselt.

Riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus arvatakse lõiv selle organi asukoha järgsesse kohalikku eelarvesse, millesse antakse avaldus. Asja üleandmisel ühelt riikliku arbitraaži organilt teisele lõivu üle ei kanta, vaid see jääb selle maakonna või linna eelarvesse, kuhu avaldus esialgselt oli antud.

Teiskordset lõivu nõudmist arbitraaži poolt, kuhu asi on üle antud, ei toimetata.

Lõiv tagastatakse samadel juhtudel nagu kohtuteski, s. o. avaldajale tema poolt antud avalduse tagastamisel või lõivu suuremal määral tasumisel, kui nõutakse seadusega. Peale selle kuulub lõiv tagastamisele, kui avaldus, millelt see tasutud, tegelikult ei saanud arbitraaži. Esimesel kahel juhul lõivu tagasi saamiseks on *nõutav arbitraaži eriline* määrus, viimasel juhul aga arbitraaži õiendis selle kohta, et avaldust pole arbitraažis saadud.

Asja üleandmisel riiklikust arbitraažist ametkondlikku otsustatakse lõivu tagastamise küsimus sõltuvuses sellest, kas asi vaadati läbi riiklikus arbitraažis või mitte. Kui avaldus tagastatakse hagejale ametkondlikule arbitraažile üleandmiseks või saadetakse vahetult ametkondlikule arbitraažile kuuluvuse järgi enne asja kuulamisele määramist, tagastatakse tasutud lõiv riikliku arbitraaži määruse põhjal hagejale. Kui aga asi on lõpetatud menetlusega ja antud üle ametkondlikule arbitraažile läbivaatamiseks riikliku arbitraaži läbivaatamise tulemusena, *ei kuulu tasutud lõiv tagastamisele.*

Lõiv notariaalorganeis menetletavais asjus.

Notariaadi organisatsioon. Tehingute notariaalseks tõestamiseks ja teiste notariaalsete toimingute täitmiseks on asutatud notariaalkontorid. Nende eesotsas seisavad riiklikud notarid, kes teostavad notariaaltoiminguid.

M ä r k u s : Eesti NSV riiginotariaadi määrustik on kinnitatud Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 24. detsembrist 1940. a. (Eesti NSV Teataja 1940, 71, 978), mis hakkas kehtima 1. jaan. 1941. a., ja muudetud ning täiendatud Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 26. jaan. 1945. a. nr. 65 (Eesti NSV Teataja 1945, 5, 63).

Notariaalkontorite kaudu teostab riik järelevalvet teostatud tehingute seaduspärasuse järgi. Notariaaltoimingute teostamisel on notarid kohustatud jälgima tõestatavate tehingute ja dokumentide seaduspärasust, osutades töötajaskonnale kaasabi nende õiguste ja seaduslike huvide kaitsmises ühe või teise kodaniku juriidiliste teadmiste puudumise juhtudel, tema vähese kirjaoskuse või teistel juhtudel, mida võidakse kasutada tema kahjuks.

Tehingu notariaalne tõestamine seisneb selle kohta aktil enesel pealdise tegemises riikliku notari allkirjaga notariaalkontori pitseri pealepanemisega. Tehingu notariaalse tõestamise kohta tehakse sissekanne notariaalregistrisse. Notariaalne tõestamine annab tehinguile usutavuse ja piirab nendele vastuvaidlemise võimalust. Real juhtumeil kuuluvad tehingud kohustuslikule notariaalsele tõestamisele, vastasel korral tunnistatakse need kehtetuks.

Peale tehingute tõestamise tõestavad notariaalkontorid volitusi, annavad välja täitepealdisi dokumentidel, tõestavad dokumentide ära kirju ja raamatuist ning dokumentidest väljavõtete õigsust, tõestavad allkirjade ehtsust dokumentidel, tõestavad vastuvaidlematuid asjaolusid ja fakte, millel võib olla juriidiline tähtsus (näiteks dokumendi esitamise aeg, isiku asumine teatud kohas), registreerivad areste, mis pandud hoonetele ja hoonestusõigusele, võtavad tarvitusele abinõusid varanduste alalhoidmiseks, mis jäävad maha surnud isikuilt, annavad välja tunnistusi, mis kinnitavad pärimisõigust, võtavad vastu deposiiti raha ja väärtvabereid jne. kuuluvuse järgi üleandmiseks.

Neil juhtudel, kui notar või tema asetäitja oskab NSV Liidu rahvaste või võõrkeeli või notariaalkontoris on tõlk, võtab notariaalkontor vastu ka tõlgete tegemise ja tõestamise ühest NSV Liidu rahvaste keelest teise ja võõrkeeltest NSV Liidu rahvaste keelde ja vastupidi.

Notariaaltoimingute täitmisel osutavad notariaalkontorid huvitatud isikute palvel neile ka tehnilisi teeneid, koostavad lepingute, testamentide, volituste projekte, kirjutavad ümber dokumentide ära kirju jne. Poolte poolt esitatud lepingute, testamentide, tehingute, avalduste projektid kontrollib notar nii seaduslikkuse kui ka kirjaoskuse suhtes, parandades neid vajaduse korral ilma selle eest riigilõivu sisse nõudmata.

Lõivumäärad. Notariaaltoimingute teostamise, ühest keelest teise tõlgete tegemise ja tõestamise, notariaaltoimingute teostamisel tehniliste teenete osutamise eest võtavad notariaalkontorid riigilõivu järgmistel määradel:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summal (proportsionaalne)
1. Notariaalorganite poolt teostatavate notariaaltoimingute eest:		
a) hoonestusõiguse loomise lepingute tõestamise eest	50	—
b) ehitiste ja hoonestusõiguse võõrandamise lepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 50 rubla
c) testamentide tõestamise eest	10	—
d) jaotuslepingute, käenduslepingute ja hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest	25	
e) varakasutuslepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 15 rubla
f) muude lepingute tõestamise eest	—	1%, kuid mitte alla 15 rubla
g) volituste tõestamise eest:		
1) varanduse valitsemiseks ja krediidioperatsioonide teostamiseks	20	—
2) muudelt volitustelt	5	
h) täitepealdiste tegemise eest		1%, kuid mitte alla 3 rubla.
i) tunnistuste väljaandmise eest tšekide järgi mittemaksmise üle (mitte tasatud summal)		2%, kuid mitte alla 10 rubla
j) mereprotesti koostamise eest	25	
k) ärakirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest (leheküljelt)	2	—
l) allkirjade ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	3	—
m) notari kaudu ühelt isikult teisele avalduse ülekandmise eest (avalduselt)	5	—
n) dokumentide hoiulevõtmise eest tähtajaga kuni 6 kuuni	10	—
o) kohtuesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi summas kuni 50 rublani	2	—
summas üle 50 rbl. kuni 100 rbl.	3	—
" " 100 " " 500 "	10	—
" " 500 "	20	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalta (proportsionaalne)
p) pärimisõigust kinnitavate tunnistuste väl- jaandmise eest summas kuni 300 rbl.	10	—
summas üle 300 rbl. kuni 1000 rbl.	20	—
„ „ 1000 „ „ 3000 „	50	—
„ „ 3000 „ „ 5000 „	100	—
„ „ 5000 „ „ 10000 „	—	5%
„ „ 10000 „	—	10%
r) igasuguste notariaalsete tunnistuste, tõen- dite ja teatiste väljaandmise eest, iga- suguste notariaalsete toimingute teos- tamise eest, peale eelmistes punkti- des tähendatute, samuti ka notariaadi toimikuis leiduvate dokumentide ja lepin- gute teisendite ära kirjade väljaandmise eest	5	—
Märkus: Neil juhtudel, kui notariaalsed toi- mingud toimuvad väljaspool notariaalor- gani ruumi (kodus), võetakse lõivu kahekord- sel määral ja peale selle peab tasutama fak- tiliselt kantud kulud, mis seoses väljasõiduga koju notariaaltoimingute teostamiseks.		
2. Notariaalorganite poolt:		
a) lepingute projektide koostamise eest	25	—
b) testamentide projektide koostamise eest	10	—
c) volituste ja avalduste projektide koosta- mise eest	5	—
3. Notariaalorganite poolt dokumentide ümber- kirjutamise eest (igalt leheküljelt)	3	—
4. Kohtutõlkide või notariaalorganite poolt sooritatavate toimingute eest:		
a) tõlkimise või tõlke tõestamise eest ühest NSV Liidu rahvaste keelest teise (igalt leheküljelt)	5	—
b) tõlkimise või tõlke tõestamise eest võõr- keeltest NSV Liidu rahvaste keelde (igalt leheküljelt)	15	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
c) tõlkimise või tõlke tõestamise eest NSV Liidu rahvaste keeltest võõrkeeltesse (igalt leheküljelt)	25	—

Dokumendi summa. Dokumentide puhul, mille tõestamise eest võetakse proportsionaalset lõivu (näiteks hoonete ja hoonestusõiguse võõrandamise lepingute puhul arvutatakse lõivu poolte poolt näidatud summalt, siiski kinni pidades järgmistest eeskirjadest.

Ehitiste väärtus dokumendi summa määramisel arvestatakse mitte madalamalt tulekindlustuse hindest. Kui poolte poolt näidatud ehitiste väärtus on madalam tulekindlustuse hindest, arvutatakse lõiv tulekindlustuse hinde summalt, aga kui kõrgem — poolte poolt näidatud väärtuselt.

Dokumendi summa, mille järgi maksed toimuvad perioodiliselt (näiteks iga kuu), arvestatakse dokumendi kehtivuse aja maksete liitmisest tulenevalt kogusummalt, kuid mitte enam kui kolme aasta eest, kui aga dokumendi kehtivuse tähtaeg pole tähendatud, siis ühe aasta maksete liitmisest tulenevalt kogusummalt. Näiteks: notariaalkontorile on esitatud notariaalseks tõestamiseks ehitiste rendileping tähtajaga 10 aastaks rendiga à 2000 rbl. aastas. Dokumendi summa lõivu arvutamiseks sel juhul on $2000 \text{ rbl.} \times 3 = 6000 \text{ rbl.}$

Notariaalkontorile on esitatud notariaalseks tõestamiseks auto üürileping üürimaksuga 500 rbl. kuus. Leping on sõlmitud tähtaega näitamata, s. o. määramata ajaks. Dokumendi summa lõivu arvestamiseks on sel juhul $500 \times 12 = 6000 \text{ rbl.}$

Tuleb silmas pidada, et dokumendi summa hulka varakasutuslepingu alal kuuluvad peale lepingus ettenähtud maksete ka: a) lepinguga kindlaksmääratud hoonete ja teiste ehitiste, samuti ka ruumide seadeldise väärtus, kui hooned, ehitised ja seadeldis lepingu järgi kuuluvad lepingu lõppedes tasuta üleandmisele varavaldajale, seejuures hoonete, ehitiste ja seadeldise väärtus tehakse (määratakse) kindlaks lepingule juurdelisatud eelarve järgi, selle puudumisel aga kontrollitud kohalike hindade või ühetaoliste hoonete ja ehitiste väärtuse järgi. Näiteks: notariaalkontorile on esitatud notariaalseks tõestamiseks ehi-

tiste rendileping tähtajaga 10 aastaks rendiga à 1000 rbl. aastas, kusjuures lepinguga on hoonete ja teiste ehitiste, samuti ka ruumide seadeldise väärtus, mis lepingu järgi kuuluvad lepingu lõppedes tasuta üleandmisele varavaldajale, määratud kindlaks kokku 100.000 rbl. Dokumendi summa lõivu arvutamiseks sel juhul on $(1000 \times 3) + 100.000 = 103.000$ rbl. b) lepinguga kokkulepitud kapitaalremondi väärtus, kui lepingu sõlmimisel on remondisumma kindlaks määratud.

Rentniku kulusid maksude ja kohustuste alal renditud varanduse järgi, kui need on pandud rentniku peale seaduse järgi, ei arvata dokumendi summa hulka. Näiteks tulekindlustuse makseid neil juhtudel, kui üürilevõtja seaduse järgi on kohustatud selle varanduse kindlustama tule vastu üürileandja kasuks, ei arvata lepingu summa hulka.

Varanduste vahetuslepingute järgi kuulub dokumendi summa sisse ühe vahetatava vara väärtus, kaasa arvates ka rahaline juurdemaks. Dokumendid, mille summa on määratud väljendus-tega „... sellest — kuni selleni“, maksustatakse kõrgeima summa järgi.

Pealkirjade tõestamisele lepingutel vaadeldakse nagu uue lepingu tõestamisele. Kui pealkirjaga määratakse kindlaks lepingu kehtivuse pikendamine uueks tähtajaks või selles kokkulepitud summa suurendamine, siis maksustatakse pealkiri vastavalt lepingu iseloomule summa järgi, mille võrra lepingut suurendati. Kui pealkiri puudutab lepingu tingimusi, mitte suurendades selle summat, siis nõutakse lõiv sisse hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest ettenähtud määrade järgi, s. o. 25 rbl. Pealkirjad õiguste ja kohustuste üleandmise kohta lepingu järgi ühelt isikult teisele maksustatakse sama määra järgi nagu leping ise, veel teostamatute õiguste ja üleantavate kohustuste väärtuse summa järgi. Neil juhtudel, kui leping antakse edasi mitte tervikuna, vaid osaliselt, nõutakse lõiv mitte kogu lepingu või kohustuse summa pealt, vaid ainult selle osa pealt, mis kuulub üleandmisele.

Lepingud tagatistrahvide kohta, kui need teostatakse eraldi aktiga või pealkirja näol alglepingul, maksustatakse nende sum-
malt „muude“ lepingute kohta ettenähtud määrade järgi.

Kui pooled millegipärast põiklevad kõrvale dokumendi summa näitamisest, siis määratakse see summa notariaaltoiminguid teostava isiku poolt lepingu andmete alusel (kui dokumendi summa selgub nende sisust) või aga ligikaudselt eelarvete, projektide, möödunud aastate teatmete ja teiste dokumen-

tide alusel, mis võidakse esitada poolte poolt. Kui aga tehingu tõestamise momendiks pole lepingu summat võimalik ligikaudseltki määrata, siis maksustatakse sellised lepingud lõivuga nagu hindamisele mittekuuluvad lepingud, s. o. 25 rbl.

Selgitused määrade tabeli juurde. Notariaalselt tõestatavad dokumendid tehingute kohta esitatakse notariaalkontoreile kahes või kolmes eksemplaris: üks eksemplar (alg-) hoitakse alal notariaalkontoris, teine aga antakse välja dokumendis näidatud poolele. Poolte soovil võib välja anda igähele neist ühe eksemplari. Kõik eksemplarid kirjutatakse alla poolte poolt, tõestamise pealdised neil aga notari poolt.

Kuna lõivu võetakse tehingu kui niisuguse notariaalse tõestamise eest, ei kuulu eksemplarid, mis antakse välja pooltele, erilisele lõivuga maksustamisele.

Dokumendi teise või kolmanda eksemplari kaotamise juhul annab notariaalkontor välja duplikaadi notari allkirjaga. Duplikaat antakse välja teise poole nõusolekul, mis on väljendatud kinnitatud allkirjaga avalduses, või kohtumääruse põhjal. Duplikaadi väljaandmise eest võetakse lõivu 5 rbl.

Hoonestusõiguse loomise lepingud, mille tõestamise eest võetakse lihtlõivu 50 rbl., on lepingud maatükkide määratud tähtajaks hoonestuse alla andmise kohta. Selle lepingu järgi kohaliku tööraha saadikute nõukogu täitevkomitee annab oma kommunaal- ehk temale vastava osakonna kaudu maatüki hoonestuse alla ja hoonestaja võtab enesele kohustuse püstitada (ehitada) sellel krundil (maatükil) lepingus ettenähtud hooned. Lepingu tähtaja lõppedes peavad hooned olema üle antud heas seisukorras täitevkomitee vastavale osakonnale, kes maksab hoonestajale ehitiste tegeliku väärtuse nende üleandmise momendil (hoonete tegeliku väärtuse, mis neil on üleandmise ajal).

Hoonestusõiguseks võidakse anda maatükke ka ühes hoonega, näiteks valmishitamiseks, purustatud hoonete taastamiseks, uute kordade pealeehitamiseks või juurdeehitamiseks. Peale selle võidakse anda hoonestamiseks ka maatükid väikesemõõduliste ja väheväärtuslike hoonetega nende ümberehitamiseks suurteks majadeks ja maatükid ühes ehitistega, millest suurem osa talu poolt hoonestamata — täiendavate hoonete ehitamiseks.

Kõigil neil juhtudel võetakse hoonestusõiguse tõestamisel lõivu 50 rbl. Aga seda määra kohaldatakse ainult lepinguile, mis sõlmitakse hoonestaja poolt kommunaal- või temale vastava

organiga hoonestusõiguse omandamiseks. Kui aga hoonestaja annab lepinguga üle temale antud hoonestusõiguse teisele isikule, siis sellise lepingu tõestamise eest võetakse lõivu hoonete ja hoonestusõiguste võõrandamise lepinguile ettenähtud määrade järgi, s. o. 3% dokumendi summast, kuid mitte alla 50 rbl.

Seda lõivumäära kohaldatakse ka hoonete ostu-müügi, vahetus- ja kinkelepingute (s. o. tasuta loovutamise) tõestamisel.

Lepingueelseilt märkmeilt, s. o. eellepingu tõestamiselt tulevikus sõlmitavate hoonete ostu-müügi tehingute kohta, võetakse lõivu muude lepingute kohta ettenähtud määrade järgi, s. o. 1% dokumendi summast, kuid mitte alla 15 rbl. Sama määra järgi maksustatakse ka igasuguse varanduse ostu-müügi, vahetus- ja kinkelepingud, peale hoonete ja hoonestusõiguse, aga ka hoonete müügilepingud hoonete lammutamiseks.

Varanduse valitsemiseks (näiteks majavalitsemiseks) volituste tõestamise eest võetakse lõivu 20 rbl. Samal määral võetakse lõivu ka volituste eest krediidi-operatsioonide teostamiseks (näiteks krediidiasutistes arveldus- ja muude arvete avamise eest). Muud volitused (näiteks volitused asjade ajamiseks koh- tus) maksustatakse lõivuga 5 rbl.

Peale tehingute tõestamise koosneb tunduv osa notariaalkontorite tööst dokumentide, mis sisaldavad võlgniku kohustuse temalt raha või muu varanduse sissenõudmiseks, s. o. vaidlemata dokumentide (dokumendijärgse võlgnevuse suuruse kohta ei ole tõstetud kohtulikku vaidlust) varustamisest täitepealdis- tega. Täitepealdised antakse näiteks välja raha sissenõudmiseks üüriarvete järgi, mis pole tasutud eluruumide üürijate poolt seadusega kindlaksmääratud tähtajal ja mille suuruse vastu pole tõstetud kohtulikku vaidlust, arvete järgi kommunaalteenete eest, mille maksmise tähtajad on mööda lastud jne. Dokumentide loetelu, mille järgi sissenõudmist teostatakse notariaalkontorite täitepealdiste alusel, määratakse kindlaks liiduvabariikide valitsuste poolt. Täitepealdis kirjutatakse algvõladokumendil (või juurdekleebitud lehel), kusjuures pealdises näidatakse lõivusumma, mis tasutud sissenõudja poolt ja kuulub sissenõudmisele võlgnikult sissenõudja kasuks. Kui sissenõudmist võladokumendi järgi teostatakse osade viisi, siis võib täitepealdis iga sissenõudmise kohta olla tehtud dokumendi ära kirjal, mis esitatakse sissenõudja poolt, või dokumendil, mis määrab kindlaks osalise võlgnevuse. Esitatud ära kirja õigsust võrdleb notar algkirjaga ilma lõivu sisse nõudmata. Algvõladokumendile tehakse märke täitepealdise väljaandmise kohta. Registrisse kantakse sisse välja-

antud täitepealdise täielik tekst. Notariaalkontori asjaajamisse jäetakse ära kiri võladokumendist, mille alusel on täitepealdis välja antud, ja täitepealdise ära kiri, kui see pole täielikult sisse kantud registrisse. Võladokumendi ära kiri koostatakse sissenõudja või notariaalkontori poolt, kes sel juhul nõuab sisse lõivu osutatud tehniliste teenete eest, s. o. dokumendi ümberkirjutuse eest 3 rbl. leheküljelt.

Notariaalkontorid teevad ka pealdisi tšekkidele nende mittelunastamise kohta. Selleks esitab tšekkipidaja tšeki tšekimaksja elukoha- (asukoha-) järgsele notariaalkontorile. Notar esitab tšeki tšekimaksjale lunastamiseks ja kui viimane keeldub lunastamast, teeb notar tšekile pealdise mittelunastamise kohta ja kannab selle registrisse. Sissenõudmine tähendatud pealdisega tšekkide järgi teostatakse korras, mis määratud kindlaks kohtuotsuste täitmiseks.

Täitepealdiste teostamise eest makstakse lõivu sissenõudja poolt 1% sissenõutavast summast, kuid mitte alla 3 rbl., tunnistuse väljaandmise eest aga tšeki mittelunastamise üle 2% maksmata summast, aga mitte alla 10 rbl. Kui nõudja on vabastatud lõivu tasumisest, siis nõutakse pealdise teostamise eest tasuta tulev lõivusumma võlgnikult sisse sissenõudmise täitmisele pööramisel, mis näidatud pealdises.

Notariaalkontorid võtavad vastu laevade kaptenite avaldusi üldise või osalise avarii kohta, oletatava üksiku avarii või juhtunud laevade kokkupõrgete kohta. Kapteni avalduse ja tema poolt algupärandis esitatud andmete või laeva päevaraamatu väljavõtte, aga ka kapteni enese ja võimaluse korral mitte vähem kui kahe isiku juhtkonnast ja kahe isiku laeva meeskonnast ülekuulamise alusel koostab notariaalkontor mereprotesti akti. Mereprotesti akti koostamise eest võetakse lõivu 25 rubla.

Dokumentidest ja raamatutest ära kirjade ning väljavõtete tõekstunnistamise eest võetakse lõivu 2 rbl. leheküljelt, allkirja ehtsuse tõestamise eest aga 3 rbl. dokumendilt, sõltumata tõestavate allkirjade arvust.

Kodanikud, aga varaliste vahekordade alal ka asutised omavad õigust teha avaldusi üksteisele notariaalkontorite kaudu. Avaldused esitatakse notariaalkontorile kahes eksemplaris: algkiri antakse kätte avalduses näidatud isikule, notari poolt tõestatud ära kiri aga jääb notariaalkontori toimikusse. Nende avalduste üleandmise eest võetakse lõivu 5 rbl. Neil juhtudel, kui avalduse üleandmise kohta antakse välja ühe või teise poole nõud-

misel tunnistus, siis võetakse selle väljaandmise eest lõivu samuti 5 rbl.

Notariaalkontorid võivad hoiule võtta dokumente ja äripabe-reid. Nende hoidmise eest tähtajaga kuni 6 kuud võetakse lõivu 10 rbl., kusjuures lõiv nõutakse sisse korraga mitte vähem kui 6 kuu eest, olgugi et dokumendid antakse hoiule ka lühe-maks tähtajaks.

Notariaalkontorid võtavad ka deposiiti raha ja väärtpabereid edasiandmiseks kuuluvuse järgi. Kui osutub võimatuks neid kreditorile vahetult edasi anda (tema puudumisel, vastuvõt-misest kõrvalehoidumisel jne.), võib deebitor (võlgnik) esitada temal tasuta tulevad rahasummad ja väärtpaberid notariaalkon-torisse, kes maksab need sisse oma deposiiti ja kuulutab tehtud sissemaksest kreditorile ja tema ilmunisel annab temale välja rahad või väärtpaberid. Raha või väärtpaberite deposiiti võt-mise eest võetakse lõivu määrade järgi, mis on diferentseeritud sõltuvuses deposiiti sissemakstud rahasumma või väärtpabe-rite väärtuse suurusel. Huvitatud isikute palvel annavad notari-aalkontorid neile välja tunnistusi, mis kinnitavad nende õigusi pärandile seaduse või testamendi järgi.

Nende tunnistuste väljaandmise eest võetakse lõivu määrade järgi, mis on diferentseeritud sõltuvuses pärimise teel ülemineva pärandvara väärtusest, kusjuures pärandvaralt väärtusega kuni 5000 rbl. võetakse lihtlõivu (10 kuni 100 rbl. tunnistuse eest), väärtuste juures aga üle 5000 rbl. proportsionaalset (pärandvara väärtusest üle 5000 rbl. kuni 10 000 rbl. — 5%, aga üle 10 000 rbl. — 10%).

Tähendatud tunnistuste väljaandmisel ei arvestata lõivu suu-ruse määramiseks pärimise teel ülemineva vara väärtuse hulka riigilaenu obligatsioone ja hoiuseid riigi töö-hoiukassades, samuti mitte hoiuseid Riigipangas ja NSVL Väliskaubanduse pangas. Näiteks koosneb pärandvara majast väärtusega tule-kindlustuse hinde järgi 10 000 rbl., riigilaenu obligatsioonidest summas 20 000 rbl. ja hoiustest riigi töö-hoiukassas summas 15 000 rbl., kokku summas 45 000 rbl. Lõiv aga tunnistuse väljaandmise eest, mis kinnitab selle vara pärimisõigust, arvuta-takse lähtudes ainult maja väärtusest, s. o. toodud näites 500 rbl. (10 000 rbl. 5% on 500 rbl).

Neil juhtudel, kui pärimise teel lähevad üle ainult riigilaenu obligatsioonid ja hoiused riigi töö-hoiukassades, Riigipangas ja NSVL Väliskaubanduse pangas, kusjuures puudub muu päri-mise teel üleminev vara, võetakse lõivu pärimisõigust kinnitava

tunnistuse väljaandmisel minimaalmääral, s. o. 10 rbl., sõltumata üleminevate väärtuste summast.

M ä r k u s: Peab tähendama, et tähendatud soodustus riigilaenu obligatsioonide ja riigi töö-hoiukassades ja Riigipangas ja NSVL Väliskaubanduse pangas hoiuste mitteamvestamiseks lõivu suuruse määramisel pärimise teel ülemineva vara väärtuse hulka pole kohe NSVL Rahanduse RK juhendiga 8. V 1942. a. nr. 278 „Riigilõivust“ kehtima pandud, vaid see on tehtud juhendi täienduseks § 34-I all NSVL Rahanduse RK käskkirjaga 2. augustist 1943. a. nr. 492. (Vt. ka lisa nr. 1 raamatu lõpus.)

Üldreegli järgi sooritatakse notariaaltoimingud notariaalkontori ruumes. Juhtudel, kui asjast huvitatud isikul osutub haiguse, invaliidisuse või mõnel muul mõjuval põhjusel võimatuks ilmuda notariaalkontorisse, on notar kohustatud sooritama notariaaltoimingu huvitatud isiku juures kodu või mõnes muus kohas (näiteks haiglas). Seejuures võetakse lõivu notariaaltoimingute sooritamise eest kahekordsel määral. Peale selle tasutakse faktiliselt tehtud kulud, mis seoses väljasõitmisega koju või mõnesse muusse kohta. Tehniliste teenete osutamise eest notariaaltoimingute sooritamisel kodus võetakse lõivu harilikul määral.

Lõivu tasumise kord notariaalkontoreis.

Lõiv notariaalkontorite poolt sooritatavate toimingute eest makstakse lõivusumma juures kuni 100 rbl. lõivumarkidega, suurema summa juures aga sularahas, selle pangaasutisse sissemaksmise teel.

Margid kleebitakse notariaalregistrisse ja kustutatakse isiku allkirjaga, kes sooritab notariaaltoiminguid, või kontori templi pealepanemisega, ühel või teisel juhul kustutamise kuupäeva märkimisega. Lõivu sularahas maksmisel tehakse notariaalregistrisse vastav märke panga maksudokumendi äranäitamisega, dokument ise aga jääb notariaalkontori toimikusse.

Registrit peetakse raamatu vormis. Sellesse kirjutatakse sisse kõik notariaalkontori poolt sooritatud toimingud, selle hulgas dokumentide ärakirjade ja raamatutest ning dokumentidest väljavõtete tõekstunnistamine, välja arvatud toimingud rahasummade deposiiti võtmise kohta (need summad registreeritakse raharaamatuis). Registris teostatud sissekirjutised kantakse tähestikku, mida samuti peetakse raamatu vormis.

Registrit võib pidada ühes või kahes osas, suurema arvuga notariaaltoimingutega notariaalkontoreis aga oblasti või krai töörahva saadikute nõukogude juures oleva liiduvabariigi kohtu rahvakomissariaadi valitsuse juhataja loaga — viies osas. Kõigis osades peetakse ühist numeratsiooni. Neil juhtudel, kui register koosneb kahest osast, kantakse esimesse ossa kõik paaritud, teise aga — paarisnumbrid. Kui aga register koosneb viiest osast, siis esimesse kantakse numbrid, alates esimesest, viie numbril läbilaskmisega, s. o. numbrid 1, 6, 11, 16, 21 jne., teise — alates teisest numbrist samuti viie numbril läbilaskmisega, s. o. numbrid 2, 7, 12, 17, 22 jne. Sissekannete (artiklite) arv ühes registri osas ei või ületada rohkem kui ühe numbril võrra teise ossa sissekirjutatud artiklite arvu.

Registris on erilahter märkusteks lõivu tasumise kohta, kuhu kleebitakse ka lõivumargid, vastavil juhtudel aga tehakse märkmed sularahas lõivu tasumise kohta.

Notariaalkontorite poolt teostatavates tõestuspealdistes ja nende poolt väljaantavais dokumentides näidatakse ka lõivusumma, mis nõutud sisse antud toimingute teostamise eest.

Lõivu tagastamist lubatakse ainult juhul, kui notar keeldub notariaaltoimingu teostamisest, samuti ka lõivu suuremal määral tasumisel, kui seda seaduse järgi nõutakse. Esimesel juhul makstakse lõiv tagasi täielikult, teisel juhul aga — ülemäära tasutud summa.

Lõiv välispasside, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalastele elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjades.

Välispasside, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalaste elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjades võetakse lõivu järgmistes määrades (vt. tabel lk. 46).

Käitised, asutised ja organisatsioonid oma seatud korras välismaale komandeeritavate tööliste ja teenistujate tarvis välispasside saamisel tasuvad lõivu üldistel alustel.

Välispassid ja viisad väljasõiduks NSV Liidust antakse makсутa: a) nõukogude kodanikele, kes on saanud välismaalt sõjaväeteenistuse kutsel, tagasisõidul välismaale (elukoha järgi)

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (pro- portsionaalne)
1. Üldtsiviil-välispassi väljaandmise eest . . .	400	—
2. Mõningate muudatuste tegemise eest välja- antud üldtsiviil-välispassil	50	
3. Välispassi viseerimise eest väljasõiduks NSV Liidust:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	
b) muilt kodanikelt	5	
4. Välispassi viseerimise eest NSV Liidust välja- sõiduks ja tagasisõiduks:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	100	
b) muilt kodanikelt	10	
5. Paranduste tegemise eest viisale väljasõiduks NSV Liidust	5	
6. NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest välismaalastele, välismaa passide registreeri- mise ja registreerimise tähtaja pikendamise eest:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	
b) muilt kodanikelt	15	
7. Kodakondsuseta isikuile NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest	10	
8. Välismaalastele ja kodakondsuseta isikuile NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest kaotatud loa asemele	100	
9. Välismaalaste avaldustelt NSV Liidu koda- kondsusse vastuvõtmiseks	25	
10. Kodakondsuseta isikute avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks . . .	5	
11. Avaldustelt NSV Liidu kodakondsusest lah- kumiseks	500	

seoses sõjaväeteenistuse lõppemisega või seoses teenistusest vabastamisega või puhkeajaks; b) nõukogude kodanikele, kes töötavad nõukogude asutistes ja organisatsioonides välismaal, samuti ka nende kodanike naistele — puhkuselt teenistuskohta tagasisõidul.

Kui üldtsiviil-välispassi kantakse isikud, kes pole 16 aastat vanad, võetakse lõivu ainult sellelt isikult, kellele pass välja kirjutatakse.

Soodustusi lõivu tasumisel üldtsiviil-välispassi väljaandmise eest võib anda vaid sel juhul, kui mitte alam kui krailise või oblastilise tähtsusega organ, vastu võttes avalduse välispassi saamiseks, tunnustab antud isiku sõidu välismaale vajalikuks. Seejuures antakse soodustus lõivu maksumäära alandamise näol, erandlikel juhtudel aga ka sellest täielikult vabastamise näol, mille kohta avalduse suunamisel tsentraalorganeisse loa saamiseks peab olema antud motiveeritud otsus.

Välismaa kodanikele NSV Liidust väljasõiduks viisade väljaandmisel võetakse lõivu igalt 16 aastat vanaks saanud isikult, sõltumata sellest, kas igale isikule antakse välja eraldi viisa või ühine viisa mitmele isikule. Elamisloa väljaandmise või pikendamise eest välismaa kodanikele võetakse lõivu sõltumata tähtajast, milleks elamisloa välja antakse või pikendatakse.

Lõiv välispasside, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalastele elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjades tasutakse lõivusumma puhul kuni 100 rbl. lõivumarkide kleepimisega avaldustele, suuremate summade puhul aga — sularahas selle panga-asutisse maksmise teel.

Üldtsiviil-välispassi andmisest keeldumise puhul makstakse tasutud lõiv lõivumaksjale tagasi, kinni pidades 10% kulude katteks, mis seotud asjaajamisega.

Lõivuga maksustamisest vabastatakse turistide välispasside registreerimine, mis toimub ühingu „Inturist“ kaudu.

Lõiv passide sissekirjutamise eest.

Vastavalt passide kohta antud määrusele, mis kinnitatud NSVL RKN-i määrusega 10. septembrist 1940. a., on kodanikud oma alalise elukoha muutmisel või uuesti saabumisel alaliseks või ajutiseks elamiseks ühte või teise asustatud punkti kohus-

tatud oma passid sisse kirjutama 24 tunni jooksul pärast kohalejõudmist. Sissekirjutamine on kohuslik ka uue passi saamisel või selle asendamisel. Sissekirjutamine teostatakse majaraamatute järgi majade valitsejate või komandantide või majavaldajate kaudu, maakohtades aga — asulate raamatute järgi küla tööraha saadikute nõukogude volinikkude kaudu.

Kuni 1936. a. võeti passide sissekirjutamisel sissekirjutamise lõivu (maksu). Peale selle võeti kuurortides veel erilist kuurordimaksu, suvituskohtades aga Moskva ja Leningradi oblastis — suvitusmaksu. Käesoleval ajal on kõik need maksud kaotatud. Nende asemel on pandud kehtima riigilõiv passide sissekirjutamise eest, kusjuures on määratud kindlaks *kaks määra: üks* — kõrgem 10 rbl., mis võetakse passide sissekirjutamise eest isikuilt, kes sõidavad ravimis- või suvitushooaja kestel kuurortidesse või suvituskohtadesse ravimiseks või puhkuseks, *teine*, mida kohaldatakse ülejäänud juhtudel — 3 rbl. Kuurortide ja suvituskohtade nimestikud, milles passide sissekirjutamise eest võetakse lõivu 10 rbl., määratakse kindlaks liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude poolt.

Tuleb silmas pidada, et kuurortide ja suvituskohtade jaoks seatud määrade (10 rbl.) järgi on kohustatud tasuma lõivu ainult need kodanikud, kes sõidavad neisse kohtadesse ravimiseks või puhkuseks ravimis- või suvitushooaja kestel. Kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse või suvituskohtadesse mitte ravimis- ja suvitushooajal või kuigi hooajal, kuid mitte ravimiseks või puhkuseks, maksavad lõivu passi sissekirjutamise eest 3 rbl. Eriti maksavad sellel määral (3 rbl.) lõivu kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse ametiasjus või palgalisele tööle või teenistusse, olgugi ravimis- või suvitushooajal, turistid, kes matkavad Üleliidulise Ametiühingute Kesk-nõukogu Turismi Ekskursioonivalitsuse marsruutide järgi ja peatuvad kuurortides ja suvituskohtades turistide majades mitte üle viie päeva, samuti ka kõik kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse alaliselt elama.

Lõivu passide sissekirjutamise eest makstakse lõivumarkidega. Seoses sellega võib miilitsa organeis, kus teostatakse passide sissekirjutamist, organiseerida markide müüki. Passi või seda asendava dokumendi sissekirjutamisel kleebitakse margid majaraamatusse, milles registreeritakse sissekirjutamise fakt, ja kustutatakse ametiisiku allkirjaga, kes teostab sissekirjutamist, või miilitsa organi pitseri pealepanemisega ühes kustutamise kuupäeva märkimisega.

Lõiv perekonnaseisuaktide registreerimise eest.

Perekonnaseisuaktide registreerimiseks nimetatakse riigiorganite poolt sünni, surma, abielu sõlmimiste, abielulahutuste, lapsendamiste ja nimede ning perekonnanimede muutmiste juhtude üleskirjutamist (registreerimist). Perekonnaseisuaktide registreerimine on määratud kindlaks nii riigi kui ka ühiskondlikes huvides, kui ka kodanike isiklike ja varaliste õiguste, mis tulenevad abielulistest ja perekonna vahekordadest, alalhoiu kindlustamise eesmärgil.

Linnades ja rajoonide keskustes registreeritakse perekonnaseisuaktid perekonnaseisuaktide registreerimise büroode, maa-kohtades aga ja töölisasulais — külade ja asulate töörahva saadikute nõukogude poolt. Linnade ja rajoonide bürood registreerivad kõik perekonnaseisuaktid, annavad toimunud kohtuotsuste alusel välja tunnistusi abielulahutamise kohta, ennistavad vahelejäänud ja ebaõiged sissekanded, annavad välja tunnistusi perekonnaseisuaktide registreerimise kohta, mis sisse kantud nende juures olevais aktide ja meetrikaraamatuis.

Märkus: Enne revolutsiooni nimetati raamatuid, kuhu kanti sisse perekonnaseisuaktid, meetrikaraamatuiks, tunnistusi aga perekonnaseisuaktide registreerimise kohta — meetrika tunnistusteks või lihtsalt meetrikuteks. Eestis olid meetrikaraamatud kogudustes tarvitusel kuni 1. juulini 1926. a.

Külade ja asulate töörahva saadikute nõukogud registreerivad sünni, surma, abielu, lapsendamise akte, annavad välja tunnistusi perekonnaseisuaktide registreerimise kohta, mis sisse kantud nende juures olevais aktide ja meetrikaraamatuis.

Perekonnaseisuaktid kantakse sisse eriliselt selleks määratud iga liigi aktide jaoks eraldi olevasse raamatusse, mis on nummerdatud, läbi nõõritud ja kinnitatud vastava Sise RK organi lakkpitsatiga.

Raamat koosneb põhi- ja ärarebitavaist talongidest. Iga akt kirjutatakse sisse põhi- ja ärarebitavasse talongi. Esimesed aktide eksemplarid jäävad raamatusse, teised aga rebitakse ära ja üks kord kuus saadetakse vastavasse Sise RK organeisse. Registreerimise momendil aktid numereeritakse, kusjuures iga aktide liik (sündimise, surma ja teised) omab eraldi numeratsiooni, mida peetakse järjekindlalt ja katkestamatult kogu aasta vältel, alates 1. jaanuarist ja lõppedes 31. detsembril.

Sündimised ja surmad registreeritakse kohustuslikult. Isikuid, kes on süüdi sündimise ja surma registreerimisest kõrvalehoidu-

mises ja selleks ettenähtud tähtaegadest mittekinnipidamises (sündimise registreerimiseks — ühekuuline, surma registreerimiseks aga — kolmepäevane tähtaeg), karistatakse rajooni, linna, küla või asula töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega rahatrahviga 25—100 rbl. Ametiisikud, kelle peale on pandud perekonnaseisuaktide registreerimine, langevad sündimise ja surma registreerimisest põhjendamatu keeldumise või nende mitteõigeaegse registreerimise eest kriminaalvastutuse alla Vene NFSV kriminaalkoodeksi § 111 ja liiduvabariikide kriminaalkoodeksi vastavate paragrahvide järgi.

Sündimiste ja surmade registreerimist teostatakse tasuta. Mingisuguseid makse ja lõive sündimiste ja surmade registreerimise eest pole kehtima pandud.

Samuti tasuta, ilma igasuguseid makse ja lõive võtmata teostatakse lapsendamisaktide registreerimist ja perekonnaseisuaktide registreerimise primaarsete tunnistuste väljaandmist kõigi nende liikide alal (primaarseteks nimetatakse tunnistusi, mis antakse kätte huvitatud isikuile registreerimise juures).

Perekonnaseisuaktide registreerimise organeis võetakse lõivu abielude registreerimise, toimunud kohtuotsuste alustel abielulahutamise tunnistuste, nimede ja perekonnanimede muutmise aktide registreerimise, aktide sissekannete ennistamise ja parandamise ja perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste ja õiendiste väljaandmise eest.

Abielu registreerimine.

Ainult registreeritud abielu annab abielupooltele liiduvabariikide abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksis ettenähtud õigusi ja paneb peale kohustusi.

Avalduse abielu registreerimiseks võib teha suuliselt või kirjalikult mõlema abiellu astuja või ühe neist elukoha järgi, seejuures on nõutav abiellu astujate isiklik ilmumine perekonnaseisuametisse. Registreerimine vormistatakse abielu sissekandmise teel vastavasse aktiraamatusse. Abiellu astujate isikute passidesse märgitakse registreeritud abielu kohuslikult sisse abikaasa perekonna, eesnime, isanime ja abikaasa sünniaasta, abielu registreerimise aja ja koha märkimisega. Pärast registreerimist antakse abiellu astujaile välja vastav tunnistus.

Abielu registreerimise eest võetakse lõivu 15 rbl., tunnistus antakse tasuta (perekonnaseisuaktide registreerimise kohta

väljaantavad primaarsed tunnistused on kõik vabastatud lõivu tasumisest, nagu meie seda juba eespool nägime).

Lõivumargid kleebitakse aktiraamatusse või abielu registreerimise tunnistuse plankide raamatusse.

Ex libl. univ. T

Abielulahutamise tunnistused.

Kuni NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 8. juuli 1944. a. seadluse kehtima panemiseni teostasid perekonnaseisuaktide registreerimise organid abielulahutuse registreerimist mõlema abikaasa või ühe neist avalduse põhjal. Võitluse eesmärgil kerge-meelse suhtumisega perekonnasse ja kohustustesse perekonna vastu oli 1936. a. peale pandud kehtima mõlema lahutatava abikaasa isiklik väljakutsumine perekonnaseisuaktide registreerimise büroosse ja nende passidesse toimunud lahutuse äramärgimise kord, seejuures oli riigilõivu lahutuse registreerimise eest tunduvalt kõrgendatud.

8. juuli 1944. a. seadlusega, mis avaldatud ka Eesti NSV Teatajas (ENSV Teataja 1945, 4, 45), on pandud kehtima abielulahutamise kohtulik kord, kusjuures lahutus teostatakse avalikult, kohtu kaudu. Avaldus abielulahutamiseks antakse rahva-kohtusse, kes on kohustatud selgitama lahutamise motiivid ja võtma tarvitusele abinõud abikaasade lepitamiseks. Kui rahva-kohtus abikaasade lepitamine ei tulnud toime, on hagejal õigus pöörata abielulahutuse avaldusega kõrgemalseisvasse kohtusse. Abielulahutamise otsuseid võivad teha ainult oblasti-, krai-, ringkonna-, linnakohus või liiduvabariigi, kes ei oma oblastilist või kraalist jaotust, ülemkohus, samuti ka autonoomsete vabariikide ülemkohtud. Perekonnaseisuaktide registreerimise organid kirjutavad välja abielulahutuse kohta toimunud kohtuotsuse alusel abielulahutuse tunnistused. Tunnistuste väljaandmisel tehakse märkus lahutuse kohta kummagi abikaasa passis ja võetakse ühelt või mõlemalt abikaasalt riigilõivu kohtumääruse järgi 500 kuni 2000 rbl. (Vt. ka lisa nr. 2 raamatu lõpus.)

Abielulahutuse tunnistuse väljaandmise eest tasutakse lõiv sularahas, selle sissemaksmise teel pangaasutisse kohtumäärusega kindlaksmääratud summas.

Perekonna- ja eesnimede muutmise aktide registreerimine.

Perekonna- ja eesnimede muutmine on NSV Liidu kodanikele lubatud, kui nad on 18 aastat vanaks saanud. Avaldused perekonna- või eesnime muutmise sooviga antakse avaldaja elukohajärgsele perekonnaseisuaktide registreerimise büroole. Perekonna- ja eesnimede muutmine teostatakse mitteoblastilise jaotusega liiduvabariikide Sise RK perekonnaseisuaktide osakondade, autonoomsete vabariikide ja kraide ning oblastite Sise RK valitsuste perekonnaseisuaktide osakondade loal.

Perekonnaseisuaktide osakonnad avalduse põhjendatuse ja sellele juurdelisatud teatmete kontrollimisel registreerivad perekonna- või eesnime muutmise või keelduvad sellest, teatades oma otsuse ühel kui teisel juhul avaldajale. Perekonna- või eesnime muutmise kohta antakse välja tunnistus ja tehakse vastav märkus perekonnaseisuaktide raamatuis nende raamatute asukohajärgse perekonnaseisuaktide osakonna poolt saadetud teate alusel.

Perekonna- ja eesnimede muutmise aktide registreerimise eest võetakse lõivu 150 rbl. Neil juhtudel, kui registreeritakse ühe perekonna mitme liikme perekonna- või eesnimede muutmine, võetakse lõivu igalt perekonnaliikmelt, kelle kohta tehakse eraldi sissekanne, s. o. igalt täisealiselt perekonnaliikmelt, kes muudab oma perekonna- või eesnime. Lõiv tasutakse sularahas selle pangaasutisse sissemaksmise teel.

Aktide sissekannete ennistamine ja parandamine.

Perekonnaseisuaktide sissekanded ennistatakse neil juhtudel, kui isikud, kes on huvitatud õiendiste saamisest, ei või neid saada seoses aktide raamatute hävinemisega või kaotamisega, vahelejätmisega sissekannete raamatuis jne. Ebaõigesti sissekantud teatise perekonnaseisuaktides (näiteks vead perekonna-, ees-, isanime, vanuse ja muu sissekandmisel) võidakse parandada huvitatud isikute avaldusel. Perekonnaseisuaktide sissekannete ennistamine ja parandamine teostatakse avaldaja elukohajärgse perekonnaseisuaktide registreerimise büroo poolt.

Aktide sissekannete ennistamise ja paranduse eest võetakse lõivu 5 rbl. Lõiv tasutakse lõivumarkidega.

Tunnistused perekonnaseisuaktide registreerimise kohta.

Nagu eespool tähendatud, antakse iga perekonnaseisuakti registreerimise kohta avaldajale välja vastav tunnistus. Selle väljaandmise eest lõivu ei võeta.

Peale selle annavad perekonnaseisuaktide registreerimise organid huvitatud isikute avaldusel aktide ja vanade meetrika-raamatute alusel välja nõndanimetatud korduvaid tunnistusi.

Tunnistuste väljaandmiseks on perekonnaseisuaktide registreerimise organeis olemas erilised plankide raamatud, mis on nummerdatud, läbi nõõritud ja kinnitatud vastava Sise RK organi lakkpitsatiga. Plangid koosnevad ärarebitavast talongist ja kontsust. Ärarebitav talong antakse selle täitmise järel vajalike teatmetega välja avaldajale, konts aga jääb raamatusse.

Korduvate tunnistuste väljaandmise eest kõikide aktide liikide alal võetakse lõivu 5 rbl. dokumendi eest. Lõiv tasutakse lõivumarkidega, mis kleebitakse vastavasse plankide raamatusse ja kustutatakse kontsulisel viisil, s. o. margid kleebitakse pikuti ärälõike joonele ja dokumendi väljaandmisel lõigatakse pooleks.

Kui avaldaja elab teises asustatud punktis, saadetakse tunnistus välja posti teel tema elukohta selle perekonnaseisuaktide registreerimise organi kaudu, kes teenindab seda asustatud punkti, kus elab tunnistuse saaja. Sel juhul nõutakse lõiv sisse tunnistuse kätteandmisel. Perekonnaseisuaktide registreerimise organ aga, kes annab välja tunnistuse, teeb selle väljasaatmisel kontsule märkuse selle kohta, et lõiv pole nõutud sisse dokumendi postiga saatmise tõttu avaldaja elukoha järgi.

Korduvaid tunnistusi antakse välja ilma lõivu sisse nõudmata, kui neid nõutakse kodanike poolt kriminaalasjus, alimentide asjus, lasterohkeile emadele toetusraha määramise ja väljaandmise asjus, hoolekande, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõiguseliku kaitse asjus, samuti õppeasutistele esitamiseks.

Kõigil loendatud juhtudel tehakse tunnistusele märkus selle kohta, et see on antud välja antud asutisele esitamiseks.

Lõiv registreerimistunnistuste väljaandmise eest käsitöõnduse ja kaupandus-töõstusettevõtete alal.

Kehtivate seaduste järgi isikud, kes tegelevad käsitöõndusega, veotöõndusega ja elanikkonna isiklike ja majanduslike elu-oluliste vajaduste teenindamisega (nagu puusepad, tislid, maal-

rid, pottsepad, katusetegijad, veevärgi sisseseadjad, lukussepad, elektromontöörid, klaasijad, korstnapühkijad, poonijad, tapetseerijad, veevedajad, pesupesijad, pakikandjad, köitjad, habemeajajad, fotograafid, optikud), ning kaubandus-tööstusettevõtete valdajad on kohustatud iga aasta enne aasta algust (või enne tööduse algust, kui see tekib aasta jooksul) võtma oma tööduse või kaupluse jaoks registreerimistunnistused rajooni (linna) rahandusosakonnast.

Registreerimistunnistusi oma tööduste jaoks on kohustatud võtma ka tööduskooperatiivide ja invaliidide kooperatsiooni artellide liikmed, kes ei tööta ainult artellidele, vaid ka välja-poolle (eratellijaile). Samuti töölised ja teenistujad, kes vabal ajal tegelevad käsitöendusliku töödusega eratellijaile, aga ka kolhoosnikud ja üksikmajapidajad, kes tegelevad käsitöendusliku töödusega väljaspool talumajapidamise asukohta, s. o. väljaspool selle rajooni piire, kus asub nende põllumajapidamine.

Registreerimistunnistused antakse välja rajoonide (linnade) rahandusosakondade poolt tööduse või kaupluse asukoha järgi, liikuvate tööduste jaoks aga — alalise elukoha järgi. Need registreerimistunnistused on dokumentideks, mis tunnistab käsitöölise või kaupleja-töösturi õigust antud töödusega või kauplemisega tegelda. Käsitööduse või kaubandus-tööstusettevõtete jaoks registreerimistunnistuse mittevõtmise pärast trahvitakse käsitöölisi või kauplejaid rajoonide (linnade) rahandusosakonna juhataja otsusega kuni 500 rbl.

Registreerimistunnistuste väljaandmist teostatakse käsitöölise või kauplejate kirjalike avalduste järgi plankidel, mis kinnitatud NSVL Rahanduse RK poolt. Neid planke tuleb hoida rahandusorganite poolt kui valju arvestuse (rahalisi) dokumente.

Väljaantavail registreerimistunnistustel täidetakse tingimata kõik lahtrid ja kleebitakse peale käsitöölise, samuti ka tema perekonnaliikmete päevapildid, kellele on lubatud teostada tema toodete müüki.

Registreerimistunnistus kirjutatakse alla rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja ja maksuinspektori poolt ja antakse käsitöölisele või kauplejale välja allkirja vastu plangi kontsul.

Registreerimistunnistuse väljaandmise eest võetakse riigilõivu 50 rbl. Lõiv tasutakse lõivumarkidega, mis kustutatakse kontsulisel viisil.

Lõiv jahilubade eest.

Kehtivate eeskirjade järgi antakse siledaraualiste jahipüüside hoidmise ja kasutamise õigus isikuile, kes on saanud 16 aasta vanuseks (alg-jahirajoonides — kes on saanud 14 aasta vanuseks), omavad ühtset jahipiletit ja on registreerinud püüsi organisatsioonis, kes andis välja jahipileti.

Ühtsed jahipiletid antakse välja: jahimeestele-asjaarmastajaile NSVL RKN-i juures asuva Üleliidulise Spordi ja Kehakultuuri Komitee poolt, jahimeestele-asjaarmastajaile sõjaväelastele — Ülearmeelise Sõjajahimeeste Ühingu ja jahimeestele-käsitöölisele — NSVL Varumise Rahvakomissariaadi poolt.

Eesti NSV-s võib kehtiva Jahimäärustiku järgi, mis kinnitatud Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 22. juunist 1945. a. nr. 556 (ENSV Teataja 1945, 25, 381) jahilube anda isikuile, kes on saanud 18 a. vanaks ja jahiload antakse välja jahikollektiividesse kuuluvaile isikuile Eesti NSV Kehakultuuri ja Spordikomitee poolt. Load antakse välja aastaks või päevadeks.

Jahipiletid antakse välja üheks aastaks nende väljaandmise päevast arvates. Siiski on seatud vormis jahipileti plank arvestatud mitmeks aastaks. Seoses sellega ei anta aastase tähtaja möödumisel välja uut piletit, vaid tehakse ainult märkus varem väljaantud piletile selle kehtivuse tähtaja pikendamise kohta.

Jahipiletite väljaandmise või nende kehtivuse tähtaja pikendamise eest võetakse riigilõivu 25 rbl. Lõiv tasutakse lõivu-markide kleppimise teel piletile selleks seatud kohale.

Lõiv küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt teostatavate toimingute eest.

Küla töörahva saadikute nõukogudes võetakse lõivu notariaaltoimingute teostamise eest, abielude registreerimise eest, korduvate tunnistuste väljaandmise eest perekonnaseisuaktide registreerimise kohta ja kodanike palvel tunnistuste, väljavõtete ja teiste dokumentide väljaandmise eest.

Notariaaltoimingute loetelu, mida võivad teostada külanõukogud, on väga piiratud. Külanõukogudel on õigus tõestada volitusi, tunnistada allkirjade ehtsust dokumentidel, tõestada dokumentide ära kirjade õigsust, tõestada lepinguid ja tehinguid väikeste summade peale. Vene NFSV-s näiteks — hoonete

ostu-müügilepinguid lammutamiseks kuni 600 rbl., teisi lepinguid ja tehinguid aga summas kuni 500 rbl., peale hoonestusõiguse lepingute ja lepingute linna ehitiste, hoonestusõiguse kinke, müümise ja pantimise kohta.

Peale selle NSVL Rahanduse RK seletuse (NSVL Rahanduse RK kiri 12. apr. 1945. a. nr. 190) kohaselt neil juhtudel, kui rajooni, linna ja asulate tööraha saadikute nõukogudele on pandud mõnesuguste notariaaltoimingute täitmine, on nemad kohustatud võtma riigilõivu nende poolt sooritatavate notariaaltoimingute eest määrade järgi, mis määratud kindlaks NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 29. apr. 1942. a. määrusega nr. 598 § 3 notariaalorganite jaoks (need lõivumäärad on toodud ära käesoleva teose selles osas, mis käsitab riigilõivu võtmise korda notariaalorganeis menetletavais asjus).

Selgitusena olgu tähendatud, et küla tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt sooritatavate notariaaltoimingute eest võetava riigilõivu määrad on toodud sama määruse § 4 ja need on, nagu näeme, märksa madalamad kui need, mis nähtud ette notariaalorganite poolt sooritatavate toimingute kohta.

Notariaaltoimingute teostamise eest võtavad külanõukogude täitevkomiteed lõivu: lepingute ja volituste tõestamise eest 3 rbl., dokumendi allkirja ehtsuse tõestamise eest — 1 rbl. iga dokumendi eest, dokumendi ära kirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest 1 rbl. leheküljelt. Abielu registreerimise eest külanõukogudes võetakse lõivu samadel alustel ja samal määral nagu teisteski perekonnaseisuaktide registreerimise organeis, ja nimelt 15 rbl. ja korduvate tunnistuste väljaandmise eest perekonnaseisuaktide registreerimise kohta kõikide aktide liikide alal — 5 rbl.

Sünni, surma, lapsendamise registreerimise ja perekonnaseisuaktide registreerimise kohta primaarsete tunnistuste väljaandmine teostatakse külanõukogude poolt ilma igasuguseid makse ja lõive võtmata.

Lõivu tunnistuste, väljavõtete ja teiste dokumentide väljaandmise eest võetakse 1 rbl. Nende tunnistuste, väljavõtete ja dokumentide hulka kuuluvad kodanike palveil ja huvides väljaantavad ära kirjad ja väljavõtted külanõukogude asjaajamises olevaist dokumentidest, samuti ka igasugused kodaniku isikut ja varalisi huvisid puutuvad tõendused ja tunnistused.

Korduvad tunnistused ja teised dokumendid antakse välja külanõukogude poolt tasuta neil juhtudel, kui need on vajalikud kodanikele seoses kriminaalasjadega, alimentide asjadega, laste-

rohkeile emadele toetusraha määramise ja väljaandmise asjadega, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjadega ja õppeasutistele esitamiseks.

Peale selle ei võeta Eesti NSV Rahanduse Rahvakomissariaadi seletuse (Eesti NSV Rahanduse RK kiri Läänemaa TK Rahandusosakonnale 5. nov. 1945. a., nr. 4-49-5) kohaselt riigilõivu valla (küla) täitevkomiteede poolt kodanikele väljaantavalt ostu- ja jahvatuslubadelt kui üldhuvides väljaantavalt dokumentidelt, mis ei puuduta kodaniku isikut ega tema varalisi huvisid.

Lõiv tasutakse sularahas külanõukogu esimehele või sekretärile lõivuga tasumisele kuuluvate toimingute teostamise juures või lõivuga tasumisele kuuluvate dokumentide väljaandmisel.

Lõivu tasumisel antakse maksnikule kviitung vormi nr. 22-a järgi, kusjuures dokumentidele, mis maksustatud lõivuga, tehakse märkus sissenõutud lõivusumma kohta ühes kviitungi nr. äratähendamisega. Säärane märkus tehakse ka külanõukogu toimikuisse jäävaile dokumentidele ja vastavaisse raamatuisse (notariaalraamat, perekonnaseisuaktide registreerimise tunnistuste raamat ja sellesarnased). Perekonnaseisuaktide registreerimise puhul tehakse märkus tasutud lõivusumma kohta ka aktiraamatusse (eriliselt selleks määratud lahtrisse või sissekande lõppu), see märkus peab tingimata olema alla kirjutatud isiku poolt, kes tasus lõivu.

Neil juhtudel, kui maksnik vabastatakse lõivu tasumisest, tehakse vastav pealdis maksnikule väljaantavaile dokumentidele, samuti ka külanõukogu dokumentidele ja raamatuisse.

Lõivu tasumisest laekuvad summad kirjutatakse tulude loetelusse ja päeva lõpul kantakse üldkokkuvõttena külanõukogu kassaraamatusse.

Peale selle tuleb veel märkida, et külanõukogud annavad välja ka abielulahutamise tunnistusi toimunud kohtuotsuste alusel. Tähendatud tunnistuste väljaandmise eest võetakse riigilõivu ühelt või mõlemalt abikaasalt kohtu määramise järgi 500—2000 rbl.

3. REVIDEERIMISEST LÕIVU ALAL JA VASTUTUSEST RIIGILÕIVU SEADLUSE RIKKUMISE EEST.

Ametkondlik sisekontroll ja revideerimised, mis teostatakse finantsorganite poolt.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega on järelevalve ja kontroll riigilõivu võtmise üle pandud lõivu võtvate asutiste juhatajate peale. Nemad kannavad vastutust lõivu õieti võtmise eest. Järelevalve ja kontrolli kohustus selle tööala eest on pandud ka kõrgemalseisvate organite ja vastavate rahvakomis-sariaatide peale. Küla töörahva saadikute nõukogudes teostatakse järelevalvet ja kontrolli lõivu võtmise üle rajooni (meil maakonna) töörahva saadikute nõukogude poolt.

Ametkondliku sisekontrolli kõrval kohustab NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus rahandusorganeid teostama revideerimisi lõivu võtmise alal, kusjuures nende revideerimiste tõhusus (efektiivsus) kõveneb finantsorganite õigusega sanktsioonide kohaldamise ja trahvi määramise näol ametiisikuile, kes lubasid seaduse rikkumist lõivu võtmisel.

Vastavalt NSVL Rahanduse RK juhendile on rajoonide ja linnade rahandusosakonnad kohustatud teostama revideerimisi kõigis rajooni või linna piires asuvais maksu võtvais asutistes mitte harvemini kui kord kvartaalis (juhendi § 67).

Kõrgemalseisvate finantsorganite maksurevidendid peavad rajoonide ja linnade rahandusosakondade töö revideerimisel maksude ja lõivude alal kontrollima ka kontrollimise töö olukorda lõivu võtmise alal, kusjuures nemad pole kohustatud isiklikult teostama revideerimisi lõivu alal üksikuis asutistes.

Peale selle on autonoomsete vabariikide rahanduse rahvakomissariaadid, kraide ja oblastite rahandusosakonnad kohustatud maksude valitsuste jaoskondade tööplaanides ette nägema erirevideerimisi lõivu alal üksikuis vabariigi, krai või oblasti asutistes. Erirevideerimisi lõivu alal on kohustatud teostama ka liiduvabariikide rahanduse rahvakomissariaadid.

Revideerimiste ülesanded lõivu alal ja selle teostamise kord.

Revideerimiste põhiülesanne lõivu alal seisneb lõivu võtmise õigsuse kontrollimises maksustamisele kuuluvate üksikute toimingute ja dokumentide eest. Ühes sellega on revideerija kohustatud kontrollima, kas lõivumargid on õieti kustutatud,

kas ei kasutata tasumiseks juba tarvitusel olnud lõivumärke, kas maksudokumendid vormistatakse õieti ja kas seoses sellega on lõivu laekumine vastavasse eelarvesse kindlustatud.

Seejuures tuleb teostada kõigi dokumentide ja raamatute tihedat kontrolli möödunud perioodi eest viimase revideerimise päevast alates. Näiteks revideerimiste juures riikliku arbitraaži organeis on vaja vaadata läbi kõik toimingud revideerimise perioodi eest, perekonnaseisuaktide registreerimise organeis — aktiraaamatud ja raamatud tunnistuste plankidega perekonnaseisuaktide registreerimise kohta jne.

Revideerimistel rahvakohtuis võetakse kontrollimiseks toimikud mitte ainult revideeritava perioodi eest, vaid ka teatav hulk arhiivitoimikuid 3—4 aastat tagasi.

Arhiivitoimikud võetakse mitte ainult lõivu õieti arvestamise kontrollimiseks, vaid ka dokumentidel olevate markide kustutamise õigsuse ja nende vigastamatuse kindlakstegemiseks.

Kui margid osutuvad kustutamatuks, peab revideerija panema vastavale kohtuametnikule ette viivitamata need kustutada, et neid ei saaks kasutada mingisuguste teiste dokumentide maksustamiseks. Dokumentidelt markide äravõtmise juhtumi ilmnemisel peab revideerija niisugused toimikud ära võtma ja ühes selle sündmuse kohta koostatud aktiga saatma need kohaliku rahandusosakonna kaudu prokuratuurile süüdlaste kriminaalvastutusele võtmiseks, määrates esialgselt kindlaks nimelt millise perioodi ja kui suure summa suuruses oli marke võetud.

Pärast toimikute ja dokumentide revideerimist tuleb koostada akt revideerimise tulemuste kohta. Aktis tuleb anda iseloomustus töö olukorra kohta lõivu võtmise alal revideeritavas asutises, ette tuues ilmsikstoodud fakte. Eriti peavad aktis olema ära toodud kõik revideerimisel kindlakstehtud lõivu enamvõtmise ja puudulikult võtmise faktid, ettepanekud revideerimisel ilmnunud ebaõigsuste parandamiseks.

Akt koostatakse kolmes eksemplaris, millest üks jääb revideeritavasse asutisse, teine rahandusorganisse, kes teostas revideerimist, kolmas aga esitatakse kõrgemalseisvale finantsorganile. Ametiisikuid, kes on süüdi dokumentide vastuvõtmises ja väljaandmises või toimingute teostamises riigilõivu maksmiseta või selle ebaõiges võtmises, karistatakse rajoonide või linnade rahandusosakondade juhatajate otsuste järgi rahatrahviga mitte üle 100 rbl.

Käitistelt, asutistelt, organisatsioonidelt ja üksikuilt isikuilt,

kes ei ole tasunud või juurde maksnud lõivu nendele tehtud toimingute ja väljaantud dokumentide eest, nõutakse saamata lõivusummad sisse lõivu sissenõudvate asutiste poolt maksude sissenõudmiseks kehtestatud üldistel alustel.

Selline on üldjoontes revideerimise kord riigilõivu alal. Eriti tuleb peatada rahvakohtute ja notariaalkontorite juures, kus revideerimise teostamine osutub üsna keeruliseks tööks maksustamisele kuuluvate toimikute ja dokumentide suure arvu tõttu.

Revideerimised rahvakohtuis.

Revideerimisel rahvakohtuis on vaja kõigepealt kontrollida operatsioone, mis seotud rahaliste summadega.

Nagu juba eespool öeldud, tasutakse lõiv kohtuasutistes menetletavais asjades kuni 100 rbl. lõivumarkidega, aga üle 100 rbl. sularaha pangaasutisse sissemaksmise teel. Kohtuasutistele sularaha vastuvõtmine lõivu tasumiseks pole lubatud. Siiski real juhtumeil raha, mis määratud lõivu tasumiseks, saadetakse kohtusse posti teel. Revideerija peab kontrollima, kas peetakse nende summade aruandlust ja kas on kindlustatud nende summade eelarvesse laekumise õigeaegsus ja täielikkus.

Kui rahvakohtus on avatud lõivumarkide müük, on vaja kontrollida ka operatsioone nende müügi alal. Seejuures on vaja kindlaks teha, kui palju on alal müümata marke, milline summa on saadud markide müügist, kas vastab sularaha ja müümata markide summa väljaantud avansi suurusele, kas vastab avansi suurus ise markide nõudmisele ja kas ei tuleks suurendada või vähendada avansisummat.

Väljudes sellest, et juhtudel, kui hageja on vabastatud lõivu tasumisest, teeb kohus hagi rahuldamisel otsuse lõivu riigitulusesse sissenõudmiseks kostjalt, peab revideerija kontrollima, kas peetakse kohtuotsuste järgi sissenõudmisele kuuluvate lõivusummade kohta aruandlust, kas kõik toimikud, mille järgi lõiv pole sisse nõutud, kantakse arvestusraamatusse, kas saadetakse maksnikele meeldetuletused lõivu tasumiseks, kas antakse asjad õigeaegselt üle kohtutäitureile lõivu sissenõudmiseks, kas võetakse õigeaegselt tarvitusele abinõud lõivu sissenõudmiseks ja kas on kindlustatud sissenõutud summade laekumine eelarvesse.

Asjade läbivaatamisel peab revideerija kontrollima, kas nõutakse lõivu hagiavalduste andmisel, kas ei võeta vastu menetle-

miseks asju, mis pole lõivuga maksustatud, kas leiduvad asjatoimetuses lõivu tasumise tõendid ja kas vastab selle määri hagi- hinnale.

Tavaliselt on hagiavaldus esimene dokument asjatoimetuses. Aga revideerimisel ei saa piirduda ainult selle dokumendi kontrollimisega. Vaja läbi vaadata kogu asjatoimetuse ja veenduda, kas ei ole selles avaldusi hagi hinna suurendamiseks, kas ei ole vastuhagi avaldusi ja avaldusi kolmandate isikute asjas juurde- astumiseks iseseisvate hagitaotlustega, kas kõik need dokumen- did on lõivuga õieti maksustatud.

Real juhtumel arvestatakse hagi hinna suurendamisel lõiv ebaõieti mitte kogu summalt, vaid iga hagiavalduse kohta eraldi, mis võib endaga kaasa tuua lõivu puudulikult võtmise.

Väga sageli tehakse vigu lõivu arvutamisel hagi delt hinnaga 200 rbl., 500 rbl. ja 5000 rbl. NSVL RKN-i määriuses 29. april- list 1942. a. on näidatud, et hagi hinna juures kuni 200 rbl. võetakse lõivu 3 rbl., hagi hinna juures 200 rbl. ja üle kuni 500 rbl. — 5 rbl., hagi hinna juures 500 rbl. ja üle kuni 5000 rbl. — 2% ja hagi hinna juures 5000 rbl. ja üle — 6%. Järelikult, hagi hinna juures täpselt 200 rbl. tuleb võtta 5 rbl. (aga mitte 3 rbl.), hagi hinna juures täpselt 500 rbl. — 2% hagi- hinnast (aga mitte 5 rbl.) ja hagi hinna juures täpselt 5000 rbl. — 6% hagi hinnast (aga mitte 2%). Tavaliselt kohaldavad koh- tud sääriastel juhtudel tihti eelkäiva kategooria määri.

Tihti tehakse vigu ka lõivu arvutamisel asjade alal, milles üks pooltest on kolhoos, ja nimelt soodustusi maksunormi 1% määri kohaldamisel, mis määriatud kindlaks hagiavaldustele kolhoos- side omavahelistes ja kolhooside vaiete alal riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonidega, kohaldatakse ka ebaõigelt hagiavaldustele kolhooside vaiete üksikute kodanikega, kuna need aval- dused kuuluvad lõivuga maksustamisele üldistel alustel.

Mõnikord lõivu võtmisel protsendilises vahekorras hagi hin- nalt ümardatakse lõivusummad ebaõieti või ülepea ei ümardata, tehakse aritmeetilisi vigu jne.

Neil juhtudel, kui hageja on lõivu maksimisest vabastatud, vaja kontrollida, kas on see soodustus kohtu poolt õieti antud, kas on kohtu poolt hagi rahuldamisel tehtud otsus lõivusumma sissenõudmiseks kostjalt ja kas seejuures on lõiv õieti arvutatud väljamõistetud summalt. Kui lõivu tasumisest on vabastatud kodanikud, kes ei oma vahendeid selle maksimiseks, tuleb antud

asjus kontrollida, kas selle soodustuse andmine kohtuotsuses on põhjendatud.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata lõivu arvutamise õigsuse kontrollimisele töö ja alimentide asjade alal. Kohtuotsustes alimentide suurendamisel või vähendamisel arvutatakse mõnikord lõiv ebaõigelt kogu väljamõistetud summalt, aga mitte sellelt, mille võrra need suurendatakse või vähendatakse võrreldes alimentide summaga, mis määratud varem.

Hagihind lõivu arvutamiseks alimentide asjades määratakse tihti kostja suulise avalduse põhjal töötasu suuruse kohta, mis läheb lahku toimikus olevast ametlikust õiendisest; selle tulemusena arvutatakse ka lõiv ebaõieti.

Kohtuotsuste peale antud kassatsioonikaebuste suhtes vaja kontrollida, kas lõiv on arvutatud õieti kaebuse vaieldavast summast.

Asjade läbivaatamisel on vaja pöörata tähelepanu ka lõivumarkide pealekleepimise ja kustutamise õigsusele ja lõivu tasumise kohta käivate maksudokumentide vormistamise õigsusele.

Eriti on vaja kontrollida, kas on maksukäsunditel pangaasutise märkmed käsundi täitmise kohta, kas on läbi kriipsutatud vabad kohad lõivusummade tasumist tähendavate numbrite ja teksti ees ja taga, kas on seoses sellega välditud võimalus tasutud summa suuruse muutmiseks, kas on maksudokumentides andmed, mis kinnitavad, et lõiv on tasutud just selles asjas, millele on juurde lisatud dokument ja kas see on arvatud selle administratiiv-territoriaalse üksuse eelarvesse, mille territooriumil asub asja läbivaatav kohus.

Revideerimised notariaalkontoreis.

Revideerimisel notariaalkontoreis on revideerija kohustatud kontrollima iga dokumendi järgi lõivumäärade kohaldamise ja dokumendi summa määramise õigsust (kui lõivumäär sõltub dokumendi summast), lõivusumma ümmardamise õigsust, mis võetakse protsendilises vahekorras dokumendi summaga, soodustuste andmise õigsust lõivu tasumisel, kindlaks tegema lõivu sissenõudmise faktid võlgnikult (deebitorilt) sissenõudmise täitmisel, mis näidatud täitepealdises, kui sissenõudja on vabastatud lõivu tasumisest.

Kontrollimist teostatakse notariaalkontori toimikuis olevate notariaalselt tõestatud lepingute, testamentide ja volituste esi-

meste (alg-) eksemplaride järgi, väljaantud pärimisõigust tõendavate tunnistuste ära kirjade järgi, väljaantud täitepealdiste ära kirjade järgi, deposiidiraamatute kontsude järgi. Lõivu võt-mise õigsust ära kirjade ja väljavõtete õigekstunnistamise eest, allkirjade ehtsuse kinnitamise ja ülejäänud toimingute eest kontrollitakse notariaalkontori registri sissekannete järgi.

NSVL ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUMI SEADLUS RIIGILÕIVU KOHTA.

§ 1. Riigilõivu võetakse:

a) kohtuasutistele esitatavalt hagiavaldustelt, kassatsiooni-kaebustelt kohtuotsuste peale ja kohtuasutiste poolt paberite ning dokumentide ära kirjade väljaandmise eest;

b) riikliku arbitraaži organeile esitatavalt hagiavaldustelt ja avaldustelt lepinguelse te vaiete kohta, samuti riikliku arbitraaži organite otsuste uuesti läbivaatamiseks esitatavalt avaldustelt;

c) notariaaltoimingute teostamise eest, tehniliste teenete osutamise eest notariaaltoimingute juures, kohtutõlkide ja notariaalorganite poolt ühest keelest teise tõlgete tegemise eest ja notariaalorganite ning küla tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt lepingute teisendite, dokumentide ära kirjade ja teatiste väljaandmise eest;

d) abielu, abielulahutuse, ees- ja perekonnanimede muutmise registreerimise eest, aktisiseskannete taastamise ja parandamise eest ning tunnistuste väljaandmise eest kodanikele nende perekonnaseisuaktide registreerimise kohta;

e) passide sissekirjutamise eest, üldtsiviil-välispasside väljaandmise eest, välisriikide passide viseerimise eest, välismaalastele isikutunnistuste väljaandmise eest ja avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks ja NSV Liidu kodakondsusest väljaastumiseks;

f) kodukäsitöö ja käsitöõnduste registreerimistunnistuste väljaandmise eest;

g) jahilubade väljaandmise eest;

h) kontsessioonilepingute pealt.

2. Riigilõivu võetakse nii kodanikelt kui ka ettevõtteilt, asutistelt ja organisatsioonidelt.

3. Lõivu tasumisest vabastatakse¹:

a) hagejad — töölised ja teenistujad töötasu nõudmise ja nende töölepingust tulenevate nõuete suhtes;

¹ Vt. ka lisa nr. 3 raamatu lõpus.

b) hagejad — töenduslike kooperatiiv-ühingute (artellide) liikmed — ühingute (artellide) ühistöökodades tehtava töö eest saadava töötasu nõuete suhtes;

c) hagejad — kolhoosnikud vaidlustes kolhoosidega tööpäevade arvestamise kohta;

d) hagejad — tasu nõuete suhtes, mis tulenevad autoriõigusest ja õigusest leiutistele;

e) kõik hagejad elatise (alimentide) nõuete suhtes ja tasu nõuete suhtes kahjude hüvitamiseks, mis on tekitatud raske või muu kehavigastusega;

f) hagejad — sotsiaalkindlustuse organid organisatsioonidelt ja isikuil kahjukannatanule väljaantud toetusraha tagasinõudmises;

g) hagejad ja kostjad maksualaste ja mittemaksualaste maksuvõlgade sissenõudmise asjades riigi- ja kohalikkusesse eelarvetesse, määralise sundkindlustuse, naturaalandamite, masinatraktorijaamade töö eest natuuras ja rahas makstava tasu alal ning trahvide asjades;

h) sünni-, surma- ja lapsendamisaktide registreerimine;

i) algtunnistused perekonnaseisuaktide registreerimise kohta;

j) ühingu „Inturist“ kaudu toimetatav turistide välisriikide passide registreerimine;

k) NSV Liidu põhja-ääremail elunevate rahvuste hulka kuuluvaile kodanikele antavad jahiload;

l) kõik dokumendid kriminaalasjus, alimentide asjus, lasterohkeile emadele toetusraha määramise ja väljamaksmise asjus, hoolekande, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjus, dokumendid, mis antakse välja õppeasutistele esitamiseks.

Liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide rahanduse rahvakomissariaatidel, kraide ja oblastite rahandusosakondadel on õigus määrata riigilõivu alal täiendavaid soodustusi üksikuile maksjaile ja maksjate gruppidele.

4. Riigilõivuga maksustatavate toimingute ja dokumentide loetelu, samuti riigilõivu määrad määrab kindlaks NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu.

5. Riigilõivu tasutakse kas sularahas või lõivumarkides.

NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadil on õigus määrata kindlaks toimingute ja dokumentide loetelu, riigilõiv millelt tuleb kohuslikult tasuda lõivumarkides või sularahas.

6. Riigilõiv läheb kohalikku eelarvesse.

7. Tasutud riigilõiv ei kuulu tagasimaksmisele, välja arvatud järgmised juhud:

a) kui kohus või riiklik arbitraaž tagastab hagejale hagi-avalduse ja kui notariaalorganid või küla tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed keelduvad notariaaltoimingute teostamisest, tagastatakse sisse makstud lõiv maksjale täielikult kohtu või riikliku arbitraaži määruse järgi või organi korraldusel, kes teostab notariaaltoiminguid;

b) kui riigilõiv makstakse sisse suuremal määral kui seaduse järgi nõutav, tagastatakse üleliigselt tasutud lõiv maksjale asutise määruse järgi, kes teostab toiminguid, mis on lõivuga makstud;

c) kui keeldutakse välja andmast üldtsiviil-välispassi, tagastatakse tasutud lõiv maksjale, pidades sellest kinni 10%.

8. Järelevalve ja kontroll riigilõivu õieti võtmise, vastavali juhtudel aga ka lõivu tasumiseks vastuvõetud summade eelarvesse ülekandmise üle pannakse lõivu võtvate asutiste juhatajaile, samuti ka kõrgemalseisvaile organeile ja rahvakomissariaatidele, kes teostavad kontrolli nende asutiste tegevuse üle.

Küla tööraha saadikute nõukogudes teostavad järelevalvet ja kontrolli riigilõivu õieti võtmise üle rajooni tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed.

9. NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaat, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide rahanduse rahvakomissariaadid ning neile alluvad rahandusorganid on kohustatud teostama riigilõivu võtmise revideerimist.

10. Ametiisikuid, kes on süüdi dokumentide vastuvõtmises või väljaandmises või toimingute teostamises (§ 1 ja 4) ilma riigilõivu nõudmata või ebaõiges suuruses lõivu võtmises, samuti ka sissenõutud summade mitteõigeaegses edasiandmises pangasutistesse, karistatakse rahatrahviga mitte üle 100 rubla.

Trahvide määramine pannakse rajoonide (linnade) rahandusosakondade juhatajaile.

11. Juhendi käesoleva seaduse kohaldamiseks ja riigilõivu määrade (§ 4) rakendamiseks annab välja NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaat.

12. Käesolev seadlus pannakse kehtima 1. aprillist 1942. a.

13. Teha NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogule ülesandeks teha NSV Liidu seadusandluses käesolevast seadlusest tulenevad muudatused.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimees

M. Kalinin.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär

Moskva, Kremli 10. aprillil 1942. a.

A. Gorkin.

**NSVL Rahvakomissaride Nõukogu
m ä ä r u s**

Riigilõivu määrade kohta.

29. aprill 1942. a. nr. 598

Moskva, Kreml.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 10. apr. 1942. a. seadluse „Riigilõivu kohta“ § 4 ja 13 alusel NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

I. Kinnitada riigilõivu määrad järgmiselt:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
1. Kohtuasutistes menetletavais asjades:		
a) hagiavaldustelt hagihinna puhul kuni 200 rbl.	3	—
hagiavaldustelt hagihinna puhul 200 rbl. ja enam kuni 500 rbl.	5	—
hagiavaldustelt hagihinna puhul 500 rbl. ja enam kuni 5000 rbl.	—	2%
hagiavaldustelt hagihinna puhul 5000 rbl. ja enam	—	6%
Märkus: hagiavaldustelt kolhooside omavahelistes vaietes ja kolhooside vaietes riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonidega võetakse lõivu 1% hagi hinnast kuid mitte alla 1 rbl.		
b) mittevaralise iseloomuga hagiavalduselt	3	
c) kassatsioonikaebustelt kohtuasutiste otustele	—	50% hagiavalduse maksumäärast, arvatud kaebuse vaieldavast summast
d) poolte ja teiste asjast osa võtta lubatud isikute palvel asjas leiduvate paberite ja dokumentide ära kirjade väljaandmise eest	2	—
e) abielulahutamise hagiavaldustelt	100	—
2. Riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjades:		

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
a) avaldustelt lepingueelsetes vaietes: riikliku arbitraaži poolt NSVL RKN-i juures läbivaadatavalt	500	—
riiklikkude arbitraažide poolt liiduvabariikliku RKN-i juures läbivaadatavalt	300	—
ülejäanud riikliku arbitraaži organite poolt läbivaadatavalt	100	—
b) hagiavaldustelt	—	2%
c) avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks	—	50% avaldustele määratud maksumäärast
3. Notariaalorganite poolt teostatavate notariaaltoimingute eest:		
a) hoonestusõiguse loomise lepingute tõestamise eest	50	—
b) ehitiste ja hoonestusõiguse võõrandamise lepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 50 rubla
c) testamentide tõestamise eest	10	—
d) jaotuslepingute, käenduslepingute ja hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest	25	—
e) varakasutuslepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 15 rubla
f) muude lepingute tõestamise eest	—	1%, kuid mitte alla 15 rubla
g) volituste tõestamise eest:		
1) varanduse valitsemiseks ja krediidioperatsioonide teostamiseks	20	—
2) muudelt volitustelt	5	—
h) täitepealdiste tegemise eest	—	1%, kuid mitte alla 3 rubla
i) tunnistuste väljaandmise eest tšekkide järgi mittemaksmise üle (mittetasutud summalt)	—	2%, kuid mitte alla 10 rubla
j) mereprotesti koostamise eest	25	—
k) ärakirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest (leheküljelt)	2	—
l) allkirjade ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	3	—
m) notari kaudu ühelt isikult teisele avalduse üleandmise eest (avalduselt)	5	—
n) dokumentide hoiulevõtmise eest tähtajaga kuni 6 kuuni	10	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
o) kohustusesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi summas kuni 50 rbl.	2	—
summas üle 50 rbl. kuni 100 rbl.	3	—
„ „ 100 „ „ 500 „	10	—
„ „ 500 „	20	—
p) pärimisõigust kinnitavate tunnistuste väljaandmise eest summas kuni 300 rbl. summas üle 300 rbl. kuni 1000 rbl.	10	—
„ „ 1000 „ „ 3000 „	20	—
„ „ 3000 „ „ 5000 „	50	—
„ „ 5000 „ „ 10000 „	100	—
„ „ 10000 „	—	5%
r) igasuguste notariaalsete tunnistuste, tõendite ja teatiste väljaandmise eest, igasuguste notariaalsete toimingute teostamise eest, peale eelmistes punktides tähendatute, samuti ka notariaadi toimikuis leiduvate dokumentide ja lepingute teisendite ära kirjade väljaandmise eest	5	10%
Märkus: Neil juhtudel, kui notariaalsed toimingud toimuvad väljaspool notariaalorgani ruumi (kodus), võetakse lõivu kahekordsel määral ja peale selle peab tasutama faktiliselt tehtud kulud, mis seoses väljasõiduga koju notariaaltoimingute teostamiseks.		
4. Küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt teostatavate notariaaltoimingute eest:		
a) lepingute tõestamise eest summas mitte üle 500 rbl., hindamisele mittekuuluvate lepingute ja volituste tõestamise eest	3	—
b) allkirja ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	1	—
c) ära kirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest (leheküljelt)	1	—
5. Kodanike palvel küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt tunnistuste, väljavõtete ja teiste dokumentide, peale § 4 ja 24 tähendatute, väljaandmise eest	1	—
6. Notariaalorganite poolt:		
a) lepingu projektide koostamise eest	25	—
b) testamentide projektide koostamise eest	10	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
c) volituste ja avalduste projektide koostamise eest	5	—
7. Notariaalorganite poolt dokumentide ümberkirjutamise eest (igalt leheküljelt) . .	3	—
8. Kohtutõlkide või notariaalorganite poolt sooritatavate toimingute eest:		
a) tõlkimise või tõlke tõestamise eest ühest NSV Liidu rahvaste keelest teise (igalt leheküljelt)	5	—
b) tõlkimise või tõlke tõestamise eest võõrkeeltest NSV Liidu rahvaste keelde (igalt leheküljelt)	15	—
c) tõlkimise või tõlke tõestamise eest NSV Liidu rahvaste keeltest võõrkeeltesse (igalt leheküljelt)	25	—
9. Üldtsiviil-välispassi väljaandmise eest . .	400	—
10. Mõningate muudatuste tegemise eest väljaantud üldtsiviil-välispassil	50	—
11. Välispassi viseerimise eest väljasõiduks NSV Liidust:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	—
b) muilt kodanikelt	5	—
12. Välispassi viseerimise eest NSV Liidust väljasõiduks ja tagasisõiduks:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	100	—
b) muilt kodanikelt	10	—
13. Paranduste tegemise eest viisale väljasõiduks NSV Liidust	5	—
14. Välismaalastele NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest, välismaa passide registreerimise ja registreerimise tähtaja pikendamise eest:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	—
b) muilt kodanikelt	15	—
15. Kodakondsuseta isikuile NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest	10	—
16. Välismaalastele ja kodakondsuseta isikuile NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest kaotatud loa asemele	100	—
17. Välismaalaste avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks	25	—
18. Kodakondsuseta isikute avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks	5	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
19. Avaldustelt NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks	500	—
20. Passide sissekirjutamise eest:		
a) passide sissekirjutamise eest isikuilt, kes on sõitnud ravimis- või suvitushooaja kestel kuurortidesse või suvituskohadesse ravimiseks või puhkuseks, mille nimestikud kinnitatakse liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude poolt . . .	10	—
b) muudel juhtudel	3	—
21. Abielu registreerimise eest	15	—
Abielulahutamise tunnistuse väljaandmise eest ühelt või mõlemalt abikaasalt, kohtumääruse järgi	500 kuni 2000 rbl.	—
22. Ees- ja perekonnanime muutmise aktide registreerimise eest	150	—
23. Sünni-, abielu-, lahutus- ja surmaakti sissekannete ennistamise ja paranduse eest . .	5	—
24. Perekonnaseisuaaktide registreerimise üle korduvate tunnistuste ja teatiste väljaandmise eest	5	—
25. Käsitöönduse, voori, kärumehe ja transportitöönduse registreerimistunnistuste väljaandmise eest	50	—
26. Jahilubade väljaandmise eest	25	—
Märkus: Lõivu võtmisel lõivusumma ümardatakse täisrubladeni: alla 50 kop. summat ei arvestata, aga 50 kop. ja üle selle arvatakse rublaks.		

II. Lugada kehtetuks:

1. NSVL KTK ja RKN-i 7. veebr. 1933. a. „Määrus ühtse riigilõivu kohta“ (LSKK 1933. a. nr. 12, art. 65-a ja 65-b).
2. NSVL RKN-i 3. sept. 1933. a. määrus „Ühtse riigilõivu määrade kinnitamise kohta 2. ja 3. kategooria maksnikkude tarvis“ (LSKK 1933. a. nr. 56, art. 329).
3. NSVL KTK ja RKN-i määrus 7. maist 1936. a. „Sissekirjutamise (mõllimise) ja kuurortide lõivude kohta“ (LSKK 1936. a. nr. 24, art 221).
4. NSVL KTK ja RKN-i määrus 7. märts. 1937. a. „Hagiavaldustelt võetava ühtse riigilõivu määrade muutmise kohta kohtuasutistes menetletavais asjades“ (LSKK 1937. a. nr. 18, art. 63).

5. NSVL RKN-i 19 märts. 1940. a. määruse „Maksude ja lõivude kohta Ukraina NSV Volõõnia, Drogobõtški, Lvovi, Rovno, Stanislavi ja Tarnopoli oblasti ja Valge-Vene NSV Baranovitši, Belostoki, Bresti, Vileiski ja Pinski oblasti elanikkonnalt“ (LMKK 1940. a. nr. 6, art. 176) § 2 osas, mis puutub NSVL KTK ja RKN-i 7. veebr. 1933. a. määruse „Ühtse riigilõivu kohta“ nende oblastite territooriumidele laiendamise kohta.

6. NSVL RKN-i 15. augusti 1940. a. määrus „Maksude ja lõivude kohta Bessaraabia ja Põhja-Bukoviina elanikkonnalt“ § 5 (LMKK 1940. a. nr. 21, art. 520).

7. NSVL RKN-i määrus 11. novembrist 1940. a. „Lõivumäärade kohta Perekonnaseisuaktide registreerimise organite poolt akti sissekannetest korduvate õiendiste ja tunnistuste väljaandmise eest ja ees- ning perekonnanimede muutmise aktide registreerimise eest“ (LMKK 1940. a. nr. 30, art. 732).

8. NSVL RKN-i korraldused 22. ja 23. maist 1941. a. nr. 1968, 1969 ja 1971 osas, mis puutub 7. veebr. 1933. a. ühtse riigilõivu määruse laiendamise kohta Leedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV territooriumile.

9. Kõik soodustused ühtse riigilõivu alal, mis nähtud ette üksikutes määrustes ja eeskirjades kuni NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 10. apr. 1942. a. seadluse „Riigilõivu kohta“ kehtestamiseni.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu esimehe aset.

H. Voznessenski.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu asjadevalitseja

J. Tšadajev.

**NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi
JUHEND**

riigilõivu kohta.

8. maist 1942. a. nr. 278

(Antud NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadluse „Riigilõivu kohta“ § 11 alusel).

I o s a.

Üldeeskirjad.

§ 1. Vastavalt NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadlusele „Riigilõivu kohta“ riigilõivu võetakse:

a) kohtuasutistele esitatavalt hagiavaldustelt, kassatsioonikaebustelt nende otsuste peale ja kohtuasutiste poolt paberite ning dokumentide ära kirjade väljaandmise eest;

b) riikliku arbitraaži organeile esitatavalt hagiavaldustelt ja avaldustelt lepingueelsete vaiete kohta, samuti riikliku arbitraaži organite otsuste uuesti läbivaatamiseks esitatavalt avaldustelt;

c) notariaaltoimingute teostamise eest, tehniliste teenete osutamise eest notariaaltoimingute teostamisel, kohtutõlkide ja notariaalorganite poolt ühest keelest teise tõlgete tegemise eest ja notariaalorganite ning küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt lepingute teisendite, dokumentide ära kirjade ja õiendiste väljaandmise eest;

d) abielu, abielulahutuse, ees- ja perekonnanime muutmise registreerimise eest, akti-sissekannete taastamise ja parandamise ning tunnistuste väljaandmise eest kodanikele nende perekonnaseisuaktide registreerimise kohta;

e) passide sissekirjutamise eest, üldtsiviil-välispasside väljaandmise eest, välisriikide passide viseerimise eest, välismaalastele isikutunnistuste väljaandmise eest ja avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks;

f) kodukäsitöö ja käsitöönduste registreerimistunnistuste väljaandmise eest;

g) jahilubade väljaandmise eest;

h) kontsessioonilepingute pealt.

§ 2. Toimingute ja dokumentide loetelu, mis maksustatakse riigilõivuga, samuti ka riigilõivu määrad on kehtestatud

NSVL RKN-i määrusega 29. aprillist 1942 „Riigilõivu määradest“ (vaata käesoleva juhendi § 13, 23, 27, 40, 50, 53, 57, 59 ja 62).

§ 3. Riigilõivu võetakse nii kodanikelt kui ka ettevõtetelt, asutistelt ja organisatsioonidelt.

§ 4. Lõiv jaguneb lihtsaks ja proportsionaalseks. Lihtsailõivu võetakse kindlates määrades (rublades), proportsionaalset aga protsendilises vahekorras dokumendi summaga.

Proportsionaalse lõivu võtmisel lõivusumma ümardatakse täisrubladeni: alla 50 kop. summat ei arvestata, aga 50 kop. ja üle selle arvatakse rublaks.

§ 5. Lõiv tasutakse avalduse esitamisel, lõivuga maksustatava toimingu teostamisel või lõivuga maksustatava dokumendi väljaandmisel.

§ 6. Lõiv tasutakse sularahas või lõivumarkides.

§ 7. Sularahas lõivu tasumine toimub raha pangaasutisse maksmise teel.

Kui maksjal on arvelduskonto pangaasutises, siis lõiv tasutakse ülekanndamise teel tema korraldusel tema arvelt vastavale kohalikule eelarvelisele arvele.

§ 8. Margid riigilõivu tasumiseks („lõivumargid“) valmistatakse Väärtpaberite trükikoja poolt kogu NSV Liidu jaoks NSV Liidu rahanduse rahvakomissari poolt kinnitatud ühtse eeskuju järgi.

Lõivumarkide valmistamise ja nendega kohtade varustamise kord, samuti ka markide müügi kord on kindlaks määratud Riigipanga ja NSVL Rahanduse RK juhendiga 2. märtsist 1945. a. nr. 120/66 „Riigilõivu markide arvelevõtmise ja müügi korra kohta“.

§ 9. Lõivumargid kleebitakse dokumendile ja kustutatakse dokumendi vastuvõtja või väljaandja ametiisiku allkirjaga (või asutise templi või pitsoriga), kustutamise kuupäeva tähendamiseiga.

Neil juhtudel, kui dokumentide blanketid koosnevad ärarebitavast talongist ja kontsust, lõivumargid kustutatakse kontsulisel viisil, s. o. margid kleebitakse pikuti äratõmbejoonele ja dokumendi väljaandmisel lõigatakse pooleks. Sel juhul markide kustutamiseks ametiisiku allkiri ja kustutamise kuupäeva tähendamine pole nõutav.

§ 10. Tasutud riigilõiv tagasimaksmisele ei kuulu, välja arvatud käesoleva juhendi § 16, 20, 26, 38 ja 48 tähendatud erandid.

§ 11. Riigilõiv läheb kohalikku eelarvesse. Seejuures sularahas tasutud või maksja arvelt ülekantud summad peavad minema selle administratiiv-territoriaalse üksuse kohalikesse sissetulekutesse, kelle territooriumil asub asutis, kes teostab lõivuga maksustatavaid toiminguid või välja annab lõivuga maksustatavaid dokumente, või kelle kaudu antakse avaldus.

§ 12. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahanduse rahvakomissariaatidel, krai ja oblasti rahandusosakondadel on õigus peale NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse § 3 ettenähtud soodustuste kehtestada täiendavaid soodustusi maksu alal üksikutele maksjatele ja maksjate gruppidele.

Kõik soodustused ühtse riigilõivu alal, mis on kehtestatud enne NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse jõustumist, on tühistatud.

II osa.

RIIGILÕIVU VÕTMISE KORD ÜSIKUTE TOIMINGUTE JA DOKUMENTIDE LIIKIDE JÄRGI

I. Lõiv kohtuasutistes menetletavais asjades.

§ 13. Lõivu kohtuasutistes menetletavais asjades võetakse järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (pro- portsionaalne)
a) Hagiavaldustelt hagihinna puhul kuni 200 rublani	3	—
b) Hagiavaldustelt hagihinna puhul 200 rubla ja enam kuni 500 rublani	5	—
c) Hagiavaldustelt hagihinna puhul 500 rubla ja enam kuni 5000 rublani	—	2%
d) Hagiavaldustelt hagihinna puhul 5000 rubla ja enam	—	6%
e) Hagiavaldustelt kolhooside omavahelistes vaietes ja kolhooside vaietes riiklikkude ja kooperatiivsete organisatsioonidega	—	1%, kuid mitte alla 1 rubla
f) Mittevaralise iseloomuga hagiavaldustelt	3	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne.)	% dokumendi summalt (pro- portsionaalne)
g) Kassatsioonikaebustelt kohtuasutiste otsustele		50% hagiavalduse maksu- määrast, arvatud kaebuse vaieldavast summast
h) Poolte ja teiste asjast osa võtma lubatud isikute palvel asjas leiduvate paberite ja dokumentide ära kirjade väljaandmise, nende hulgas ka korduvate kohtuotsuste ja mää- ruste ära kirjade väljaandmise eest	2	—
i) Abielulahutamise hagiavaldustelt	100	—
Märkus: Kohtutõlkide poolt tehtud toimin- gute eest võetakse lõivu käesoleva juhendi § 27 punkt 4 tähendatud määrades.		

§ 14. Lõivu võetakse alg- ja vastuhagiavaldustelt, samuti avaldustelt kolmandate isikute asjasse astumise üle iseseisvate hagitaotlustega.

Hagitaotluse vähendamisel makstud lõivu tagasi ei anta. Hagi suurendamisel puuduv lõivusumma makstakse juurde vastavalt suurenenud hagi summale.

§ 15. Maksumäära 10% hagi summast avaldustelt kolhooside vaietes riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonidega kohaldatakse ka sel juhul, kui vaietes kolhoosiga hagejaks on riiklik või kooperatiivne organisatsioon.

§ 16. Kolmandate isikute hagiavaldustelt ebaõieti rahandusorganite või kohtutäiturite poolt üleskirjutatud varanduse nimekirjast vara eraldamise üle võetakse lõivu avalduse esitamisel 3 rubla.

Hageja poolt avaldatud taotluse rahuldamisel kohtu poolt tagastatakse makstud lõiv hagejale.

§ 17. Hagihind, mille järgi arvestatakse lõivu, määratakse hageja poolt, vastavatel juhtudel aga kohtu poolt eeskirjade järgi, mis on kehtestatud vastava liiduvabariigi tsiviilprotsessi koodeksiga.

§ 18. Lõiv tasutakse hageja või kassatsioonikaebuse esitaja poolt hagiavalduse või kassatsioonikaebuse esitamisel.

Kui hageja on lõivu tasumisest vabastatud, nõutakse lõiv hagi rahuldamise juhul kostjalt vastavalt väljamõistetud hagi summale.

§ 19. Summa puhul 100 rublani tasutakse lõiv lõivumarkide kleepimise teel avaldusele või kaebusele, suurema summa puhul aga sularahas pangaasutisse maksmise teel.

Kohtu poolt asja üleandmisel läbivaatamiseks teisele kohtule või riiklikule arbitraažile tasutud lõivu ei tagastata maksjale ega viida üle kohtu või riikliku arbitraaži asukoha järgi, kuhu asi üle antakse, vaid jäetakse selle krai või oblasti kohalikku eelarvesse, kuhu esialgselt oli antud avaldus.

Teiskordselt lõivu nõudmist kohtu või riikliku arbitraaži organi poolt, kuhu asi on üle antud, ei toimetata.

Kuid asja üleandmisel kohtusse riikliku arbitraaži organi poolt, kui lõivu maksumäär, mille järgi oli arvatud lõivusumma avalduse andmisel riikliku arbitraaži organile, on madalam kohtuasutises kohaldatavast maksumäärast, nõutakse puudujäänud lõivusumma sisse kohtu poolt, kuhu asi üle anti.

§ 20. Kohtu poolt hagiavalduse tagasiandmise juhul, samuti ka hageja poolt lõivu tasumisel suuremal määral, kui seadusega nõutakse, makstakse tasutud lõiv kohtu määramisel hagejale tagasi: esimesel juhul — täielikult, teisel juhul aga — ülemäära tasutud summa suuruses.

Lõivu tagasimaksmine toimub maksja poolt esitatava kohtumääruse alusel selle administratiiv-territoriaalüksuse rahandusorgani poolt, kelle eelarvesse lõiv sisse on tulnud, markides lõivu tasumise juhul aga — maksja asukoha- (elukoha-) järgse rahandusorgani poolt.

Neil juhtudel, kui sularahas tasutud lõiv makstakse täielikult tagasi, on hageja kohustatud esitama peale kohtumääruse maksudokumendi originaali lõivu tasumise kohta.

§ 21. Juhtudel, kui hageja esitatud hagist loobub või vaie lahendatakse poolte kokkuleppel või kostja poolt haigetava summa tasumisel enne asja arutamist, selles asjas tasutud lõivu tagasi ei maksta.

Makstud kohtulõivu ei maksta tagasi ka hagiavalduse üleandmisel kohtu poolt lahendamiseks ametkondlikule arbitraažile, seltsimehelikule või küla ühiskondlikule kohtule.

§ 22. Lõivu tasumisest vabastatakse kohtuasutistes menetletavasis asjades:

a) hagejad — töölised ja teenistujad töötasu nõudmistes ja teistes töölepingust tulenevates taotlustes;

b) hagejad — töönduslike kooperatiiv-ühingute (artellide) liikmed ühingute (artellide) ühistöökodades tehtava töö eest töötasu nõudmistes;

c) hagejad — kolhoosnikud vaietes kolhoosidega tööpäevade arvestamises;

d) hagejad — tasunõudmistes, mis tulenevad autoriõigusest ja leiutisõigusest;

e) kõik hagejad elatise (alimentide) nõudmistes ja tasunõudmistes kahjude eest, mis on tekitatud raske või muu kehavigastusega;

f) hagejad — sotsiaalkindlustuse organid organisatsioonidelt ja isikult kahjukannatanule väljaantud toetusraha sissenõudmises;

g) hagejad ja kostjad — maksualaste ja mittemaksualaste maksuvõlgade sissenõudmise asjades riigi- ja kohalikkudesse eelarvetesse, määralise sundkindlustuse, naturaalandamite, masinatraktoriijaamade töö eest natuuras ja rahas makstava tasu alal ning trahvide asjades, samuti ka maksmatiste sissenõudmise asjades sotsiaalkindlustuse maksete alal;

h) kõik dokumendid kriminaalasjades, sealhulgas ka kriminaalkohtu poolt koos kriminaalasjaga läbivaadatavad tsiviilhagid.

Kriminaalasjadest tulenevad tsiviilhagid, mis esitatud tsiviilkorras seepärast, et kriminaalkohus jättis need läbi vaatamata kohtualuse õigeksmõistmisel tema teos kuriteo koosseisu puudumise tõttu, maksustatakse riigilõivuga üldistel alustel. Kui aga hagi jäi kohtu poolt läbi vaatamata asjas süüdimõistva otsuse tegemisel, siis sel juhul (kui pole põhjust otsuse tühistamiseks ja asja uuesti läbivaatamiseks kriminaalkorras) kannatanu poolt kriminaalasjas esitatud hagi tuleb läbi vaadata tsiviilkorras riigilõivu nõudmata;

i) kodanikud, kes rahvakohtuniku või asja arutava kohtu otsusega on tunnistanud antud asjas lõivu tasumiseks vahendeid mitteomavateks.

II. Lõiv riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus.

§ 23. Lõiv riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus võetakse järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summatl (pro- portsionaalne)
a) Avaldustelt lepingueelsetes vaietes: riikliku arbitraaži poolt NSVL RKN-i juures läbivaadatavatel	500	—
riiklikkude arbitraažide poolt liiduvabariik- like rahvakomissaride nõukogude juures läbi- vaadatavatel	300	—
ülejäanud riikliku arbitraaži organite poolt läbivaadatavatel	100	—
b) Hagiavaldustelt	—	2%
c) Avaldustelt riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamiseks	50% avaldustelt määratud maksumäärast	

§ 24. Riikliku arbitraaži organeile esitatud hagiavalduste lõivuga maksustamise ja hagihinna määramise korra suhtes kohaldatakse eeskirju, mis on ette nähtud käesoleva juhendi § 14, 17 ja 18.

§ 25. Lõiv tasutakse avalduse andmisel vastavate summade arvelduse teel hageja arvelt kohalikule eelarvelisele arvele organi asukoha järgi, kellele antakse avaldus, või pangaasutisse sularahas maksmise teel ülekanndmiseks samale kohalikule eelarvelisele arvele.

Asja üleandmise juhtudel läbivaatamiseks kohtule või riikliku arbitraaži teisele organile kohaldatakse eeskirju, mis on ette nähtud käesoleva juhendi § 19 teises ja kolmandas lõikes.

Asja üleandmisel riiklikust arbitraažist ametkondlikku arbitraaži või ametkondlikust riiklikku kohaldatakse järgmist korda:

a) kui hagiavaldus antakse tagasi hagejale ametkondlikku arbitraaži üleandmiseks või suunatakse vahetult ametkondlikku arbitraaži alluvuse järgi enne asja kuulamisele määramist, tagastatakse makstud lõiv riikliku arbitraaži määramisel hagejale;

b) kui asi läbivaatamise tulemusena riiklikus arbitraažis on lõpetatud ja antud läbivaatamiseks ametkondlikku arbitraaži, ei kuulu makstud lõiv tagastamisele;

c) asja üleandmisel ametkondlikust arbitraažist riiklikku arbitraaži on hageja kohustatud tasuma lõivu (arvesse võtmata ametkondliku arbitraaži arvele makstud erimaksu).

M ä r k u s: Neil juhtudel, kui riiklikku arbitraaži tulnud avaldustes on ilmnunud lõivu puudulikult tasumine väikeste sum-

made ulatuses (mitte üle 10 rubla), on lubatud need summad järele tasuda lõivumarkidega.

§ 26. Lõivu tagasiandmine riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjades toimub käesoleva juhendi § 20 ettenähtud korras ja juhtudel.

III. Lõiv notariaalorganeis menetletavais asjus.

§ 27. Notariaalkontoreis ja neid asendavais organeis (peale töörahva saadikute külanõukogude) võetakse lõivu järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maks määr	
	rublades (lihtne)	% dokumendi sumvalt (pro- portsionaalne)
1. Notariaalorganite poolt teostatavate notariaaltoimingute eest:		
a) hoonestusõiguse loomise lepingute tõestamise eest	50	—
b) ehitiste ja hoonestusõiguse võõrandamise lepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 50 rubla
c) testamentide tõestamise eest	10	—
d) jaotuslepingute, käenduslepingute ja hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest	25	—
e) varakasutuslepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 15 rubla
f) muude lepingute tõestamise eest	—	1%, kuid mitte alla 15 rubla
g) volituste tõestamise eest:		
1) varanduse valitsemiseks ja krediidi-ope- ratsioonide teostamiseks	20	—
2) muudelt volitustelt	5	—
h) täitepaldiste tegemise eest	—	1%, kuid mitte alla 3 rubla
i) tunnistuste väljaandmise eest tšekkide järgi mittemaksmise üle (mittetasutud sumvalt)	—	2%, kuid mitte alla 10 rubla
j) mereprotesti koostamise eest	25	—
k) ärakirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest (leheküljelt)	2	—
l) allkirjade ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	3	—
m) notari kaudu ühelt isikult teisele avalduse üleandmise eest (avalduselt)	5	—

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (proportsionaalne)
n) dokumentide hoiulevõtmise eest tähtajaga kuni 6 kuuni	10	—
o) kohustusesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi summas kuni 50 rublani	2	—
summas üle 50 rbl. kuni 100 rbl.	3	—
„ „ 100 „ „ 500 „	10	—
„ „ 500 „	20	—
p) pärimisõigust kinnitavate tunnistuste väljaandmise eest summas kuni 300 rbl.	10	—
summas üle 300 rbl. kuni 1000 rbl.	20	—
„ „ 1000 „ „ 3000 „	50	—
„ „ 3000 „ „ 5000 „	100	—
„ „ 5000 „ „ 10 000 „		5%
„ üle 10 000 „		10%
r) igasuguste notariaalsete tunnistuste, tõendite ja teatiste väljaandmise eest, igasuguste notariaalsete toimingute teostamise eest, peale eelmistes punktides tähen-datute, samuti ka notariaadi toimikuis lei-duvate dokumentide ja lepingute teisendite ära kirjjade väljaandmise eest	5	—
M ä r k u s: Neil juhtudel, kui notariaalsed toimingud toimuvad väljaspool notariaalorgani ruumi (kodus), võetakse lõivu kahekordsel määral ja peale selle peab tasutama faktiliselt tehtud kulud, mis seoses väljasõiduga koju notariaaltoimingute teostamiseks.		
2. Notariaalorganite poolt:		
a) lepingu projektide koostamise eest	25	—
b) testamentide projektide koostamise eest	10	—
c) volituste ja avalduste projektide koostamise eest	5	—
3. Notariaalorganite poolt dokumentide ümberkirjutuse eest (igalt leheküljelt)	3	—
4. Kohtutõlkide või notariaalorganite poolt sooritatavate toimingute eest:		
a) tõlkimise või tõlke tõestamise eest ühest NSV Liidu rahvaste keelest teise (igalt leheküljelt)	5	—
b) tõlkimise või tõlke tõestamise eest võõrkeeltest NSV Liidu rahvaste keelde (igalt leheküljelt)	15	—
c) tõlkimise või tõlke tõestamise eest NSV Liidu rahvaste keeltest võõrkeeltesse (igalt leheküljelt)	25	—

§ 28. Dokumentidelt, mille järgi lõiv võetakse protsentuaalselt dokumendi summalt, lõiv arvutatakse poolte poolt näidatud summalt, kinni pidades käesoleva juhendi § 29—34 toodud eeskirjadest.

Kui pooled pole näidanud dokumendi summat, siis see summa määratakse notariaaltoiminguid teostava isiku poolt lepingu andmete alusel, kui dokumendi summa selgub tema sisust, või arvutatakse eelarvete, projektide, möödunud aastate teatmete ja teiste pooltelt nõutavate dokumentide alusel.

§ 29. Ehitiste väärtus dokumendi summa määramisel arvestatakse mitte madalamalt tulekindlustuse hindest.

§ 30. Dokumendi summa, mille järgi maksed toimuvad perioodiliselt (näiteks: dokumendid varakasutamise alal, arvutatakse dokumendi kehtivuse aja maksete liitmisest tulenevalt kogusummalt, kuid mitte enam kui kolme aasta eest, kui aga dokumendi kehtivuse tähtaeg pole tähendatud, siis ühe aasta maksete liitmisest tulenevalt kogusummalt.

§ 31. Dokumendid, mille summa on määratud väljendustega „...-st kuni ...“, maksustatakse kõrgeima summa järgi.

§ 32. Eriti peetakse dokumentide summaks:

a) lepingutes õiguste ja kohustuste üleandmise kohta — veel teostamatute õiguste või üleantavate kohustuste väärtus;

b) vahetuslepingutes — ühe vahetatava vara väärtus, kaasa arvates ka rahaline juurdemaks.

§ 33. Varakasutuslepingu summa hulka, peale lepingus ettenähtud maksete, käivad:

a) lepinguga kindlaksmääratud hoonete ja teiste ehitiste, samuti ka ruumide seadeldise väärtus, kui hooned, ehitised ja seadeldis lepingu järgi kuuluvad lepingu lõppedes tasuta üleandmisele vara valdajale;

b) lepingust tingitud kapitaalremondi väärtus, kui lepingu sõlmimisel on määratud remondi summa.

§ 34. § 33 tähendatud hoonete, ehitiste ja seadeldise väärtus määratakse eelarve järgi, selle puudumisel aga kohal kogutud hindade järgi või samaliigiliste hoonete ja ehitiste väärtuse järgi.

§ 34¹. Pärimisõigust tõendavate tunnistuste väljaandmisel lõivu suuruse määramisel ei arvestata pärimise teel ülemineva vara väärtuse hulka riigilaenu obligatsioone ja hoiuseid riigi töö-hoiukassades, samuti mitte hoiuseid riigipangas ja hoiuseid NSVL Väliskaubanduse pangas.

Pärimisõiguse tunnistuste väljaandmisel riigilaenu obligatsioonidele ja hoiustele riigi töö-hoiukassades, riigipangas või

NSVL Väliskaubanduse pangas — muu pärimise teel ülemineva vara puudumisel, võetakse lõivu 10 rbl. suuruses tunnistuselt.

§ 35. Lõiv tehingutel, mille järgi üks pool on vabastatud lõivu maksmisest, tasutakse täielikult teise poole poolt.

§ 36. Täitepealdiste järgi, samuti ka pealdiste järgi, millega on tõsistatud tšeki järgi mittemaksmine, kui nõudja on lõivust vabastatud, nõutakse pealdise eest tulev lõiv võlgnikult täitepealdises tähendatud nõudmise täideviimisel.

§ 37. Lõiv notariaalorganite poolt teostatavate toimingute eest lõivusumma puhul 100 rublani tasutakse lõivumarkide kleepimisega notariaalregistrisse, suurema summa puhul aga sularahas selle maksmise teel pangaasutisse.

§ 38. Notariaalkontorite poolt notariaaltoimingute keeldumisel, samuti ka lõivu tasumisel suuremal määral, kui seadusega nõutakse, tasutud lõiv antakse notariaalkontori või teda asendava organi korraldusel tagasi: esimesel juhul täielikult, teisel juhul aga vastavas osas.

Lõivu tagasiandmine toimub maksja poolt esitatava notariaalkontori või teda asendava organi määruse alusel selle administratiiv-territoriaalse üksuse rahandusorgani poolt, kelle eelarvesse lõiv sisse on tulnud, aga lõivu tasumise juhul markides — maksja asukoha- (elukoha-) järgse rahandusorgani poolt.

§ 39. Lõivuga maksustamisest vabastatakse kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele emadele toetuste määramise ja andmise asjades, eestkoste, lapsendamise ja alaealiste sotsiaal-õigusliku kaitse asjades, õppeasutistele esitamiseks väljaantavad dokumendid.

§ 39¹. Isamaa kaitsmisel hukkunud isikute pärijad on vabastatud riigilõivu tasumisest neile hukkunu varandusele pärimisõigusi tõendavate tunnistuste väljaandmisel.

Üksikjuhtumel võib notari otsustamisel Isamaasõja invaliide vabastada lõivu tasumisest neile osutatud notariaalsete toimetuste eest.

IV. Lõiv välispasside, NSV Liitu sissesõidu- ja NSV Liidust väljasõidulubade ja viisade, välismaalaste elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjus.

§ 40. Välispasside, NSV Liitu sissesõidu- ja NSV Liidust väljasõidulubade ja viisade, välismaalaste elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsuse-

sest lahkumise lubade väljaandmise asjus võetakse lõivu järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalta (pro- portsionaalne)
1. Üldtsiviil-välispassi väljaandmise eest	400	—
2. Mõningate muudatuste tegemise eest välja- antud üldtsiviil-välispassil	50	—
3. Välispassi viseerimise eest väljasõiduks NSV Liidust:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	—
b) muilt kodanikelt	5	—
4. Välispassi viseerimise eest NSV Liidust välja- sõiduks ja tagasisõiduks:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	100	—
b) muilt kodanikelt	10	—
5. Paranduste tegemise eest viisale väljasõiduks NSV Liidust	5	—
6. Välismaalastele NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest, välismaa passide regist- reerimise ja registreerimise tähtaja pikenda- mise eest:		
a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	50	—
b) muilt kodanikelt	15	—
7. Kodakondsuseta isikutele NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest	10	—
8. Välismaalastele ja kodakondsuseta isikutele NSV Liidu piires elamisloa väljaandmise eest kaotatud loa asemele	100	—
9. Välismaalaste avaldustelt NSV Liidu koda- kondsusse vastuvõtmiseks	25	—
10. Kodakondsuseta isikute avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks	5	—
11. Avaldustelt NSV Liidu kodakondsusest lah- kumiseks	500	—

§ 41. Ettevõtted, asutised ja organisatsioonid välispasside saamisel seatud korras välismaale komandeeritavatele tööliste ja teenistujatele tasuvad lõivu üldistel alustel.

§ 42. Välispassid ja viisad väljasõiduks NSV Liidust antakse maksuta: a) nõukogude kodanikele, kes on saanud sõjaväeteenistuse kutsel — tagasisõidul välismaale (elukoha järgi) seoses sõjaväeteenistuse lõppemisega või seoses teenistusest vabastamisega või puhkeajaks;

b) nõukogude kodanikele, kes töötavad nõukogude asutistes ja organisatsioonides välismaal, aga samuti ka nende kodanike naistele — puhkusest teenistuskohast tagasisõidul.

§ 43. Neil juhtudel, kui üldtsiviil-välispassi kantakse isikud, kes pole saanud 16 aasta vanuseks, võetakse lõivu ainult sellelt isikult, kellele on pass välja kirjutatud.

§ 44. Soodustusi lõivu tasumisel üldtsiviil-välispassi väljaandmise eest antakse vaid sel juhul, kui mitte alam kui krailise või oblastilise tähtsusega organ, vastu võttes avalduse välispassi saamiseks, tunnustab antud isiku sõidu välismaale vajalikuks.

Sel juhul soodustus antakse lõivu maksumäära alandamise näol, aga erandlikel juhtudel ka lõivust täielikult vabastamise näol, mille üle avalduse suunamisel keskorganisse loa saamiseks organi juht annab oma motiveeritud resolutsiooni.

§ 45. Välismaa kodanikele NSV Liidust väljasõiduks viisade väljaandmisel võetakse lõivu igalt 16 a. vanuseks saanud isikult, sõltumatult sellest, kas igale isikule antakse eraldi viisa või üldine viisa mitmele isikule.

§ 46. Elamisloa väljaandmise või pikendamise eest välismaa kodanikele võetakse lõivu sõltumatult sellest, milliseks tähtjaks on välja antud või pikendatud elamisluba.

§ 47. Lõivu § 40 tähendatud dokumentide eest tasutakse lõivusumma puhul kuni 100 rublani lõivumarkide kleepimisega avaldustele, suuremate summade puhul aga — sularahas pangasutisse maksmise teel.

§ 48. Üldtsiviil-välispassi andmisest keeldumise puhul maksatakse tasutud lõiv maksjale tagasi, kinni pidades 10%.

§ 49. Lõivuga maksustamisest vabastatakse turistide välispasside registreerimine, mis toimub ühingu „Inturist“ kaudu.

V. Lõiv passide sissekirjutamise eest.

§ 50. Lõivu passide sissekirjutamise eest võetakse miilitsa organite poolt iga passi või seda asendava dokumendi sissekirjutamise eest järgmistel määradel:

a) passide sissekirjutamise eest isikutelt, kes on sõitnud ravimis- või suvitushooaja kestel kuurortidesse või suvituskohadesse ravimiseks või puhkuseks, mille nimestikud kinnitatakse liiduvabariikide rahvakomissaride nõukogude poolt — 10 rubla;

b) muudel juhtudel — 3 rubla.

§ 51. Kuurortide ja suvituskohade jaoks seatud määral (10 rubla) lõivu maksmata kohustatakse neid kodanikke, kes sõi-

davad kuurortidesse ja suvituskohtadesse ravimiseks ja puhkuseks ravimis- ja suvituslooaja kestel.

Kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse mitte ravimis- ja suvituslooajal või kuigi hooajal, kuid mitte ravimiseks või puhkuseks, maksavad lõivu 3 rubla.

Eriti lõivu 3 rubla passi sissekirjutamise eest maksavad:

a) kuurortidesse ja suvituskohtadesse ametiasjus sõitvad kodanikud;

b) kuurortidesse ja suvituskohtadesse tööle või teenistusse sõitvad kodanikud, kuigi ravimis- ja suvituslooaja kestel;

c) turistid, kes matkavad Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Turismi Ekskursioonivalitsuse marsruutide järgi ja peatuvad kuurortides ja suvituskohtades turistide majades mitte üle viie päeva;

d) kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse alaliselt elama.

§ 52. Lõivu tasumine toimub passi või seda asendava dokumendi sissekirjutamisel lõivumarkide kleepimisega majaraamatusse, milles registreeritakse sissekirjutamise fakt.

VI. Lõiv perekonnaseisuaktide registreerimise eest.

§ 53. Perekonnaseisuaktide registreerimise ja muude perekonnaseisuaktide registreerimise organite poolt teostatavate toimingute eest võetakse lõivu järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär	
	rublades (lihtne)	% dokumendi summalt (pro- portsionaalne)
Abielu registreerimise eest	15	—
Abielulahutamise tunnistuse väljaandmise eest ühelt või mõlemalt abikaasalt, kohtumääruse järgi	500— 2000	— —
Ees- ja perekonnanimedede muutmise aktide re- gistreerimise eest	150	—
Sünni-, abielu-, lahutus- ja surmaakti sisse- kannete ennistamise ja paranduse eest	5	—
Perekonnaseisuaktide registreerimise üle kor- divate tunnistuste ja teatiste väljaandmise eest	5	—

§ 54. Ühe perekonna liikmete ees- ja perekonnanime muutmise registreerimisel võetakse lõivu igalt perekonnaliikmelt, kelle kohta tehakse eraldi sissekanne.

§ 55. Lõiv tasutakse lõivusumma puhul kuni 100 rublani lõivumarkide kleepimisega aktiraamatutesse ja perekonnaseisuaktide tunnistuste blankettide raamatutesse, suurema summa puhul aga pangaasutisse maksmise teel.

§ 56. Lõivu tasumisest vabastatakse:

a) sünni-, surma- ja lapsendamisaktide registreerimine;
b) perekonnaseisuaktide registreerimise primaarsed tunnistused;

c) kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele emadele toetusrahade määramise ja andmise asjades, eestkoste, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjades, dokumendid, mis antakse välja õppeasutistele esitamiseks.

VII. Lõiv kodukäsitöö ja käsitöönduste registreerimistunnistuste väljaandmise eest.

§ 57. Kodukäsitöö, käsitöönduse, vooori, kärumehe ja transporditöönduse registreerimistunnistuste väljaandmise eest võetakse lõivu 50 rubla tunnistuselt.

§ 58. Lõiv tasutakse registreerimistunnistuse väljaandmisel lõivumarkidega, mida kustutatakse konsulisel viisil.

VIII. Lõiv jahilubade eest.

§ 59. Jahilubade väljaandmise eest võetakse lõivu 25 rubla loalt.

§ 60. Lõiv tasutakse jahipiletite väljaandmisel või nende kehtivustähtaja pikendamisel lõivumarkide piletile kleepimisega.

§ 61. Lõivust vabastatakse nende kodanike jahiload, kes elavad NSV Liidu põhja-ääremaadel.

IX. Lõiv küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt teostatavate toimingute eest.

§ 62. Küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt teostatavate toimingute eest võetakse lõivu järgmistes määrades:

Toimingute ja dokumentide nimetus, millelt võetakse lõivu	Maksumäär rublades (lihtne)
1. Notariaaltoimingute eest:	
a) lepingute tõestamise eest summas mitte üle 500 rubla, hindamisele mittekuuluvate lepingute ja volituste tõestamise eest	3
b) allkirja ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	1
c) ärakirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest (leheküljelt)	1
2. Abielu registreerimise eest	15
Abielulahutamise tunnistuse väljaandmise eest ühelt või mõlemalt abikaasalt kohtu määramise järgi	500—2000
3. Perekonnaseisuaktide registreerimise korduvate tunnistuste ja teatiste väljaandmise eest	5
4. Kodanike palvel tunnistuste, väljavõtete ja teiste dokumentide, peale punktides 1—3 tähendatute, väljaandmise eest	1

§ 63. Tunnistuste, väljavõtete ja teiste lõivuga maksustatavate dokumentide (§ 62 punkt 4) hulka kuuluvad ka kodanike palvel ja huvides väljaantavad ärakirjad ja väljavõtted küla töörahva nõukogu asjaajamisel olevatest dokumentidest, samuti ka külanõukogu täitevkomiteede poolt väljaantavad igasugused kodaniku isikusse ja varalistesse huvidesse puutuvad tõendid ja tunnistused.

§ 64. Lõiv tasutakse sularahas külanõukogu esimehele või sekretärile lõivuga maksustatavate toimingute teostamisel või lõivuga maksustatavate dokumentide väljaandmisel.

Maksjale antakse lõivu tasumise kohta kviitung vorm 22-a järgi, kuid maksjale antavatel dokumentidel ja külanõukogu täitevkomitee raamatutes (notariaalraamat, perekonnaseisuaktide registreerimise korduvate tunnistuste kontsud jne.) tehakse märges sissenõutud lõivusumma kohta kviitungi numbri ära-tähendamisega.

Perekonnaseisuaktide registreerimisel sissekanne tasutud lõivusumma kohta tehakse ka aktiraamatus, eriti selleks määratud lahtris või akti sissekande lõpul, kusjuures sissekanne lõivu tasumise üle peab tingimata olema lõivu tasunud isiku poolt alla kirjutatud.

Neil juhtudel, kui maksjad vastavalt käesoleva juhendi § 65 vabastatakse lõivu maksmisest, tehakse selle üle pealdis maks-

jaile väljaantavatel dokumentidel ja vastavates dokumentides, aga samuti ka külanõukogu raamatutes.

Lõivu maksmisest laekunud summad kirjutatakse tulude loetelusse ja päeva lõpul kantakse üldkokkuvõttena külanõukogu kassaraamatusse.

§ 65. Lõivu tasumisest vabastatakse:

a) sünni-, surma- ja lapsendamisaktide registreerimine;
b) perekonnaseisuaktide registreerimise primaarsed tunnistused;

c) kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele emadele toetusrahade määramise ja andmise asjades, eestkoste, lapsendamise, alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjades ja õppeasutistele esitamiseks väljaantavad tunnistused.

§ 65¹. Küla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega võib üksikjuhtudel Isamaasõja invaliide neile osutatud notariaalsete toimingute, samuti neile tõendiste, väljakirjutiste ja teiste dokumentide väljaandmise eest vabastada riigilõivu tasumisest.

III o s a.

REVIDEERIMISEST LÕIVU ALAL JA VASTUTUSEST RIIGILÕIVU SEADLUSE RIKKUMISE EEST.

§ 66. Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusele järelevalvet ja kontrolli riigilõivu õieti võtmise üle teostatakse lõivu võtvate asutiste juhatajate poolt, samuti ka kõrgemalseisvate organite ja rahvakomissariatide poolt, kes teostavad kontrolli nende asutiste tegevuse üle.

Järelevalvet ja kontrolli riigilõivu õieti võtmise üle küla töörahva saadikute nõukogudes teostatakse rajooni töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

§ 67. Liiduvabariiklikud rahanduse rahvakomissariaadid ja neile alluvad rahandusorganid on kohustatud toimetama revideerimist lõivu võtmise alal.

Rajoonide ja linnade rahandusosakonnad toimetavad revideerimist kõigis rajooni või linna piires asuvates lõivuvõtvates asutistes mitte harvemini kui kord kvartaalis.

§ 68. Riigilõivu alal revideerimise põhiülesanne seisneb kontrollis:

a) kas õieti on võetud lõivu üksikutelt lõivuga maksustamisele kuuluvatelt toimingutelt ja dokumentidelt;

b) kas lõivumargid on õieti kustutatud, kas dokumendid lõivu tasumise kohta on õieti vormistatud ja kas seoses sellega on lõivu laekumine vastavasse celarvesse kindlustatud.

§ 69. Revideerimisel tuleb läbi kontrollida kõik dokumendid ja raamatud kogu möödunud aja eest, arvates viimasest revideerimise päevast.

Peale selle revideerimisel rahvakohtutes tuleb läbi vaadata kaiseliselt teatud hulk arhiivitoimikuid kohtumarkide õieti kustutamise kontrolli eesmärgil.

§ 70. Revideerimisel rahvakohtutes revideerija kontrollib:

a) kas peetakse aruandlust postiga kohtu aadressil saadetud lõivusummade üle, kas on kindlustatud nende summade eelarvesse laekumise õigeaegsus ja täielikkus;

b) kas peetakse aruandlust rahvakohtuniku otsuste järgi sissenõudmisele kuuluvate lõivu- ja trahvisummade üle ja kas võetakse õigeaegselt kasutamisele abinõud sissenõudmiseks ja kas sissenõutud summade laekumine eelarvesse on kindlustatud.

§ 71. Üksikute asjade läbivaatamisel rahvakohtus revideerija kontrollib:

a) kas nõutakse lõivu hagiavalduste andmisel, kas leiduvad asjatoimetuses lõivu tasumise tõendid ja kas õieti arvutatakse lõivu vastavalt hagi hinnale, eriti, kas õieti kohaldatakse lõivu maksumäärasid hagi hinna puhul 200 rubla, 500 rubla, 5000 rubla ja kas õieti ümardatakse lõivusummad, mis võetakse protsendilises vahekorras hagi hinnalt;

b) kas ei ole asjatoimetustes vastuhagi avaldusi ja avaldusi kolmanda isiku asja juurde astumiseks iseseisvate hagitaotlustega ja kas nad on õieti lõivuga maksustatud;

c) kas võetakse õieti lõivu hagitaotluste suurendamise puhul;

d) neil juhtudel, kui hageja on lõivu maksmisest vabastatud, kas on see soodustus kohtu poolt õieti antud, kas on hagi rahuldamise puhul kohtu poolt tehtud otsus lõivusumma sissenõudmiseks kostjalt ja kas neil juhtudel on lõiv õieti arvutatud väljamõistetud summalt;

e) kas võetakse õieti lõivu tööasjades, kolhoosi asjades ja asjades elatise nõudmiseks (alimendid), eriti, kas arvutatakse õieti lõivu asjades alimentide väljamõistmisel laste ülalpidamise ühe neljandiku, kolmandiku ja poolel määral kostja töötasust ja asjades varem väljamõistetud alimentide määra muutmisel.

f) kas võetakse õieti lõivu mittevahalise iseloomuga asjades;

g) kas võetakse õieti lõivu kassatsioonikaebustelt kaebuse järgi vaieldavalt summalt;

h) kas maksudokumentid lõivu tasumise alal vormistatakse õieti, eriti, kas on olemas maksuvolitustel summade arveldamiseks maksja arvelt lõivu tasuks pangaasutise märkmed volituse täitmise üle, kas on maksudokumentidel läbi kriipsutatud vabad kohad lõivusummade tasumist tähendavate numbrite ja teksti eel ja taga; kas on seoses sellega välditud võimalus tasutud summa suuruse muutmiseks; kas on maksudokumentides andmed, mis kinnitavad, et lõiv on tasutud just selles asjas, millele on juurde lisatud dokument ja kas on see arvatud selle administratiiv-territoriaalse üksuse eelarvesse, mille territooriumil asub asja läbivaatav kohus;

i) kas lõivumarke kustutatakse õieti ja kas ei kasutata juba tarvitusel olnud lõivumarke lõivu tasumiseks.

§ 72. Revideerimisel notariaalkontoris revideeriija kontrollib, kas on õieti võetud lõivu üksikute notariaaltoimingute teostamise ja tehniliste teenete osutamise eest, ja nimelt;

a) lepingute, testamentide ja volituste notariaalse tõestamise eest — notariaalkontoreis leiduvates toimikutes notariaalselt tõestatud dokumentide esimeste (alg-) eksemplaride järgi;

b) pärimisõigust kinnitavate tunnistuste väljaandmise eest — notariaalkontori toimikutes leiduvate tunnistuste ära kirjade järgi;

c) täitepealdiste väljaandmise eest — notariaalkontori toimikutes leiduvate pealdiste ära kirjade järgi;

d) kohustusesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi — deposiidi kviitungiraamatute kontsude järgi;

e) ära kirjade ja väljavõtete tõekstunnistamise eest, allkirjade ehtsuse tõestamise ja muude, peale eelmistes punktides tähendatud toimingute eest — notariaalkontori registri sissekannete ja lõivu kviitungiraamatute kontsude järgi.

§ 73. Dokumentide läbivaatamisel üksikute, notariaalkontori poolt kontrollitava perioodi kestel teostatud, toimingute kohta revideeriija peab kontrollima iga dokumendi järgi, kas on lõivumäärad õieti kohaldatud, kas on dokumendi summa õieti määratud (kui lõivumäär sõltub dokumendi summast), kas on protsendilises vahekorras dokumendi summale võetavad lõivusummad õieti ümardatud, kas on õieti antud soodustusi lõivu tasumisel, samuti ka, kas nõutakse sisse võlgnikult lõiv täitepealdises tähendatud nõudmise täideviimise puhul, kui nõudja on lõivu tasumisest vabastatud.

§ 74. Revideerimise tulemuste üle koostatakse akt, milles

peab antama lõivu võtmise töö olukorra iseloomustus ühes revideerimisel väljaselgitatud faktide etteotoomisega. Eriti peavad aktis olema ära toodud kõik revideerimisel ilmsikstulnud lõivu enamvõtmise ja puudulikult võtmise faktid ja ettepanekud revideerimisel ilmsikstulnud ebaõigsuse parandamiseks.

§ 75. Akt koostatakse kolmes eksemplaris, millest üks jääb revideeritavasse asutisse, teine rahandusorganisse, kes revideerimist toimetab, kolmas aga esitatakse kõrgemalseisvale rahandusorganile.

§ 76. Ametiisikud, kes on süüdi dokumentide vastuvõtmises ja väljaandmises või toimingute teostamises riigilõivu võtmata, samuti ka sissenõutud summade mitteõigeaegses pangaasutisse edasiandmises, langevad trahvi alla mitte üle 100 rubla.

Trahvi määramine teostatakse maa (linna) rahandusosakondade juhatajate poolt.

§ 77. Ettevõtetelt, asutistelt ja organisatsioonidelt ja üksikutelt isikutelt, kes ei ole tasunud või juurde maksnud lõivu nende tehtud toimingute ja dokumentide eest, nõutakse tasumata ja juurdemaksmata summad sisse lõivu sissenõudvate asutiste poolt maksude sissenõudmiseks kehtestatud üldistel alustel.

§ 78. Lugeda kehtetuks 1. aprillist 1942. a.:

a) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi kiri 16. okt. 1937. a. nr. 527 NSV Liitu „Inturist'i“ kaudu saabunud välismaiste turistide ühtsest riigilõivust vabastamise kohta;

b) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend-kiri 2. dets. 1938. a. nr. 659/240 ühtse riigilõivu õieti võtmise kontrolli kohta;

c) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend-kiri 2. märtsist 1940. a. nr. 147/44 „Kohtuorganite ja riikliku arbitraaži organite poolt ühtse riigilõivu tagasiandmise korra kohta“;

d) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi ja NSVL RKN-i juures oleva Riikliku Arbitraaži juhend-kiri 30. sept. 1940. a. nr. 720-GA-21 „Ühtse riigilõivu võtmise korrast riikliku arbitraaži organite poolt asjade üleandmisel kohtuasutistele ja kohtuasutiste poolt riikliku arbitraaži organitele“;

e) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 10. nov. 1940. a. nr. 809/130 „Ühtse riigilõivu määruuse 7. veebr. 1933. a. kohaldamise kohta“;

f) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi kiri 21. nov. 1940. a. nr. 831 — „Lõivumäärade kohta perekonnaseisuameti organite poolt aktide sissekannetest korduvate õiendiste ja tunnistuste väljaandmise ja perekonna- ning eesnimede muutmise aktide registreerimise eest“;

g) NSVL Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 7. maist 1941. a. nr. 393/56 „Küla tööraha saadikute nõukogude poolt ühtse riigilõivu võtmise kohta“;

h) NSVL Rahanduse RK juhend-kiri 10. maist 1941. a. nr. 399 — „Kontrollist ühtse riigilõivu võtmise ja kohtutäiturite poolt sissenõutavate trahvide riigituludesse ülekandmise üle“ — ühtse riigilõivu osas;

i) NSVL Rahanduse RK kiri 13. juunist 1941. a. nr. 500;

j) NSVL Rahanduse RK juhend-kiri 14. maist 1941. a. nr. 415 koos NSVL Rahanduse RK juhendiga 7. maist 1941. a. nr. 393/56;

k) NSVL Rahanduse RK juhend-kiri 25. aug. 1941. a. nr. K-6 „Töö seisukorrast ühtse riigilõivu võtmise alal küla tööraha saadikute nõukogudes“.

NSV Liidu rahanduse rahvakomissari asetäitja

F. Urjupin.

NSVL Rahanduse RK Maksude Valitsuse juhataja

G. Marjahhin.

Lisa 1. Samuti ei arvata pärijale pärimisõigust kinnitava tunnistuse väljaandmisel lõivu suuruse määramiseks pärimise teel ülemineva vara väärtuse hulka kindlustussummad. Kui aga pärand koosneb ainult kindlustussummadest, siis pärimisõigust kinnitava tunnistuse väljaandmisel võetakse lõivu ainult 10 rbl.

(NSVL Rahandusministeeriumi kiri 12. juunist 1946. a. nr. 25—68. Vt. käesoleva raamatu osa „Lõiv notariaalorganeis menetletavais asjus“, eelviimane lõige.)

Lisa 2. Asjades, kus lahutatav isik on seatud korras tunnistatud teadmata äraolijaks või rindel teadmata kadunuks või kohtu poolt kauaaegsele vabaduse kaotamisele mõistetud (tähtajaga mitte alla kolme aastat) või kui üks abikaasadest põeb kroonilist vaimuhaigust, ei võeta abielulahutuse tunnistuse väljaandmisel riigilõivu ja riigilõiv makstakse abielulahutuse hagi avalduse esitamisel kohtule mittevarandusliku iseloomuga hagidele ettenähtud määral, s. o. 3 rbl. suuruses.

(NSVL Rahandusministeeriumi kiri 10. sept. 1946. a. nr. 619 all. Vt. käesoleva raamatu osa „Abielulahutamise tunnistused“ teine lõige).

Lisa 3. Täiendada NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse „Riigilõivu kohta“ 10. aprillist 1942. a. art. 3 järgmisesisulise punktiga: „m) isamaa kaitsmisel langenud isikute pärijad tunnistuste väljaandmise eest, mis tõendavad pärimisõigust langenu varale.“

(Vt. käesolevas raamatus NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlus 10. aprillist 1942. a. art. 3.)

SISUKORD

I

1. Üldised juhtlauseid.

Lõivu üldmõiste	5
Millistes asutistes, milliste toimingute ja dokumentide eest võetakse lõivu	6
Lõivu maksjad	8
Lõivu liigid	8
Üldine lõivu tasumise kord	9
Markide müügi organiseerimine	11
Lõivu otstarve	13
Lõivu tagasimaksmine	13
Soodustused lõivu alal	15

2. Riigilõivu võtmise kord üksikute toimingute ja dokumentide liikide järgi.

Lõiv kohtuasutistes menetletavais asjades	17
Lõiv Riikliku arbitraaži organeis menetletavais asjus	28
Arbitraaži organite otsuste täitmine	31
Arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamine	31
Lõivu tasumise kord riikliku arbitraaži organeis	33
Lõiv notariaalorganeis menetletavais asjus	34
Lõivu tasumise kord notariaalkontoreis	44
Lõiv välispasside, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalastele elamislubade, NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjades	45
Lõiv passide sissekirjutamise eest	47
Lõiv perekonnaseisuaktide registreerimise eest	49
Abielu registreerimine	50
Abielulahutamise tunnistused	51
Perekonna- ja eesnime muutmise aktide registreerimine	52
Aktide sissekannete ennistamine ja parandamine	52
Tunnistused perekonnaseisuaktide registreerimise kohta	53
Lõiv registreerimistunnistuste väljaandmise eest käsitöönduse ja kaubandus-tööstusettevõtete alal	53
Lõiv jahilubade eest	55

Lõiv küla tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt teostatavate toimingute eest	55
3. Revideerimisest lõivu alal ja vastutusest Riigilõivu Seadluse rikku- mise eest.	
Ametkondlik sisekontroll ja revideerimised, mis teostatakse finants- organite poolt	58
Revideerimiste ülesanded lõivu alal ja selle teostamise kord . . .	58
Revideerimised rahvakohtuis	60
Revideerimised notariaalkontoreis	62

II

1. NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi Seadlus riigilõivu kohta	63
2. NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrus 29. aprillist 1942. a. nr. 598 riigilõivu määrade kohta	66
3. NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi juhend 8. maist 1942. a. nr. 278 riigilõivu kohta	72

Vastutav toimetaja M. Rebane.

Keeleline toimetaja M. Tedre.

Ladumisele antud 23. VIII 1946. Trükkimisele antud 21. IX 1946.
Trükiarv 3200. Paber 56:79, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 6. Trükitähti trükipoognas
46 752. Arvutuspoognaid 6,9. MB-06004. Tellimise nr. 992. Trükikoda
„Punane Täht“, Tallinn, Pikk tn. 54/58.

На эстонском языке.

Д. Данилов. Государственная пошлина.

Rbl. 5.00

A-16127

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00423586 9